

GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL No.

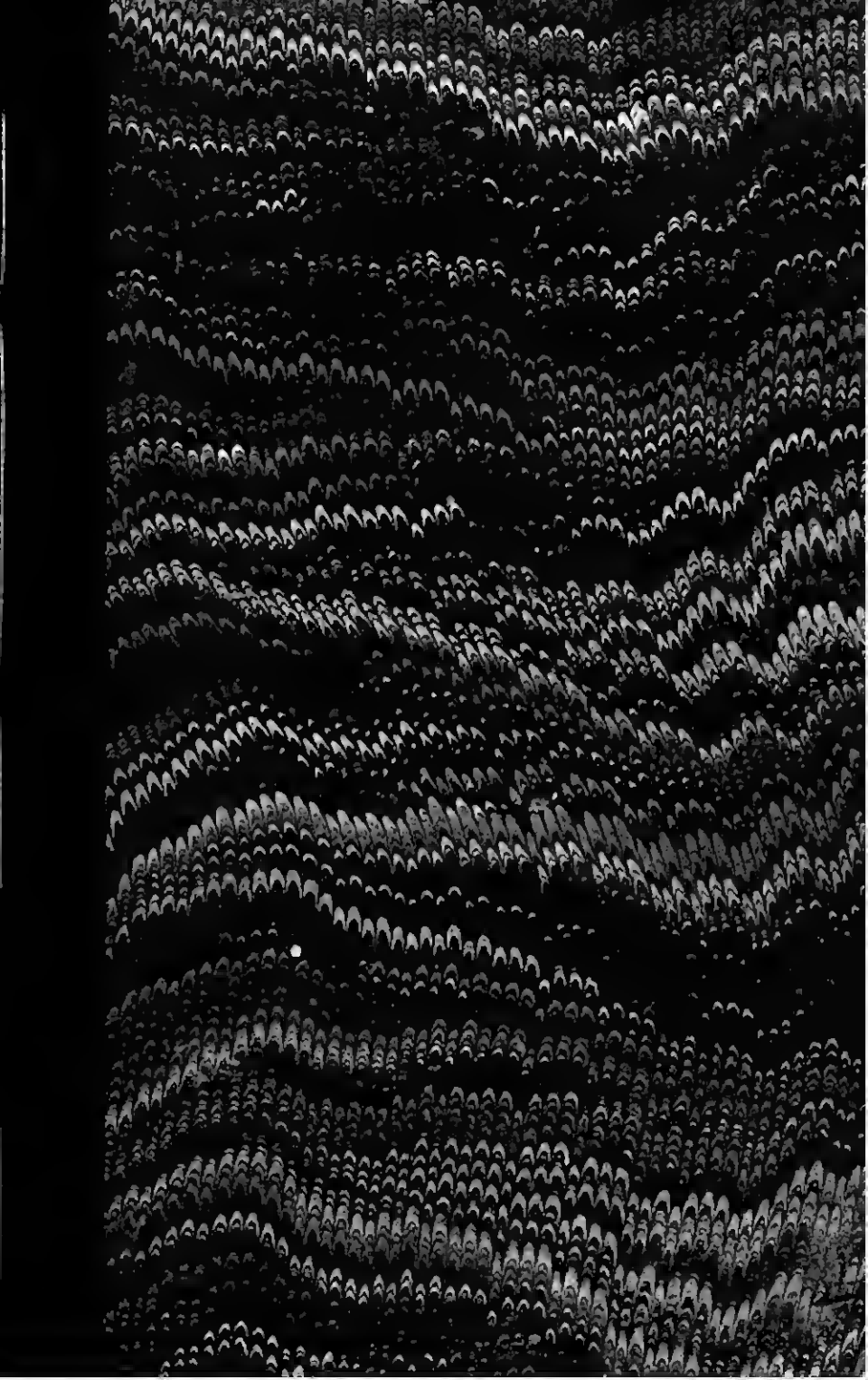
BPa3/Pet/Min

Acc. No.

9186

D.G.A. 79.

GIPN—S4—2D; G. Arch. N. D./57.—25-9-58—1,00,000.

Pali Text Society.

PETAVATTHU.

9286

EDITED BY

PROF. MINAYEFF

(OF ST. PETERSBURG.)

BPa 3
Pet / Min

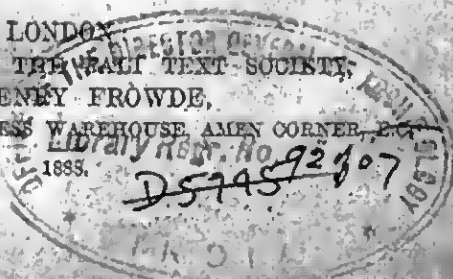
LONDON

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY HENRY FROWDE.

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1888.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 9186

Date 1.8.57

Call No. BPa 3

Pet/Min

PREFACE.

For the present edition I have made use of the following manuscripts :

1. C. and 2. D. Two Sinhalese MSS. of my own collection. Text and Commentary by Dhammapāla. In the Introduction the author gives a short description of the whole work.

1. Mahākārupikam nātham ñeyyasāgarapāragum
vande nipnagambhīram vicitrānāyadesanam.
2. Vijjācaranāsampannam yena nīyanti lokato
vandem anuttaram dhammam sammāsambuddha-
pūjitam.
3. Silādiguṇasampanno thito maggaphalesu yo
vande ariyasamghan tam puññakkhettaṃ anuttaram.
4. Vandanājanitam puññam iti yaṃ ratanattaye
hatantarāyo saḥbattha hutvāhan tassa tejasā.
5. Petehi kaṭaṃ kammaṃ yaṃ yaṃ purimajātīn
petahhāvāvaḥan tam tam tehi phalabhedato.
6. Pakāsayanti buddhānaṃ desanā yā viśesato
samvegajanani kammaṃ phalaṃ paccakkhakārinam.
7. Petavatthū 'ti nāmena smpariññātavattukā
yaṃ khuddakanikāyasmim saṃgāyinsu mahesayo.
8. Tassā sammāyālabhitvā porāṇatthakathānaṃ
tattha tattha nidānāni vibhāvento viśesato.
8. Suvissuddham asaṃkiṇṇam nipunatthavinicchayaṃ
Mahāvihāravāsinaṃ samayaṃ avilomayaṃ.
10. Yathā haḥaṃ karissāmi atthasamvannanam subham
sakkaccaṃ bhāsato tam me nisāmayatha sādhave 'ti.*

* Comp. the Paramattha-Dīpani, Vimāna-vatthu, p. vi.

Tattha petavatthū 'ti. seṭṭhiputtādikassa tassa taesa sattassa petabhāva hetubhūtakamūḍhaṃ tassa pana pakāsanavasena pavatto khettūpamā arahanto 'ti ādiko pariyattidhammo idha petavatthū 'ti adhippeto.

Tayidaṃ petavatthum kena bhāsitaṃ kattha bhāsitaṃ kadā bhāsitaṃ kasmā bhāsitaṃ 'ti.

Vuccate.

Idaṃ hi petavatthum duvidhena pavattaṃ atthuppativaseena ca pucchāviesajanavasena ca. tattha yaṃ atthuppativasena pavattaṃ. taṃ bhagavatā tāva bhāsitaṃ. itaraṃ Nāradaṭṭherādihi pucchitaṃ. tehi tehi petehi bhāsitaṃ. satthā pana yasmā Nāradaṭṭherādihi tasmim tasmim pucchāvissajjane āropite taṃ taṃ atthuppatim katvā sampattaparisāya dhammaṃ desesi. taema eabba-petavatthum sattharā bhāsitaṃ eva nāma jātaṃ. pavattitapavaradhammacakke hi sattbari tattha tattha Rājagahādisa viharante yebhuyyena tāya tāya atthuppatiya pucchāvissajjanavasena sattānaṃ kammaphalappaccakkhakarauāya taṃ taṃ petavatthum desanaṃ ārūḥha 'ti.

Ayaṃ tāv' ettha kena bhāsitaṃ 'ti ādiṇaṃ padānaṃ sādharapaṭo vissajjana.

Asādharaṇato pana tassa tassa vatthussa atthavanna-nāyaṃ eva āgamissati.

Taṃ pan' etaṃ petavattham vinayapiṭakam suttapiṭakam abhidhammapiṭakaṃ 'ti tīsa piṭakesu suttantapiṭakapariyāpannaṃ.

Dīghanikāyo majjhimanikāyo samyuttanikāyo aṅguttaranikāyo khuddakanikāyo paṇḍasaṃ nikāyesu khuddakani-kāyapariyāpannaṃ.

Suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ gāthā udānaṃ itivuttakam jātakam abbhantaḍḍhammaṃ vedallaṃ 'ti navasāsaṃ sāsanaṃ gāthasaṃgaham.

dvāsītiṃ buddhato gaṇhim dve sahaeāni bhikkhuto catvārāsīti eahassāni ye 'me dhammā pavattino 'ti

Evam dhammaḥ andāgārikaṇa patiṇṇāteṇa caturāsītiyā dhammaḥ kkhandaḥ saṃseṇa katipayadhammaḥ kkhanda-saṃgaham.

Bhānavārato catuhhānavāramattam.

Vaggato Uragavaggo Uhbarivaggo Cūlavaggo Mahāvaggo 'ti catuvaggasamgaham. tesu pathamavagge dvādasa vatthūni. dutiyavagge torasa vatthūni. tatiyavagge dasa vatthūni. catutthavagge soḷasavatthūnīti. vatthuto ekapaññēsavatthupatimanditam.

The name of the author of the commentary is given in the concluding gāthās.

Ye te petesu nibbattā sahhadnkkatakārino
yehi kammehi te santam pāpakam kaṭukaphalam.
paccakkhato vihhāventi pucchāvissajanehi vā
sā desanā niyamen' eva sattasamvegavaddhanī.
yam kathāvatthukusalā supariññātavattthukā
petavatthū 'ti nāmena saṃgāyimsu mahesayo.
tassattham pakāsetum porāpatthakathānayaṃ
nissāya yā samāradhā atthasamvappanā mayā.
yā tattha paramatthānam tattha tattha yathārahaṃ
pakāsanā paramatthadīpanī nāma nāmato.
sappattā parinīttānam anāknlaviniicchayo
sā paññarasamattāya pāliya bhānavārato.
iti tam saṃkharontena yam tam adhigatam mayā
puññam assānubhāvena lokanāthassa sāsanaṃ.
ogāhetvā visuddhāya silādīpatipattiyā
sabhe pi dehino hontu vimuttirasabhāgino.
ciram tiṭṭhatu lokasmim sammāsaṃhuddhassa sāsanaṃ
tasmim sagāravaṃ niccam hontu sabhe 'va pañño.
sammā vassatu kālena devo pi jagatī pati
saddhammanirato lokam dhammen' eva pasāsatū 'ti.
Badaratitthavihāravāsina
munivarāyatina bhadantena
Ācariya-Dhammapāleṇa katā
petavatthusamvappanā samattā 'ti.

A few extracts from the vappanā are given at the end of the published text.

Besides, I had 3. C¹ and 4. D¹, two Sinhalese MSS. of the

same collection, and 5. B, a Burmese MS. of the Phayre Collection, in the India Office Library. The last three MSS. contain text only.

All my Sinhalese manuscripts are full of every sort of blunders, and many passages in the published text remain unfortunately doubtful.

J. M.

St. PETERSBURG,
December, 1887.

CONTENTS.

	PAGE
I. 1. KHETTĪPAMĀ-PETAVATTHU	3
2. SŪKARA	3
8. PŪTİMUKHA	3
4. PĪṬṬHADHĪTALĪKA	4
5. TĪROKUDPA	4
6. PAṆCAPUTTAKHĀDAKA	5
7. SATTAPUTTAKHĀDAKA	6
8. GONA	7
9. MAHĀPESAKĀRA	7
10. KHALĀTĪ	8
11. NĪGA	9
12. URAGA	11

URAGAVAGGA PATHAMO.

II. 1. SAMŚĀRAMOCAKA	12
2. SĀRĪPUTTATṬHERASSA MĀTU	13
3. MATṬĀ	14
4. NANDĀ	17
5. MATṬAKUNḌALI	18
6. KANHA	18
7. DHANAPĀLA	20
8. CULASEṬṬHĪ	21
9. ANEURA	23
10. UTTARAMĀTU	29
11. SUTTA	29
12. KANNAMUNḌA	31
18. UBBARĪ	32

UBBARĪVAGGA DUTIYO.

	PAGE
III. 1. ABHIJAMĀNA	33
2. SĀNUVĀSĪ	35
3. RATHAKĀRĪ	38
4. BRUSA	39
5. KUMĀRA	39
6. SERENĪ	41
7. MIGALUDDA	42
8. DUTIYALUDDA	43
9. KŪṬAVINICCHAYAKA	43
10. DHĀTUVIVANNA	44

CĀJAVAGGO TATIYG.

IV. 1. AMBASAKKHARA	45
2. SERISSAKA... ..	57
3. NANDIKĀ	57
4. REVATĪ	61
5. UCCHU	61
6. KUMĀRA	63
7. RĀJAPUTTA	63
8. GŪTHAKHĀDAKA	64
9. GŪTHAKHĀDAKA... ..	65
10. GAṆA	65
11. PĀTALIPUTTA	66
12. AMBA	66
13. AKKHARUEKKHA	67
14. BHGGASAMHARA	67
15. SETTHIPUTTA	67
16. SATTHIKŪṬASAHASSA	68

MAHĀVAGGO CATUTTHO.

EXTRACTS FROM THE COMMENTARY...	71
---------------------------------	----

I.

THE TEXT.

Peta-vatthu.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

I. 1.

1. Khettūpamā arahanto dāyakā kassakūpamā
bijūpamam deyyadhammam oggho * nibhattate phalam.
2. Oghabijam ² kasikkhetam petānam dāyakassa ca
tam petā paribhujanti dātā puññena vaḍḍhati.
3. Idh' eva kusalam katvā pete ca paṭipūjayam ³
saggañ ca kamaṭi ⁴ tñanam kammam katvāna bhadda-
kan 'ti.

Khettūpamāpetavatthu.

I. 2.

1. Kāyo te saḥhasovaṇṇo sabbā ohhāsate disā
mukham te sūkarass' eva kiṃ kammam akari ⁵ pure 'ti.
2. Kāyena saññato āsim vācāyāsim asaññato
tena me tādiso vaṇṇo yathā passasi Nārada 'ti.
3. Tan ty āham Nārada hrūmi sāmam ditṭham idam tayā
mākāsi mukhasā pāpam mā kho sūkarāmukho ahū 'ti.

Sūkarapetavatthn.

I. 3.

1. * Dibbam suhham dhāresi vaṇṇadhātum, vehāyasam tiṭ-
ṭhasi antalikkhe

* B. etto. ² B. etam. ³ B. °jiya.

⁴ B. gamati. ⁵ B. akarā.

* C¹. D¹. omits 1-2.

mukhañ ca te kimiyo pūtigandham, khadanti kim kam-
mam akāsi pubbe 'ti.

2. Samaño ahaṃ pāpo dukkhavāco, tapassirūpo mukhasā
asaññato

laddhā ca me tapasā vaṇṇadhātum, mukhañ ca me pesu-
niyena pūṭiti.

3. Tayidaṃ tayā Nārada sāmam diṭṭhaṃ, anukampakā yo
kusalā vadoyyūṃ

mā pesunaṃ mā ca musā abhāpi, yakkho tuvaṃ hohisi
kāmakāmiti.

Pūtimukhapetavatthu.

I. 4.

1. Yaṃ kiñcārammaṇaṃ katvā dajjā dānaṃ amacchari
pubbe pete ca ārabhha atha vā vatthudevata.

2. Cattāro ca mahārāje lokapāle yasassine
Kuveram Dhataratṭhañ ca Virūpakkañ ca Virūḷhakaṃ
tam eva pūjitaṃ honti dāyaka ca anipphalā.

3. Na hi ruṇaṃ 'va soko vā yā cañña paridevaṇā
na taṃ petassa atthāya evaṃ tiṭṭhanti nātayo.

4. Ayañ ca kho dakkhiṇā diṇṇā saṃghamhi suppatitṭhitā
dīgharattam hitāy' assa thānaso upakappatīti.

Piṭṭhadhitalikapetavatthu.

I. 5.

1. Tiro kuḍḍesaṃ tiṭṭhanti saṃdhisinīghātakesu ca
dvārahāhāsu tiṭṭhanti āgautvaṇa sakam gharaṃ.

2. Pahūte annapāuamhi khajjabhojje upatṭhite
na tesam koci sarati sattānaṃ kammaṃpaccayā.

3. Evaṃ dadanti nātinam ye honti anukampakā
suciṃ paṇitaṃ kālena kappiyaṃ pānabhojanaṃ
idaṃ vo nātinam hotu sukhitaṃ hontu nātayo.

4. Te ca tattha samāgantvā nātipetā samāgatā
pahūte annapāuamhi sakkaccaṃ anuṃmodāre.

5. Ciraṃ jīvanti no nāti yesam hetu labhāmase
ambakañ ca katā pūjā dāyaka ca anipphalā.

6. Na hi tattha kaṣi atthi gorakkh' etta ¹ na vijjati
vaṇijjā tādisi n'atthi hiraṇṇena kayakkayaṃ.
7. Ito dinnena yāpenti petā kālakatā ² taḥiṃ
nname udakaṃ vutṭhaṃ yathā ninnam pavattati
evam eva ito dinnam petānaṃ npakappati.
8. Yathā vārivahā pūrā paripūrenti āgaram
evam eva ito dinnam petānaṃ npakappati.
9. adāsi me akāsi me ṇātimitṭā sakka ca me
petānaṃ dakkhiṇā dajjā pubbe katam anussaram.
10. Na hi ruṇṇaṃ vā soka vā yā c'aṇṇā paridevaṇā
na taṃ petānaṃ atthāya evaṃ tiṭṭhanti ṇātayo.
11. Ayaṇ ca kho dakkhiṇā dinnā saṃghamhi, sṃppatitṭhitā
digharattaṃ hitāy'assa ṭhānaso npakappati.
12. So ṇātidhammo ca ayaṃ nidassito, petānaṃ pūjā ca
katā ṇlārā
halaṇ ca bhikkhūnaṃ anuppadinnam, tumhehi puṇṇaṃ
pasutaṃ anappakan 'ti.

Tirokuddapetavatṭhn.

I. 6.

1. Naggā dubbannarūpāsi dnggandhā pūti vāyasi
makkhikāparikinnā ¹ va kā na tvam idha tiṭṭhasīti.
2. Ahaṃ bhaddante ² peti 'mhi dnggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokā ito gatā.
3. Kālena pañca puttāni sāyaṃ pañca punāpare
vijāyitvāna khādāmi te pi na honti me alaṃ.
4. Paridayhati dhūmāyati khudāya ³ hadayaṃ mama
pāṇiyam na laḥhe pātum passaṃ mama vyasanam gatan 'ti.
5. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkataṃ katam
kissa kammavipākena puttamaṃsāni khēdasīti.

¹ B. gorakkh' etthe nā.

² B. bhaddante.

³ B. khuddāya.

* C. D. kila gatā 'ti vā pāṭho.

6. Sapatī¹ me gabbhinī āsi tassā pāpaṃ acetayim
sāhaṃ paduṭṭhamanasā akarim gabbhapātanam.
7. Tassā dvemāsiko gabbho lohitañ ñeva pagghari
tad'assā mātā kupitā mayhaṃ ñāti samānayaī.
8. Sapathañ ca maṃ kāresi² paribhāsāpayi ca maṃ
sāhaṃ ghorañ ca sapatham musāvādam abhāsissam.
9. Puttamamsāni khādāmi sapathañ³ ca katam mayā
tassa kammavipākena⁴ mnsāvādassa c'ūbhayaṃ
puttamamsāni khādāmi puhbalohitamakkhikā'ti.

Pañcaputtakhadakapetavatthu.

I. 7.

1. Naggā duhhaṇṇarūpāsi dnggandhā pūti vāyasi
makkhikāhi parikinṇā kā nu tvsm idha tiṭṭhasitī.
2. Ahaṃ bhante psti'mhi duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokaṃ ito gatā.
3. Kālena satta puttāni sāyam satta punāpare
vijāyitvāna khādāmi te pi na honti me alaṃ.
4. Paridāyhati dhūmayati khudāya hadayaṃ mama
nihhntim nādhigacchāmi aggidaḍḍh' eva ātape 'ti.
5. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭam katam
kissa kammavipākena puttamamsāni khādasitī.
6. Ahn mayhaṃ duve puttā uḥho sampattayohhanā
sāhaṃ puttahalupetā sāmikaṃ atimaññasim.
7. Tato me sāmiko kuddho sapatim aññam ānayaī
sā ca gabbhaṃ alahhittha tassā pāpaṃ acetayim.
8. Sāhaṃ paduṭṭhamanasā akarim gabbhapātanam
tassā temāsiko gabbho pūtilohitako pati.
9. tad' assā mātā kupitā mayhaṃ ñāti samānayaī
sapatham ca maṃ kāresi paribhāsāpesi ca maṃ
sāhaṃ ghorañ ca sapatham musāvādam abhāsissam.⁵

¹ B. otti.

² B. akāresi.

³ B. c'etam ma ka°.

⁴ B. kamma.

⁵ C. °sisam.

10. puttamamsāni khādāmi sacetaṃ pakataṃ mayā
tassa kammavipākena musāvādassa c'ūbhayaṃ
puttamamsāni khādāmi pubbalohitamakkhikā 'ti.

Sattaputtakhādakapetavatthu.

I. 8.

1. Kin nu ummattarūpo 'va lāyitvā haritaṃ tiṇaṃ
khāda khādā 'ti lapasi gatasattam jaraggavaṃ.
2. Na hi annena pānena mato goṇo samuttṭhahe
tvam¹ 'si hālo ca dummedho yathā t' aññ' eva dummatīti.
3. Ime pādā imaṃ sīsaṃ ayaṃ kāyo eavāladhi
nettā tath 'eva tiṭṭhanti ayaṃ goṇo samntṭhahe.
4. N'ayyakassa hatthapādā kāyo sīsañ ca dissati
rudam mattikathūpasmiṃ nanu tvañ űeva dummatīti.
5. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghasattam 'va² pāvakaṃ
vāriṇā viya osiñci sabhaṃ nibhāpaye daram.
6. Abbūlham vata me sallam sokam hadayanissitam
yo me eokaparetassa pitṭasokam apānudi.
7. Sv āham abbūlhasallo smiṃ sītibhūto smi nibbato
na socāmi na rodāmi tañ ca³ sutvāna mānava.
8. Evaṃ karonti sappaññā ye honti anukampakā
vinivattayanti³ sokambā Snjāto pīṭṭam yathā 'ti.

Goṇapetavatthu.

I. 9.

1. * Gūthañ ca muttam rubirañ ca pubbaṃ, paribhuñjati
kiesa ayaṃ vipāko
ayaṃ nu kho kiṃ kammam akāsi nārī, yā ca sabbaḍā
lohitapubbabakkhā.
2. Navāni vatthāni subhāni c'eva, mudūni suddhāni ca
lomasāni
dinnāni missā kiṭakā 'va bhavanti, ayaṃ nu kiṃ kammam
akāsi nārīti.

¹ B. vā.

² B. tava.

³ B. vinivattanti.

* C¹. D¹. omits 1-2.

3. Bhariyā mam'esā ahu bhaddants, adāyikā maccharinī
kadariyā
sā mam dadantaṃ samaṇsbrāhmaṇānaṃ, akkosati
paribhāsati ca.
4. Gūthañ ca muttaṃ rubirañ ca pubbaṃ, paribhuñja tvaṃ
asuciṃ sabbakālaṃ
staṇ ts paralokasmiṃ hotu, vatthā ca te kiṭakā¹
bhavanti
etādisaṃ duccaritaṃ caritvā, idhāgatā ciraṃrattāya²
khādati.

Mahāpesakārapetavatthu.

I. 10.

1. Kā nu anto vimānasmim tiṭṭhanti na upanikkhami
upanikkhamassu bhadde tvaṃ passāma taṃ mahiddhi-
kaṇ'ti.
2. Atṭiyāmi harāyāmi naggā uikkhamitum bahi
keseh 'amhi paṭicchannaṃ puññaṃ me appakaṃ katan
'ti.
3. Handa 'uttariyaṃ dāmi ts imaṃ dussaṃ nivāsaya
imsaṃ dussaṃ nivāsstvā bahi nikkhama sobhans
upanikkhamassu bhadda passāma taṃ mahiddhikaṇ 'ti.
4. Hatthena hatthe ts dinnam na mayhaṃ upakappati
ss 'stth' upāsako saddho sammāsambuddhasāvako.
5. Etaṃ acchādayitvāna mama dakkhiṇaṃ ādisa
tadāhaṃ sukhitaṃ hessaṃ sabbakāmasamiddhinīti.
6. Tañ ca te nahāpayitvāna vilimpitvāna vññijā
vattheh' acchādayitvāna tassā dakkhiṇaṃ ādisum.
7. samanantarānudiṭṭhe vipāko upapajjatha
bhojanacchādanspāniyaṃ dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
8. Tato suddhā sucivasanā kāsikuttasamādharinī
hasanti vimānā nikkhami dakkhiṇāya idaṃ phalaṇ 'ti.
9. Sucittarūpaṃ ruciraṃ vimānaṃ te ca bhāsati
devate pucchitācikkha kissa kammaṃ² idaṃ phalaṇ 'ti.

¹ B. kiṭakasamā.

² B. eira-atthāya.

10. Bhikkhuno caramānassa doṇinimmiñjanam¹ aham
adāsim ujubbūtassa vippasannena cetasā.
11. Tassa kammassa kusalassa vipākaṃ dīgham antaram
anubhomī vimānasmim tañ ca dāni parittakam.
12. Uddhañ catūhi māsehi kālakiriya bhavissati
ekantaṃ kaṭukam ghoram niray' upapattiss' aham.
13. Catukkaṇṇam catudvāram vibhattaṃ bhāgas omitaṃ
ayopākārapariyantaṃ ayasā paṭiknjjitaṃ.
14. Tassa ayomayā bhūmī jalitā tejasāyutā
samantā yojanasataṃ pharitvā tittḥati sabbadā.
15. Tatthūham dīgham addhānam dukkham vedissaṃ
vedanam
phalañ ca pāpakammassa tasmā socāmidambhūtan² ti.

Khalātyapetavatthu.

I. 11.

1. * Purato 'va setena paleti hatthinā, majjhe pana
assatarīrathena.
pacchā 'va² kaññā sivikāyaṃ niyyāti, obhāsayanti dāsa
sabbato disā.
2. Tmhe muggarabhatthapāṇino,³ rudammukhā bhinna-
pabbinnagattā⁴
manussabbhūtā kim akattha pāpaṃ, yona aññamañ-
ñassa⁵ pivātha⁶ lohitam.
3. Purato 'va yo gacchati kuñjarena, setena nāgena catuk-
kamena
amhākam putto ahu so⁷ jetṭhako, dānāni⁸ datvāna
sukhim pamodati.

¹ B. nimujjāni.—C. nimijjanam. ² B. ca.

³ D. °hatthe. ⁴ C. D.—B. chinna-pabbhinna°.

⁵ B. yena 'ñña°. ⁶ C. D. pipātha.

⁷ C¹. yo.—D¹. om.—C. amhākam putto ahu jetṭhako so.

⁸ C.—D. C¹. D¹. nānāni.

4. Yo so majjhe assatarīrathena, catubbhi yuttana suvag-
gitenā
ambhākaṃ putto ahu majjhimo so, amacchari dānapati
virocati.
5. Yā sā pacchā sivikāya niyyāti dārī,* sapaññā miga-
mandalocanā¹
ambhākaṃ dhitā ahu sā kaniṭṭhā, bhāgaḍḍhabbhūgena
sukkhī pamodati.
6. Ete ca dānāni adamsu pubbe, pasannacittā samana-
brāhmaṇānaṃ
mayam pana maccharino ahimbhā, paribhāsakā samana-
brāhmaṇānaṃ
ete padatvā² paricārayanti, mayam ca³ sussaṃa naḷo
'va ditto⁴ 'ti.
7. Kim tumbhākaṃ bhojanam kis sayanam,⁵ katham
su⁶ yāpetha supāpadhammino
pahūtabhogesu anappakesu, sukham virāgāya dukkha'
ajja pattā 'ti.
8. Aññaṃaññaṃ vadhitvāna pivāma pubbalobitam
bahum pitvā na datā⁷ homa nacchādimhamhaso⁸
mayam.
9. Icc eva maccā⁹ paridevayanti adāyikā¹⁰ pecca¹¹ Ya-
massa thāyino
ye¹² te viviccā¹³ adbigamma bhoge na bhūṇjare nāpi
karonti puññaṃ.
10. Te khuppiṇānupagatā parattha petā¹⁴ ciraṃ ghāyire¹⁵
dayhamānā

¹ B.—C. D. C¹. D¹. maṇḍa°.² B. ca datvā.³ B. C.—D. C¹. D¹. mayañ cā.⁴ B. chinno.—C. dhinno.—D. C¹. D¹. dinno.⁵ D¹. sāyānaṃ.—B. kim sāyanam.⁶ B. ca.⁷ C¹. D¹.—B. dhātā.⁸ B. ruccārimhase.⁹ B. paccā.¹⁰ C¹. D¹. adāsikā.¹¹ B. maccharino.¹² C¹. ete.¹³ B. viriccā.¹⁴ B. paccā.¹⁵ B. jhāyire.

kammāni katvāna¹ dukkhandriyāni annbhonti dukkham
katukapphalāni²

11. Ittsram³ hi dhanadhaññam ittaram³ idha jīvitam
ittaram³ ittarato⁴ ñatvā dipam kayirātha⁵ paṇḍito.
12. Ye te evaṃ pajānanti narā dhammassa kovidā
te dāos na ppmajjanti sutvā arahataṃ vaco 'ti.

Nāgapetavatthu.

I. 12.

1. Urago 'va tacam jinnam hitvā gacchati san tanum
ovam sarīre nibbhoge pets kālakate sati.
2. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evaṃ⁶ na socāmi gato⁷ so tassa yā gatīti.
3. Anabbhito tato agā⁸ nānuññāto ito gato
yathāgato tathāgato tattha kā paridevanā.
4. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā ovam na rodāmi gato⁹ so tassa yā gatīti.
5. Saco rode kisā assam tattha me kim phalam siyā
ñātimittāsuhaññam bhiyyo no arati siyā.
6. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam¹⁰
tasmā evaṃ na rodāmi gato so tassa yā gatīti.
7. Yathā pi darako candam gacchantam anurodati
svam sampadam ev' etam yo petam anusocati.
8. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evaṃ na rodāmi gato so tassa yā gatīti.
9. Yathā pi brahme ndakumbho bhinno appatīsamdhiyo
evaṃ sampadam' ev' etam yo petam anusocati.
10. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evaṃ na rodāmi gato so tassa yā gatīti.

Uragapetavatthu.¹¹

Uragavaggo pathamo.

¹ B. katvā. ² B.—C¹. D¹. olā 'ti. ³ B. itaram.

⁴ B. itarato. ⁵ B. kariyātha. ⁶ B. etam.

⁷ B. D.—C. C¹. D¹. tato. ⁸ B. anijjhīttho tato agā.

⁹ B. C. C¹. D¹.—D. tato. ¹⁰ B. paridevanam.

¹¹ B. adds: dvādasamam.—C¹. D¹. magavaggassa
vatthu.—C¹. ovaṃpanā.

II. 1.

1. Naggā dubbaṇṇarūpāsi kisā dhamanisaṁṭhitā¹
nppāsulike² kisiksā kā nu tvam idha tiṭṭhasi.
2. Ahaṁ bhante³ peti 'mhi duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭam katam
kissa kammavipākena petalokam ito gatā 'ti.
4. *Anukampakā mayhaṁ nāhesam bhante
pitā mātā o atha vāpi nātakā⁴
ye mam niyojeyyū⁵ dadāhi dānam
pasannacittā samañabrāhmaṇānam.
5. Ito ahaṁ vassasatāni pañcā
yam evarūpā vicarāmi naggā
khudāya⁶ taṇhāya 'va khajjamānā
pāpassa kammassa phalam mama yidaṁ.⁷
6. Vandāmi tam ayya pasannacittā
annkam pa mam dhīra⁸ mahānubhāva⁹
datvā ca me ādisa yāhi kiñci
mocehi mam duggatiyā bhaddante¹⁰ hi.¹¹
7. Sādhū 'ti so tassā paṭisṇṇitvā Sāriputto annkampako
bhikkhūnam ālopaṁ datvā paṇimattaṁ ca colakaṁ.
8. Thālakassa ca pāṇiyam tassā dakkhiṇam ādisi
samanantarā annditthe vipāko upapajjatha.¹²
9. Bhojanacchādanapāṇiyam dakkhiṇāya idaṁ phalam
tato suddhā aucivasanā¹³ kāsikuttamadhāriṇi
vicittavattabhāraṇā Sāriputtam upasaṁkamiti.
10. Abbhikkantena vaṇṇena yā tvam tiṭṭhasi devate
obhāsenti disā sabbā osadhī viya tārakā.

¹ B. osantata. ² B. nppāsulhike. ³ B. bhaddante.

⁴ C. D. otikā. ⁵ B. niyyo. ⁶ B. oddāya.

⁷ B. mamedam. ⁸ B. vira. ⁹ B. ovam.

¹⁰ B., C. D., C¹. D¹. odante. ¹¹ B. om. ¹² B. uda.

¹³ B.—C. C¹. D. D¹. suni.

* B. C. D.—C¹. D¹. om. 4.

11. Kena te tādiso vaṇṇo keva te idha-m-ijjhati ¹
nppajjauti ca te hhogā ye keci manaso piyā.
12. Pncehāmi taṃ devī mahāuubhāvs manussabhūtā kim
akāsi puññaṃ
keuāsi svanjalitāuubhāvā vaṇṇo ca ts saḥbadisā pahhā-
satīti.
13. Upakaṇḍakim ² kisaṃ chātāṃ uaggam ³ appaticchavim
muni kārūṇiko loke taṃ maṃ dakkhasi ⁴ tvam duggatāṃ.
14. Bhikkhūuam ālopam datvā paṇimattañ ca colakam
thālakassa ca pāuīyam mama dakkhiṇam ādisi.
15. Ālopassa phalam passa bhattam vassasatam dasa
bhuñjāmi kāmakāminī auekarasavyañjanam.
16. Paṇimattassa colassa vipākam passa yādisam
yāvata Nandarājassa vijitasmiṃ paṭicchadā.
17. Tato bahutarā bhante vatthāni ⁵ 'echādanāni me
koseyyakambhaliyāni ⁶ khomakappāsikāni ca.
18. Vipulā ca mahagghā ca te p' ākāss ⁷ 'va lambare
sāham taṃ paridahāmi yaṃ yaṃ hi manaso piyam.
19. Thālakassa ca pāuīyam vipākam passa yādisam
gambhirā caturassā ca pokkhāraññā suuimmitā.
20. Setodakā supatitthā ca sītā appaṭigaudhiyā
padumuppalasamchauuā vārikiñjakkhapūrītā.
21. Sāham ramāmi kilāmi modāmi akutobhaya
munim kārūṇikam lokam ⁸ hhaute vanditum āgatā 'ti.

Samsāramocakapeta vatthu.

II. 2.

1. Nagga . . . (= II. 1. 1.)
2. Ahan te sakiyā mātā pubbe aññesu jātisu
uppaauā pettivisayam ⁹ khuppipāsāsamappitā.

¹ D. icchati.

² B. uppandukim.

³ B. uagga samntita cchavim.

⁴ B. adakkhi.

⁵ B. vattāna°.

⁶ B. kossyyāni.

⁷ B. te cākāss'.

⁸ B. loke.

⁹ B. pitti°.—C. peti°.

3. Chadditaṃ khlipitaṃ khelaṃ siṅghāṇikaṃ silesumaṃ
vasaṇ ca dayhamānānaṃ vijātānaṃ ca lobitaṃ.
4. Vaṇitānaṃ ¹ ca yaṃ ghānasasacchinnaṃ ca lobitaṃ
khudāparetā bhuñjāmi ² itthipurisanissitaṃ.
5. Pubbalohitaṃ bhakkhāmi pasūnaṃ mānūsānaṃ ca
alenā anagārā ca nīla³mañcaparāyaṇā.
6. Dehi pnttika me dānaṃ datvā nddisāhi ⁴ mo
app' eva nāma muñceyyaṃ pnbhalohitabhojanū 'ti.
7. Mātuyā vacanaṃ sntvā Upatisso 'nukampako
āmantayī Moggallānaṃ Anuruddhaṃ ca Kappinaṃ.
8. Catasso kuṭiyo katvā saṃghe catniddise adā
kuṭiyo annapānaṃ ca mātu dakkhiṇaṃ ādisi.
9. Samañantaraṃ anuditthe vipāko upapajjatha
bhojanaṃ pāṇiyaṃ vatthaṃ dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
10. Tāto . . . (=II. 1. 9, c. d. e.) Kolikaṃ npasaṃkamiti.
11. 12. 13. . . . (=II. 1. 10, 11, 12.)*

Sāripnttattherassa mātupetivatthu.

II. 3.

1. Naggā . . . (=II. 1. 1.)
2. Ahaṃ Mattā tuvaṃ ⁵ Tissā sapaṭi te pure ahaṃ
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena petalokaṃ ito gatā 'ti.
4. Caṇḍi ca pharūsā cāsima issuki ⁶ macchari saṭhī ⁷
tāhaṃ durnttaṃ vatvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.

¹ B. okānaṃ. ² B. bhuñjissam. ³ B. nillāo.

⁴ B. anvādi°. ⁵ D. tvaṃ.

⁶ B. D.—C¹. D¹. nssuki. ⁷ B. saṭhā.

* B. adds:

Sāripnttassa dānena modāmi akutobhaya
munim . kāruṇikaṃ loke taṃ bhaddante vanditum
'āgatā 'ti.

5. Sabbam¹ aham pi jānāmi yathā tvam² candikā ahu.
aññaṃ ca kho taṃ³ pucchāmi kenāsi paṃsukn⁴ṭṭhitā.³
6. Sisam nahātā tuvaṃ āsi sucivatthā alamkatā
aham ca kho taṃ adhimattam samalamkatarā tayā.
7. Tassā me pekkhamāuāya sāmikena samantayi⁴
tato me issā vipulā kodho me samajāyatha.
8. Tato paṃsu⁵ gahetvāna paṃsunnā taṃ pi⁶ okiri
tassa kammavipākena ten' amhi paṃsukn⁷ṭṭhitā.³
9. Sahham aham pi jānāmi paṃsunnā mam tvam okiri
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kena khajjāsi kacchuyā.
10. Bhesajjaharī ubhaya vanantam agamimhase⁷
tvañ ca bhesajjam āhāsi⁸ ahañ ca kapikacchuno.⁹
11. Tassā te ajānamāuāya seyyam ty āham smokiri
tassa kammavipākena tena khajjāmi kacchuyā.
12. Sabbam aham pi jānāmi seyyam me tvam samokiri
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi naggiyā tuvaṃ.
13. Sahāyānam samayo āsi nātinam samitim ahu
tvañ ca āmantitā āsi sasāmi no ca kho aham.
14. Tassā te ajānamānāya dussam ty āham apānndim
tassa kammavipākena ten' nmhi naggiyā aham.
15. Sahbam aham pi jānāmi dussam me tvam apānudi
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi gūthagandhini.
16. Tava gandhañ ca mālañ ca paccagghañ ca vilepanam
gūthakūpe¹⁰ athāresim¹¹ taṃ pāpam pakatam mayā.
17. Tassa kammavipākena ten' amhi gūthagandhini
sahham aham pi jānāmi taṃ pāpam pakatam tayā.
18. Aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi dnggatā tuvaṃ
ubhinnaṃ samakam āsi yam gehe vijjate dhanam.
19. Santesu deyyadhammesu dipam nākāsim attano
tassa kammavipākena ten' amhi dnggatā aham.

¹ B. saccam. ² B. D. D¹. C.—C¹. tvam.

³ B. °kn⁴ṭṭhitā. ⁴ B. āma°. ⁵ B. °sum.

⁶ C¹. hi.—B. taṃ vikiri 'ham. ⁷ C¹. D¹. ahami°.

⁸ B. āhāri. ⁹ B. kahi°.

¹⁰ C. gūthe.—B. gūdha°. ¹¹ B. adhāresi.

20. Tad eva maṃ tvaṃ avaca pāpakammam nisevasi
na hi pāpehi kammehi sulabhā hosi ¹ suggatiṃ.
21. Vāmato maṃ tvaṃ pacesi attho pi maṃ usuyyasi ²
passa pāpānaṃ kammānaṃ vipāko hoti yādiso.
22. Ts gharadāsiyo āsum tān' svābharaṇān' ime
te aññis ³ parivārenti na bhogā honti sassatā.
23. Idāni bhūtassa pitā āpaṇā gehaṃ ohiti ⁴
app' eva ts dade kiñci mā su tāva ito agā.
24. Naggā dubbhaṇṇarūpāmbhi kisā dhamanisaṃthitā
kopinaṃ etaṃ itthinaṃ mā maṃ bhūtapitāddasa.
25. Handa kin t' ⁵ āhaṃ dammi kim vā ca ⁶ te karomi
'ham
yena tvaṃ sukhitā assa sabbakāmasamiddhinī.
26. Cattāro bhikkhū saṃghato ⁷ cattāro pana puggalā
attha bhikkhū bhojayitvā mama dakkhiṇaṃ ādisi ⁸
tadāhaṃ sukhitā hessaṃ sabbakāmasamiddhinī.
27. Sādhū 'ti sā paṭisutvā bhojayitvā attha bhikkhavo
vatthehi cchādayitvāna tassā dakkhiṇaṃ ādisi.
28. Samanantarā . . . (II. 1. 8, c. etc.)
29. Tato sudhā . . . (II. 1. 9, c. etc.) sapatim upasaṃ-
kami.
30. 31. 32. (= II. 1. 10, 11, 12.)
33. Abaṃ Maṭṭā tvaṃ Tissā sapatī ⁹ te pure ahuṃ
pāpakammam karitvāna petalokaṃ ito gatā.
34. Tava dāuena dinnena modāmi akntobhayā
ciraṃ jīvāhi bhagini saha sabbehi ñātihi.
35. Asokaṃ virajaṃ thānaṃ āvāsaṃ Vasavattinaṃ
idha dhammaṃ caritvāna dānaṃ datvāna sobhane.
36. Vinsyya maccheramalaṃ samūlaṃ
aninditā saggam ngesi thānaṃ 'ti.

Mattāpetivatthu.

¹ B. hoti.

² B. ussno.—C. nyyasi.

³ B. adds: ca.

⁴ B.—C¹. D¹. ehits.

⁵ B. kim 'va ty āhaṃ.

⁶ B. yāda.

⁷ B. bhikkhnni saṃghe.

⁸ B. esa.

⁹ B. sapatī.

II. 4.

1. Kālī dubbhaṇṇarūpāsī pharusā bhīrudassanā
piṅgalāsī kalārāsī na taṃ maññāmi mānusin 'ti.
2. Ahaṃ Nandā Nandasena bhariyā te pure ahaṃ
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena (= II. 1. 3.)
- 4.* Caṇḍaphaṇṇasavācā tayidhāsīm¹ agāravā
tāhaṃ duruttaṃ vatvāna pstalokam ito gatā 'ti.
5. Hand' uttariyaṃ dadāmi te imaṃ dussaṃ nivāsaya
imaṃ dussaṃ nivāsetvā ehi nessāmi taṃ gharaṃ.
- 6.² Vatthañ ca annapāuañ ca lacchasi tvam gharaṃ gatā
putte ca te passissasi sūtisāye³ ca dakkhasi.
7. Hatthena hatths te dinnam na mayhaṃ upakappati
bhikkhū ca silasaṃpanne vitarāge bahussute.
8. Tappehi annapānena mamaṃ dakkhiṇam ādisi
tadāhaṃ sukhitā hessaṃ sabbakāmasamiddhinitī.
9. Tato sādhu 'ti so paṭissanvitvā dāvaṃ vipulam ākiri⁴
annaṃ pānaṃ khādaniyaṃ vatthaṃ senāsanānī ca.
10. Chatthaṃ gandhañ ca mālañ ca vividhāni⁵ upāhanā
bhikkhū ca silasaṃpanno vitarāge bahussuts.
11. Tappstvā annapānena tassā dakkhiṇam ādisīti.
12. Samansantarānuditṭhe (II. 1. 8, c, 9, a, b).
13. (= II. 1. 9, c.) sāmikaṃ upasaṃkamīti.
14. 15. 16. (= II. 1. 10, 11, 12.)
17. (= II. 4. 2.)
18. (= II. 3. 34, a, b.)
ciraṃ jīva gahapati saha sabbhi nātihi.

¹ B. tayi cāpi.

² B.—C¹. D¹. om.—C. D. only: tattha annaṃ ca pānaṃ
ca putte sūtisāye dakkhasīti.

³ B. sānisāro. ⁴ C¹. ākāri. ⁵ B. oḍhā ca.

* C¹. D¹. om.—B. caṇḍi ca pharusā cāsi.—C. athassa
sā.—D. athassā sā.

19. (= II. 3. 35, a, b, c.) dānaṃ datvāna gahapati.

20. (= II. 3. 36.)

Nandāpetavatthu.

II. 5.

1. Alamkato Mattakūṇḍalīti . . .

Mattakūṇḍalipetavatthu.*

II. 6.

1. Uṭṭhehi Kaṇhe kī sesi ko attho enpinena te
yo ca tñyhaṃ sako bhātā hadayaṃ cakkhū ca
dakkhiṇaṃ
tassa vātā haliyanti¹ Ghaṭo jappati Kesavā 'ti.
2. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā Rohiṇeyyassa Kesavo
taramānarūpo vutthāyi² bhātaṃ sokena addhito 'ti.
3. Kin nu nmmattarūpo 'va kevalaṃ Dvārakaṃ imaṃ
easo saso 'ti lapasi kidisaṃ sasam icchasi.
4. Sovannaṃmayam maṇimayaṃ lohamayaṃ atha rūpi-
mayam
saṅkhasilāpavālamayaṃ kārayissāmi te sasam.
5. Santi aññe pi sasakā araṇṇavanagocārā
te pi te anayissāmi kidisaṃ sasam icchaeiti.
6. Nāhaṃ me te sase icche ye sasā paṭhavinissitā
candato sasam icchāmi taṃ me ohara Kesavā 'ti.
7. So nanda³ madhuraṃ nāti jīvitaṃ vijahissasi
apatthayaṃ patthayasi candato sasam icchasīti.

¹ B. vāta pha°.—C¹. D¹. bhātā.

² B. oṣi.

³ B. nuna.

* C¹. D¹. om.—B. Matṭhakūṇḍalipetivattu pañcamam.
—C. D. tattha yaṃ vattabbaṃ Paramatṭhadipaniyaṃ
Vimānavatthuvannaṇāyaṃ Matṭakūṇḍalivimānavatthū-
vannaṇāyaṃ vuttaṃ tasmā tattha 'vuttanāyena' eva
veditabbaṃ.—See Vimāna-vatthu lxxxiii.

- 8.* Evañ ce ¹ Kaṇḍa jānāsi yath' aññaṃ anusāsasi
kasmā puro matam ² puttam ajāpi 3 m' anusocasiti.
9. Ye na ⁴ labbhā manussena amanussena vā pana
jāto me mā mari putto kuto labbhā alabbhiyam.
10. Na ⁵ mantā mūlabhesajjā osadhehi dhanona vā
sakkā ānayitum Kaṇḍa yam petam anusocasiti.
11. Mahaddhanā mahābhogā ratthavanto pi khattiyā
pahūtadhanadhaññāso ⁶ to pi no ajarāmarā.
12. Khatthiyā brāhmaṇā vessā siddhā caṇḍālapukkusā
ete maññe ca jātiyā ⁷ to pi no ajarāmarā.
13. Ye mantam tam ⁸ parivattenti ⁹ chalaṅgam brahma-
cintitam
eto maññe ¹⁰ ca vijjāya te pi no ajarāmarā.
14. Isayo vā pi ye santā saññatattā tapassino
sarīram te pi kālena vijahanti tapassino.
15. Bbāvitattā viharantā katakiccā anāsava
nikkhipanti imam deham puññapāparikkhayā 'ti.
16. Ādittam vata mam ¹¹ santam ghata-sittam 'va pāvakaṃ
vārinā viya osiñci sabbam nibbāpays daram.
17. Abbūham vata me sallam sokam hadayanissitam
yo me sokaparetassa puttasokam apānudi.
18. So'ham abbūhasallo 'smi sītibhūto 'smi nibbuto
no socāmi na rodāmi tava sutvāna bbāsitam.
19. Evam karonti sappaññā ye honti annakampakā
vinivattayati ¹² sokamhā Ghato jettham 'va bhātaram.
20. Yassa etādisā honti amattapari-cārikā ¹³
snbhāsitaṇa anvesi ¹⁴ Ghato jettham 'va bhātaram.

Kaṇhapstavatthu.

¹ B. ca. ² B. petam. ³ B. ajjāpi. ⁴ B. na tam.
⁵ B. C.—D. C¹. D¹. nāmanā. ⁶ B. ss.
⁷ B.—C¹. D¹. jātiññā. ⁸ B. om. ⁹ B.—C¹. D¹. ottanti.
¹⁰ C. c' aññe. ¹¹ C. me. ¹² B. nivattayanti.
¹³ B. amaccā.—C¹. ontā. ¹⁴ B. anvanti.

II. 7.

1. Naggo dubbannarūpo si kiso dhamanisaṃthito
upphāsuliko kisiko ko nu tvam asi mārisā 'ti.
2. Ahaṃ bhadante peto 'mhi duggato Yamalokiko
pāpakaminam karitvāna petalokam ito gato 'ti.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭam kaṭam
kissa kammavipākena petalokam ito gato 'ti.
4. Nagaram atthi Dasappānam Erakacchan 'ti vissutam
tattha setthi pure āsim Dhanapālo 'ti maṃ vidu.
5. Asiti sakataṭvāhanam ¹ hiraññassa ahosi me
pahūtam me jātarūpam muttāveluriyā bahū.
6. Tāva mahābhanassāmi ² na me dātum piyam ³ ahaṃ
pidahitvā dvāram bhujjāmi mā maṃ yācanakāddasum.
7. Assaddho macchari vāsim ⁴ kadariyo paribhāsako
dadantānam karontānam vārayissam ⁵ bahujanam.
8. Vipāko natthi dānassa samyamassa kuto phalam
pokkharāññodapānāni āramāni ca ropite
papāyo ca vināsesim dugga saṃkamanāni ca.
9. Sv āhaṃ akatakalyāṇo katapāpo tato ento
nppanno petavisayam ⁶ khnppipāsasamappito
pañcapaṇṇāsavassāni tato kālamkato ahaṃ.
10. Nābhijānāmi bhnttam vā pītam vā pānīyam
yo samyamo so ⁷ vināso yo vināso so samyamo
*petā hi kira ⁸ jānanti so ⁹ eamyo so vināso.
11. Ahaṃ pure samyamissam ¹⁰ nādāsim hahnke dhāno
santesn deyyadhammesn dipam nākāsim attano.
12. Sv āhaṃ pacchānutappāmi attakammaphalnpeto ¹¹
nddham catūhi māsehi kālakiriya bhavissati.

¹ C. °hanam. ² B. °pi. ³ C. ¹ D. ¹ viyam. ⁴ B. cāpi.

⁵ B. vāyarissam bahujjanam.

⁶ B. pittī.

⁷ B.—C. ¹. D. ¹. adds: samyamo so.

⁸ C. D. tirā.

⁹ B. yo. ¹⁰ B.—C. ¹. D. ¹. °yamassam.

¹¹ B. °pago.

13. Ekantaṃ kaṭukaṃ ghorāṃ nirayaṃ papatiss' ahaṃ¹
catukkaṇṇaṃ catudvāraṃ vibhattaṃ bhāgasō mitaṃ
ayopākārapariyantaṃ ayaṣā paṭikujjitaṃ.
14. Tassa ayomayā bhūmi jalitā tejaṣā yutā
samantā yojanasataṃ pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
15. Tatthāhaṃ dighaṃ addhānaṃ dukkhaṃ vedissa vedanaṃ
phalaṃ pāpassa kammaṣsa tasmā socāṃ' aha-
bbhusaṃ.
16. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo² yūvaṇṇ' ettha samāgatā
mā kattha pāpakaṃ kammaṃ āvimaṃ vā yadi vā raho.
17. Sace taṃ pāpakaṃ kammaṃ karissatha karoṭha vā
na vo³ dukkhā pamutt' atthi upacchāpi⁴ palāyitaṃ
18. Mattoyā⁵ hoṭha petteyyā kula⁶ jstṭhāpacāyikā
sāmañña hoṭha brahmañña evaṃ saggaṃ gamissatha 'ti
19. *Na antalikkhe na samuddamajjhe
na pabbatānaṃ vivaraṃ⁷ pavissa
na vijjati so chagatippadeso
yattha tṭhito mnūceyya pāpakammā 'ti.

Dhanapālapstavatthu.

II. 8.

1. Naggo kiso pabbajito si bhaṇṇe rattiṃ kuḁiṃ gacchasi
kissa hetu
ācikkha me taṃ api sakkunemu sabhena vittaṃ paṭi-
pādayaṃ tuvaṇ 'ti.
2. Bārāṇasinaḡaraṃ dūraghutṭhaṃ tatthāhaṃ gaḡapati
addhako⁸ dīno
adātā gathitaṃano āmisasmim dussīlena⁹ Yamavi-
sayamhi patto.

¹ B. °ssāhaṃ.

² B. °dan te.

³ B. te.

⁴ B. upaccāpi pateyyataṃ.

⁵ C^t. D^t.—C. B. me^o—D. matteyyo.

⁶ B. adds: ca.

⁷ D^t. adds: na.

⁸ B. ahu dīno.

⁹ B. dussilyeua.

3. So sūcikāya kilamito tehi ten' eva nātisu yāmi āmi-
sakiñcibetu
adānasilā na ca saddahanti dānaphalam hoti paramhi
loke.
4. Dhītā ca mayham lapate ¹ abhikkhaṇaṃ dassāmi dānaṃ
pitunnaṃ pitāmahānaṃ
upakkhatam ² parivisayanti brāhmaṇā yāmi 'ham
Andhakāvindam bhottun 'titi.³
5. Tam avoca rājā tavam anubhaviyāna tam hi ⁴
eyyāsi khippam aham pi karissa ⁵ pūjam
ācikkha me tam yadi atthi hetu
saddhāyitam hetvāhe ⁶ suṇoma.
6. Tathā 'ti vatvā agamāsi tathā bhuñjimsu bhattam na
pana ⁷ dakkhiṇārāhā
pacchā gami Rājagaham punāparam pāturahosi purato
janādhīpassa.
7. Disvāna petam punar eva ⁸ āgataṃ rājā avoca aham pi
kiṃ dadāmi
ācikkha me tam yadi atthi hetu yena tvam ⁹ cirataram
pīṇito siyā.
8. Bnddham ca saṃgham parivisayāna rāja annena
pānena pi civarena
tam dakkhiṇam ādisa me hitāya evam aham cirataram
pīṇito siyā.
9. Tato ca rājā nipatitvā ¹⁰ tāvad eva dānam sahatthā
atnlaṇ ca daditvā ¹¹
saṃghe ārocayi pakatim ¹² tathāgatassa ¹³ petassa
padakkhiṇam ādisittha.
10. So pūjito ativiyaśobhamāno pāturahosi purato janā-
dhīpassa
yakkho 'ham asmim paramiddhipatto na mayham
iddhisamasadisā manussā.

¹ B. labhate.—C¹. lapapatte.

² B. adds : tam npa°.—D¹: npe°. ³ C. D. C¹. D¹.

⁴ B. pi. ⁵ B. karessam. ⁶ B. ovaco. ⁷ B. ca.

⁸ B. punar eva. ⁹ B. tvam. ¹⁰ B. parivisayitvā.

¹¹ B. datvā. ¹² B. om. ¹³ B. adds: tassa.

11. Passānubhāvaṃ aparimitaṃ mamaṃ idaṃ
 tayānusiṭṭhaṃ atulaṃ daditvā saṃghe
 saṃtappito satataṃ sadā bahūhi
 yāmi ahaṃ sukhito manussadevā 'ti.

Cūlasatṭhiṭetavattlu.

II. 9.

1. Yassa atthāya gacchāma Kambojaṃ dhanahārakā
 ayaṃ kāmadaḍḍo yakkho imaṃ yakkhaṃ niyāmaṣe.
2. Imaṃ yakkhaṃ gahetvāna sādhukena pasayha¹ vā
 yānaṃ āropayitvāna khippaṃ gacchāma Dvārakaṃ 'ti.
3. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako 'ti.
4. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdoyya sayoyya vā
 khandam pi tassa chinḍeyya attho ce tādiso² siyā 'ti.
5. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 na tassa pattaṃ bhindeyya³ mittadubbho hi pāpako 'ti.
6. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 samūlū⁴ pi taṃ⁵ abbuyha⁶ attho p'⁷ etādiso siyā 'ti.
7. Yass' ekarattim hi ghare vaseyya, yattha⁸ 'nnapānaṃ
 puriso labbetha
 na tassa pāpaṃ manasāpicotaye,⁹ kataññāntā sappurisehi
 vaṇṇitā.
8. Yass' ekarattim pi ghare vaseyya, annena¹⁰ pānena
 upatṭhito siyā
 na tassa pāpaṃ mānasāpi cetaye,⁹ adubbhapāṇi¹¹ da-
 hato mittadubbhim.
9. Yo pnbhe katakalyāṇo¹² pacchā pāpena himsati
 allapāṇihato¹³ poṣo na so hhadrāni passatīti.

¹ B. paseyha. ² C. B.—C¹. D¹. D. tātiso. ³ B. himseyya.

⁴ B. olakam. ⁵ B. om. ⁶ C. abbhuyha. ⁷ B. ce.

⁸ B. yassa. ⁹ B. cintaye. ¹⁰ B. tatthanna.

¹¹ B. adubbhi. ¹² B.—D¹. D.—C¹. C. oṇe. ¹³ B. adubbhi.

10. *Yo appadutṭṭhassa narassa dussati, suddhassa posassa
anaṅganassa
tam ova bālaṃ pacceti pāpaṃ, sukhumo rajo pati-
vātaṃ 'va khitto 'ti.
11. Nāhaṃ devena vā manussena vā, issariyena vāhaṃ
suppasayho *
yakkho 'haṃ asmi paramiddhipatto, dūraṅgamo vaṇṇa-
balaṇḍapanno 'ti.
12. Pāṇi te sabbasovaṇṇo pañcadhāro madhussavo
nānārasā paggharanti maññe 'haṃ taṃ Purimḍadaṃ.
13. N'ambhi devo na gandhabbo na pi Sakko Purimḍado
petam Aṅkura jānāhi Bheruvambā ² idhāgataṃ.³
14. Kim sīlo kim samācāro Bheruvasmim ² pure tvaṃ
kena te brahmacariyena puññaṃ pāpimbi ijjati.
15. Tantavāyo ⁴ pure āsim Bheruvasmim tadā ahaṃ
sukiccbavutti kapaṇo na me vijjati ⁵ dātave.
16. Āvesanañ ca me āsi Asayhassa upantike
saddhassa dānapatino katapuññaṃ lajjino.
17. Tattha yācanakā yanti nānāgottā vanibbakā
to ca maṃ tattha pucchanti Asayhassa nivesanaṃ.
18. Tattha ⁶ gacchāmi bhaddaṃ vo katta dānaṃ paḍiyati
tenāhaṃ ⁷ puttṭho vakkhāmi ⁸ Asayhassa nivesanaṃ.
19. Paggayha dakkhiṇaṃ bāhumaṃ ettha gacchatva bhaddaṃ vo
ettha dānaṃ paḍiyati tena pāṇi kāmadaḍo
tena pāṇi madhussavo tena me brahmacariyena
puññaṃ pāpimbi ijjati.
20. Na kira tvaṃ adā dānaṃ sakapāpīhi kassaci
parassa dānaṃ anumodamaṇo pāṇim paggayha pāvadi.⁹
21. Tena pāṇi kāmadaḍo tena pāṇi madhussavo
tena me brahmacariyena puññaṃ pāpimbi ijjati.

* B. appa°.

² B. Rorūvambā.—C¹. Bhera°.³ B. ito gataṃ. ⁴ B. thunnaṃ. ⁵ C. D¹.—D. C¹. vijjati.⁶ B. katta.⁷ B. tesāhaṃ.⁸ C. C¹. akkhāmi.⁹ D¹. pāvadi.

22. Yo so dānam adā bhante pasanno sakapāṇhi
so hitvā mānusaṃ dehaṃ kin nu so disataṃ gato.
23. Nāhaṃ jānāmi asayhasābino¹ Aṅgīrasassa gatiṃ²
āgatiṃ vā
sutam ca me Vessavaṇassasantike Sakkassa sahavya-
tam gato Asayho.
24. Alam eva kūtum kalyāṇaṃ dānam dātum yathārahaṃ
pāṇi kāmadaḍaḍaṃ disvā ko puññaṃ na karissati.
25. So hi nuna ito gantvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānam (taṃ) paṭṭhāpayissāmi³ yaṃ mam' assa eukhā-
vahaṃ.
26. Dassāmi annapānaṃ ca vatthasenāsanāni ca
papaṇ ca udapānaṃ ca dugge saṃkamanāni cā'ti.
27. Kena te aṅguli kuṇḍā mukhaṃ ca kuṇḍalikataṃ
akkhīni ca paggharanti kiṃ pāpaṃ pakataṃ tayā'ti.
28. Aṅgīrasassa gahapatino saddhassa gharam esino
tassāhaṃ dānavissagge dāne⁴ adhikato ahu.
29. Tattha yācanaḃe disvā āgate bhojanatthike⁵
ekamantaṃ apakkamma akāsiṃ kuṇḍalimukhaṃ.
30. Tena me aṅguli kuṇḍā mukhaṃ ca kuṇḍalikataṃ
akkhīni ca paggharanti taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā'ti.
31. Dhammena te kāpurisa mukhaṃ ca kuṇḍalikataṃ
akkhīni ca paggharanti yaṃ tvam parassa dānassa
akāsi kuṇḍalimukhaṃ'ti.
32. Kathaṃ hi dānaṃ dadamāno kareyya parapattiyaṃ
annapānaṃ khādanīyaṃ vatthasenāsanāni cā'ti.
33. So hi nuna ito gantvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānaṃ paṭṭhāpayissāmi yaṃ mam' assa sukhāvahaṃ.
34. Dassāmi annaṃ ca pānaṃ ca vatthaṃ senāsanāni ca
Papaṇ ca udapānaṃ ca dugge ca saṃkamanāni cā'ti.
35. Tato hi eo nivattitvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānaṃ paṭṭhaya⁶ Aṅkuro yaṃ taṃ assa sukhāvahaṃ.

¹ B. assa seṭṭhino.—C¹. D¹. ovā. ² B. gati cāgatiṃ.

³ B. paṭṭhāpayissāmi.—C¹. D¹. pati°. ⁴ B. dānam.

⁵ B. C. D.—C¹. D¹. antike.

⁶ C¹. D¹. pattayi.—B. paṭṭhāpayi' ṅkuro.

36. Adā annañ ca pānañ ca vatthasenāsanāni ca
papañ co udapānañ ca vipphasannena cetasañ.
37. Ko chāto ko ca ¹ tasito ko vattham parivassati ²
kassa santāni yoggāni ito yojentu vāhanam.
38. Ko chatt' icchati gandhañ ca ko mālāṃ ko upāhanam
iti su ³ tattha ghosenti kappakā sūdamāgadā ⁴
sādā sāyañ ca pāto ca Aṅkurassa nivesane 'ti.
39. Sukham supati Aṅkuro iti jānāti mam jano
dukkham sūpāmi Sindhiaka ⁵ yaṃ na passāmi yācake.
40. Sukham supati Aṅkuro iti jānāti mam jano
dukkham Sindhaka supāmi appake su vanibbake.
41. Sakko ce te varam dajjā Tāvatisāuam issaro
kissa sahbassa lokassa varamāno varam vare 'ti.
42. Sakko ce me varam dajjā Tāvatisānam issaro
kāluṭṭhitassa me sato suriyass' uggamanam pati.
43. Dibhā bhakkhā pātuhaveyyum silavanto ca yācakā
dadato me na khīyetha datvā nānutappeyyābam
dadam oittam pasādeyya evam Sakkavaram vare 'ti.
44. Na sahbavittāni pare pavecche ⁶, dadeyya dānañ ca
dhānañ ca rakkho
tasmā hi dānā dhanam eva seyyo, atippadānena kulā
na honti.
45. Adānam atidānañ ca na pasamsanti paṇḍitā
tasmā hi dānā dhanam eva seyyo, samena vatteyya sa
dhiradhammo 'ti.
46. Aho vatāre aham eva dajjam, santo hi ⁷ mam sappurisā
bhajeyyam
msgho 'va ninnāni hi pūrayanto, samtappaye sabba-
vanibbukānam.
47. Yassa yācanaks disvā mukhavaṇṇo pasīdati
datvā attamano hoti tam gharam vasato sukham.
48. Yassa yācanake disvā mukhavaṇṇo pasīdati
datvā attamano hoti esā puññassa ⁸ sampadā.

¹ B.—C¹. D¹. om.

³ B. snta.—C¹. D¹. ssa.

⁵ B. sinduke.

⁷ B. dadanto ca.

² B. paridahissati.

⁴ B. sudā pātavā.

⁶ B. samvacche.

⁸ B. yaññassa.

49. Pubbe va dānā sumano dadam cittaṃ pasādeyya
datvā attamano hoti eso puññassa sampadā.
50. Saṭṭhi vāhasahassāni Aṅkurassa nivesane
bhojanaṃ diyate niccam puññapekkhassa jantuno.
51. Jānā tisahassā¹ sūdā āmuttamanikunḍalā
Aṅkuraṃ upajivanti dāne yaññassa pāvata.
52. Saṭṭhi parisasahassāni² āmuttamanikunḍalā
Aṅkurassa mahādāne kaṭṭhaṃ phārenti mānavā.
53. Soḷasitthisahassāni sabhālamkārahūsitā
Aṅkurassa mahādāne vidhā piṇḍenti nāriyo.
54. Soḷasitthisahassāni sabhūlamkārahūsitā
Aṅkurassa mahādāne dabbigāhā npatṭhitā.
55. Bahum babūaam pādāsi ciraṃ pādāsi khattiyo
sakkaccaṃ ca sabatthā vittiṃ³ katvā punappunam.
56. Bahumāse pakkhe ca ntusamvaccharāni ca
mahādānam pavattesi Aṅkuro digham antaram.
57. Evaṃ datvā yajitvā ca Aṅkuro digham antaram
hitvā mānusam deham Tāvatisūpago ahū⁴ 'ti.
58. Kaṭacchubbhikkhaṃ datvāna Anruddhassa Indako
so hitvā mānusam deham Tāvatisūpago ahu.
59. Dasahi ṭhānehi Aṅkuraṃ Indako atirocati
rūpe sadde rase gandho potṭhabhe ca manorame.
60. Āyunā yasaś c'eva vaṇṇena ca sukhena ca
ādhipaccena Aṅkuraṃ Indako atirocatiti.
61. Mahādānam tayā dinnaṃ Aṅkura digham antaram
avidūre nisinno si āgaccha mama santike⁵ 'ti.
62. Tāvatiṃse yadā huddho silāyaṃ paṇḍukambale
pāriechattakamūlamhi vihāsi pñrisuttamo.
63. Dasasñ lokadhātūsu samnipatitvāna devatā
payirñpāsanti⁶ sambuddhaṃ vasantaṃ nagamuddhani.
64. Na ko ci devo vaṇṇena sambuddhaṃ atirocati
sabho deve adhigayha⁷ sambuddho⁸ va viroceti.

¹ B. °ssāni sñdapim.³ C¹. D¹. pīti.—B. vitti.⁵ B. atikkama.² B. purisa°.⁴ B. parirū°.

65. Yojanāni dasa c' eva ¹ Aṅkuro 'yaṃ tadā abhū
avidūre ca buddhassa Indako atirocati.
66. Oloketvāna sambuddho Aṅkuraṇ cāpi Indakaṃ
dakkhiṇeyyaṃ pabbhāvento ² idaṃ vacanam abhūvi.
67. Mahādānaṃ tayā dinnam Aṅkura dīgham antaram
atidūre ³ nisinno si āgaccha mama santikaṃ.
68. Codito bhāvitattena ⁴ Aṅkuro idam abhūvi
kiṃ mayham tena dānena dakkhiṇeyyena evuṇṇataṃ.⁵
69. Ayaṃ eo Indako yakkho dajjā dānam parittakaṃ
atirocati ambehi eando tāragane yathā.
70. Ujjhaṅgale yathā khette bījaṃ babukaṃ pi ropitaṃ
na vipulaṃ na phalaṃ ⁶ hoti na pi ⁷ toseti kaesakaṃ.
71. Tath' eva dānam babukaṃ dussilesu patitthitaṃ
na vipulaṃ na phalaṃ ⁶ hoti na hi toseti dāyake.
72. Yathā pi bhaddake khette bījaṃ appaṃ viropitaṃ
sammādhāraṃ pavecchante phalaṃ toseti kaesake.
73. Tath' eva silavantesu guṇavanteṃ tādieu
appaṃ pi kataṃ kāraṃ puṇṇaṃ hoti mahapphalāni 'ti.
74. Viceyya dānam dātābham yathā dinnam mahapphalaṃ
viceyya dānam datvāna saggaṃ gacchanti dāyaka.
75. Viceyya dānam eugatapaccettam ye dakkhiṇeyyā idha
jīvaloke
etesu dinnāni mahapphalāni bījāni vuttāni yathā
eukhette 'ti.

Aṅkurapeta-vatthu.

II. 10.

1. Divā vibhāragataṃ bhikkhum Gaṅgātīro nisinnakani
tam peti upasamkamma dubbhaṇṇabhīrudassanā.
2. Kesā c'assā atidighā yāva bhummaḷaḷamhare
kesehi sā paṭiccbannā samaṇaṃ etad abhūvīti.

¹ B. dve ca.

² B. eambbhā.

³ B. evuṇṇa.

⁴ B. otthena.

⁵ B, C. D. — C¹. D¹. saṃ.

⁶ B. na vipulaphalam.

⁷ B. nāpi.

3. Pañcapaṇṇāsavassāni yato kālakatā ahaṃ
nābhijānāmi bhuttaṃ vā piṭaṃ vā pāṇiyaṃ
dehi tvam¹ pāṇiyaṃ bhants tasitā pāṇiyāya me² ti.
4. Ayaṃ sitodakā Gaṅgā Himavantato sandati
piva etto gahetvāna kiṃ maṃ yācasi pāṇiyaṃ.
5. Sacāhaṃ bhante Gaṅgāyaṃ sayam gaṇhāmi pāṇiyaṃ
lohitam me parivattati tasmā yācāmi pāṇiyaṃ.
6. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena Gaṅgā te hoti lohitam.
7. *Putto mo bhante Uttaro³ saddho āsi upāsako
so ca mayhaṃ⁴ akāmāya samanānaṃ pavecchati⁴
civaram piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsanaṃ.
8. Tam ahaṃ paribhāsāmi macchersna npaddntā
yaṃ taṃ⁵ mayhaṃ akāmāya samanānaṃ pavecchasi.
9. Civaram piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsanaṃ
etan te paralokasmiṃ lohitam hotu Uttara
tassa kammavipākena Gaṅgā me hoti lohitaṃ⁶ ti.

Uttaramātupetavatthu.

II. 11.

1. Ahaṃ pūrs pabbajitassa bhikkhuno snttaṃ
adāsi upagamma yācitā⁶ tassa
vipāko vipulaṃ phal⁷ 'ūpalabbhati
bahū⁸ ca me uppajjars vatthakoṭṭiyo.
2. Puppabhikkinnam ramitaṃ⁹ vimānaṃ
anekacittam naranāsrisevitaṃ¹⁰
sāhaṃ bhuñjāmi ca pārupāmi ca
pahūtavittā na ca tāva khīyati.

¹ B. me. ² C. D. adds: nāma. ³ B. mayam.

⁴ B. pavacchati. ⁵ B. tvam. ⁶ B. o. ⁷ B. phalam.

⁸ B. bahukā. ⁹ B. rammam idam. ¹⁰ B. onārūhi ss°.

3. Tass' eva kammassa vipākam auvayā
sukhañ ca sātāñ ca idh' ūpalabbhati
sāhaṃ gantvā punam eva mānusaia
kāhāmi puññāni nay' ¹ ayyaputta man 'ti.
4. Satta ² tuvaṃ vassasatā idhāgatā
jānā ca vuḍḍhā ca tahiṃ bhavissasi
sahhe ca ts kalamkatā 'va ñātakū
tvaṃ tattha gantvāna ito karissasīti.
5. Satt' eva vassāni idhāgatāya me
dibbañ ca sukkañ ca samappitāya
sāhaṃ gantvā pupar sva mānusaṃ .
kāhāmi puññāni nay' ayyaputta man 'ti.
6. So taṃ gahetvāna pasayha bhāḥāyaṃ
paccāsayitvāna punar eva theriṃ suduhbalaṃ
vajjesi aññaṃ pi jaṇaṃ idhāgataṃ
karotva puññāni sukh' ūpalabbhatīti.
7. Diṭṭhā mayā akatena sādhuṇā
petā vihaññaati tath' eva mānusa
kammañ ca katvā sukhavedaniyaṃ
devā manussā ca sukhs tthitā pajā 'ti.

Suttapetavatthu.

II. 12.

1. Sovappasopānaphalakā sovaāāvālukasaṃtthitā
tattha sogandhiyo vaggū sucigandhā manoramā.
2. Nāārukkhehi saṃchannā nānāgandhasamūritā ³
nānāpadamasamchannā pupḍarikasamāgatā.⁴
3. Surabhi sampavāyanti manuññā māluteritā
haṃsakoñcābhirudā ⁵ cakkavākābhikujitā.
4. Nānādi jaganaḥkiṇā nānāsaragaayutā ⁶
nānāphaladharā rukkhā nānāphaladharā vana.

¹ D. naye.

² D¹. sattam.

³ B. samerita.

⁴ B. °samohatā.

⁵ B. adds: ca.

⁶ B. °rutā.

5. Na manussesu idisaṃ nagsaraṃ yādisaṃ idaṃ
pāsādā ca bahukā tuyhaṃ sovaṇṇarūpiyamayā.
6. Daddallamaṇṇā ābhenti samantā caturō disā
pañca-dāsisatā tuyhaṃ yā temā paricārīkā.
7. Tā kambukāyūraddharā kaṭṭhanācelabbhūsitā
pallaūkā bahukā tuyhaṃ sovaṇṇaruciyaṃmayā.
8. Kadallimigasamachannā samjāto¹ goṇakasamṭhitā
yattha tuvaṃ² vāsūpagatā sabbakāmasamiddhinī.
9. Sampattāya³ adḍharattāya tato utthāya gacchasi
uyyānabbhūminu gantvāna pokkharāṇṇā samantato.
10. Tassā tīre tuvaṃ⁴ thāsi harits saddale subhs
tato te kaṇṇamuṇḍo ca sunakho aṅgamaṅgāni khādati.
11. Yadā ca khāyitā āsi atthisaṃkhalikā katā
ogāhasi pokkharāṇiṃ hoti kāyo yathā purā.
12. Tato tvam⁵ uggacchanti⁶ sucārū⁶ piyadassanā
vatthena pārūpitvāna āyāsi mama santikam.
13. Kin nu kāysa vācāya manasā dukkaṭam katam
kissa kammavipākena kaṇṇamuṇḍo ca sunakho
aṅgamaṅgāni khādatīti.
14. Kimbilāyaṃ⁷ gahapati saddho āsi upāsako
tassāham bhariyā āsi dussilā aticārini
evam⁸ aticaramānāya sāmiko stad ahruvi.
15. n' etaṃ chaṇṇam⁹ paṭirūpaṃ yaṃ tvam aticarāsi mam
sāham ghoram ca sapatham musāvādam¹⁰ ahāsissam.¹¹
16. Nāhan taṃ aticarāmi kāyena uda cetasā
sacāhan taṃ aticarāmi kāyena uda cetasā.
17. Ayaṃ kaṇṇamuṇḍo sunakho aṅgamaṅgāni khādatu
tassa kammassa vipākam musāvādassa c' ūhayam.
18. Sattavassasatēni ca¹² ānuhhūtam yato pi¹³ me
kaṇṇamuṇḍo ca sunakho aṅgamaṅgāni khādatīti.

¹ B. sajjā goṇakasandhatā.² B. tvam.³ B. adds : te sam^o. ⁴ D. tvam. ⁵ B. aṅgapaccaṅgī.⁶ B. sūcā.—C¹. D¹. saccārū.⁷ B. Kimilāya.⁸ B. so mam.⁹ B. adds : n' etaṃ.¹⁰ B. adds : ca.¹¹ D¹. āsi 'ham.—C. āsam.¹² B. om.¹³ B. hi.

19. Tvañ ca deva bahūpakāro atthāya me idhāgato
sumuttāhaṃ kaṇṇamuṇḍassa asokā akutohbayā.
20. Nābaṃ dśva namassāmi yācāmi añjalikatā
bbuñja amānuse kāme rama deva mayā sabā 'ti.
21. Bhutvā¹ amānusa kāmā ramito 'mhi tayā saba
tāhaṃ subhage yācāmi khippaṃ paṭinayāhi man 'ti.

Kaṇṇamuṇḍapetavatthn.

II. 13.

1. Abu rājā Brahmadatto Pañcālānaṃ rathesabho
ahorattānaṃ accayā rājā kālaṃ kari² tadā.
2. Tassa ālāhanaṃ gantvā bhariyā kandati Ubhārī
Brahmadattaṃ apassanti Brahmadattā 'ti kandati.
3. Isi ca tattha āgacchi sampannacaraṇamuni
So ca tattha apucchittha ye tattha su samāgatā.
4. Kassa c'³ idam ālāhanaṃ nānāgandhasameritaṃ
kassāyaṃ kandati bhariyā ito dūragataṃ paṭim
Brahmadattaṃ apassanti Brahmadattā 'ti kandati.
5. Ts ca tattha viyākamsu ys tattha su samāgatā
Brahmadattassa bhaddan te Brahmadattassa mārisa.
6. Tassa idam ālāhanaṃ nānāgandhasameritaṃ
tassāyaṃ kandati bhariyā ito dūragataṃ paṭim
Brahmadattaṃ apassanti Brahmadattā 'ti kandatīti.
7. Obalasītisahassāni Brahmadattassa nāmakā
imasmim ālābans daddhā tesam kaṃ anusocasīti.
8. * Yo rājā Cūlaniputto Pañcālānaṃ rathesabho
taṃ hhante annsocāmi bhattāraṃ sabbakāmadadan⁴ 'ti.
9. Sabbe va 'hesuṃ rājāno Brahmadattassanāmakā⁵
sabbs va Cūlaniputtā Pañcālānaṃ rathesabhā.

¹ B. bhuttā.

² B. akrubbatha.

³ B. om.

⁴ B. °kāmadan.

⁵ B. °sanāmaka.

10. Sahbesaṃ anupubbena mahesittam akārayi
kasmā purimake hitvā pacchimam anusocasīti.
11. Ātme¹ itthibhūtāya digharattāya mārisa
yassā me itthibhūtāya saṃsāre bahn bhāsasīti.
12. Ahn itthi ahn puriso pasuṃ yonim pi agamā
svam stam atitānaṃ pariyanto na dissatīti.
13. Ādittam vata maṃ santam ghatasittam va pāvakaṃ
vārinā viya osiñci sabham nibbāpaye daram.
14. Abbūlham² vata me sallam etaṃ³ hadayanissitam
yo me sokaparetāya patisokaṃ apānudi.
15. Sāham abbūlhasallāsmi sītibhūtāsmi nibbutā
na socāmi na rodāmi tava sutvā mahāmuniti.
16. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā samaṇassa sabbhāsitaṃ
pattacivaram ādāya pabbaji anagāriyam.
17. Sā ca pabbajja-upagatā⁴ santā agārasmā anagāriyam
mettam cittam abhāvssi brahmalokupapattiyaṃ.
18. Gāmā gāmaṃ vicaranti nigams rājadhāniyo
Uruvslam nāma so gāmo yattha kalam akubhatha.
19. Mettacittam abhāvetvā⁵ brahmalokupapattiyaṃ
itthiccittam virājetvā brahmalokupagā ahū⁶ 'ti.

Ubbarīpetavatthu.

Uhharivaggo dntiyo.

III. 1.

1. Abhiijamāne vārimhi Gaṅgāya idha gacchasi
naggo pubbaddhapeto va mālādhāri alamkato
kuhiṃ gamissasi⁶ petam kattha vāso bhavissatīti.
2. Cundatthiyam⁷ gamissāmi peto so⁸ iti bhāssasi⁹
antare Vāsabhagāmaṃ Bārāṇasīyaṃ santike.

¹ B. āhu me.

² B., C^x. D^x. abhuyham.

³ B. sokam.

⁴ B. pabbajjitā.

⁵ B. ābhāso.

⁶ B. 'ti peto.

⁷ B. 'tthilam.

⁸ D. yo.

⁹ B. 'ti.

3. Tañ ca disvā mahāmatto Koliyo iti vissuto
sattuhhattañ ca petassa pītakañ ca yugam adā.
4. Nāvāya tiṭṭhamānāya kappakassa adāpayi
kappakassa padinnamhi ¹ thāne petassa dissatha.
5. Tato suvatthavasano mālādhārī alamkato
thāne thit'assa petassa dakkhiṇā upakappatha
tasmā dajjetha petānam annkampāya punappunan 'ti.
6. Sāhunnavāsino ² eke aññe kesaniavāsino
petā hhattāya ³ gacchanti pakkamanti diso disam.
7. Dūre eke ⁴ padhāvitvā aladdhā ca nivattare
chātā pamucchitā hantā hhūmiyam paṭisumbhitā⁵
8. Ke ⁶ ci tattha ca patitā ⁷ hhūmiyam paṭisumbhitā
pubbe akatakalyāṇā aggidaddhā va ātape.
9. Mayam pi puhbe pāpadhammā gharāṇiyo kulamātaro
santesu deyyadhammesu dīpaṃ nākaṃha attano.
10. Pahūtaṃ annapānaṃ hi api su ⁸ avakiriyati
samāgate pabbajito na ca kiñci adamhaso.
11. Akammakāmā alasā sādhuakāmā⁹ mahagghasā
ālopapiṇḍadātāro patiggahe paribhāsimsase.
12. Te gharā tā va ¹⁰ dāsiyo tān' evābharaṇāni no
te añño parihārenti ¹¹ mayam dukkhassa bhāgino.
13. Venim vā avaññā honti rathakārī ca duhhikā
caṇḍālī kapaṇā honti nahāmini ca punappunam.
14. Yāni yāni nihināni kulāni kapaṇāni ca
tesu tesu eva jāyanti esā maccharino gati.
15. Puhbe ca katakalyāṇā dāyakā vītamaccharā
saggaṇ te paripūrenti ohhāsenti ¹² ca Nandanam.
16. Vejayante ¹³ ca pāsāde ramitvā kāmakāmīno
uccākulesu jāyanti sahhōgesu tato entā.

¹ B. ca dinnamhi. ² B. sāhunda°. ³ B. attāya.

⁴ B. ke. ⁵ B.—C¹. D¹. °sambhitā. ⁶ B. te ca.

⁷ B. papatitā. ⁸ B. ssu.

⁹ C. C¹. D¹. asāsā°. —D. asādhu. ¹⁰ B. only.

¹¹ B. paricā°. ¹² B., C. D.—C¹. D¹. okā°.

¹³ B., C. C¹. —D¹. D. vedayanti.

17. Kūtāgāre ca ¹ pāsāde ² pallāṅke gopasamṭhite ³
vijitaṅgā morahatthehi kule jātā yasassino.
18. Aṅkato ⁴ aṅkam ⁵ gacchanti mālādhāri alamkatā
jātiyo upatitṭhanti sāyaṃ pātaṃ sukhessino.
19. Nay idaṃ akatapūññānaṃ katapūññānaṃ ev' idaṃ
asokaṃ Nandanam rammaṃ ⁵ Tidasānaṃ mahāvanam
20. Sukhaṃ akatapūññānaṃ idha natthi parattha ca
sukhañ ca katapūññānaṃ idha c' eva parattha ca.
21. Tesam saḥavyakāmānaṃ kattabham kusalaṃ bahum
katapūññā hi modanti saggo bhogasamaṅgino 'ti.

Abhijjamānapetavatthu.

III. 2.*

1. Kṇḍinagariyo therō Sānnvāsiniyāsino ⁶
Potṭhapādo 'ti nāmena samaṇo bhāvitindriyo.
2. Tassa mātā pitā bhātā dnggatā Yamalokikā
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā.
3. Te dnggatā sūcikaṭṭhā kilantā naggino kisā
uttasanta mahātāsā ⁷ na dassenti kurūriṇo. ⁸
4. Tassa bhātā vitaritvā naggo ekapathe 'kako
catnkuṇḍiko bhavitvāna therassa dassayi' tammaṃ.
5. Therō eāmanasikatvā ⁹ tuṇḍibhūto apakkami ¹⁰
so ca viññāpayi therā bhātā petāgato ¹¹ ahaṃ.
6. Mātā pitā ¹² ca te hīante, b. c. d. = 2. b. c. d.
7. = 3.

¹ B., C. D., C¹. D¹. °resn. ² C¹. pādesn. ³ B. gopatthate.

⁴ B. aṅga°. ⁵ B. only. ⁶ B. Sāna°—siko.

⁷ B. ottapantā mahattāsā. ⁸ B. kuruddhino.

⁹ B. am°. ¹⁰ B. ati°. ¹¹ B. petabhūto ahaṃ.

¹² B. pitaro te.

* C¹. adde from the commentary: Kṇḍinagariyo therō
'ti ādayo pana ādito pañca gāthā tasma sambuddhadassa-
nattham dhammasaṃgābakehi ṭhapitā.

8. Anukampassu kārūṇiko datvā anvādisāhi¹ no tava dinneua dānena yāpessauti kurūrino² 'ti.
9. Thero caritvā piṇḍāya bhikkū aññe ca dvādasa ekajjham eamnipatimsu bhattaviseattakārāyā.³
10. Thero sabbe pi⁴ te āha yatbā laddham dadātha me saṃghabhaddham karissāmi anukampāya ñātinam.
11. Niyyātayimsu⁵ therassa thero saṃgham nimantayi datvā anvādisi tbero pitu mātu ca bbātuno.
12. Idam me ñātinam hotu sukkitā hontu ñātayo samanantarānuddiṭṭhe bbojanam upapajjatha.
13. Sucim paṇiṭam sampānam anekarasavyañjanam tato uddiseati⁶ bhātā vaṇṇavā balavā sukhi.
14. Pahūtam bbojanam bhante passa naggāmbhase mayam tathā bhante parakkāma⁷ yathā vattham labbāmbase.
15. Tbero eamkārakūṭato uccinitvāna tantake pilotikam paṭam⁸ katvā saṃghe cātuddise adā.
16. Datvā anvādisi tbero pitu mātu ca bbātuno idam me ñātinam hotu sukkitā hontu ñātayo.
17. Samanantarānuddiṭṭhe vattbāni upapajjimsu⁹ tato suvatthavasano therassa¹⁰ dassayi' tumam.
18. Vaṇṇavā balavā eukhi yāvata Nandarājassa vijitasmiṃ paṭiccbādā tato bahutarā bhante.
19. Vattbāni¹¹ ccbādanāni no koseyyakambaliyāni khomakappāsiyāni¹² ca vipulā ca mabagghā ca te cākāee¹³ valambare te mayam paridahāma¹⁴ yam yam hi¹⁵ manaso piyam tātā bhante parikkāma yatbā geham labhāmase.
20. Tbero paṇṇakūṭim¹⁶ katvā saṃghe cātuddise adā datvā anvādisi tbero pitu mātu ca bbātuno.

¹ B. anudi°.² B. °ddino.³ B. vosagga°.⁴ B. va.⁵ B. niyyāda°.⁶ C. °sati.⁷ C. D°. C°. parakkamma. ⁸ C°. pavaṭam. ⁹ B. uda°.¹⁰ C°. D°. padass°. — B. °rass' uddissayituttha mam.¹¹ B. °kāni. ¹² B. — C. C°. D. D°. om. pari°, yam hi.¹³ C°. D°. °tiyam.

21. Idam me ñātinam hotu sukhitā hontu ñātayo samanantarānuddittbe gharāṇi upapajjinsu.
22. Kūṭāgārā nivesanā¹ vibhattā bbāgaso mitā na mannsesu idisā yādisā no gharā idba.
23. Api dibbesu yādisā tādīsā no gharā idba daddallāmānā ābhenti² samantā cāturo disā.
24. Tathā bhante parakkāma yatbā pānaṃ labbhāmahe tbero karakaṃ³ pūretvā saṃghe cātuddise adā.
25. Datvā anvādisi tbero pitu mātu ca bhātuno idam me ñātinam hotu sukhitā hontu ñātayo.
26. Samanantarānuddittbe pāṇiyaṃ upapajji eu⁴ gambhirā catrassā ca pokkharaññā sanimmitā.⁵
27. Sītūdakā supatittbā ca⁶ sītā appaṭigandhiyā⁷ padumuppalasamcbannā vārikiñjakkhapūritā.
28. Tattha nahatvā pivitvā therassa paṭidassayam pabūtaṃ pāṇiyaṃ bhante pāpā dukkhaḥḥalan'ti⁸ no.
29. Ahindamānā khañjāma sakkbare kusakaṇṭake⁹ tatbā¹⁰ bhante parakkāma yatbā¹¹ yānaṃ labbhāmahe.
30. Thero sipātikam¹² laddhā saṃghe cātuddise adā datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno idam me ñātinam hotu sukhitā hontu ñātayo.
31. Samauantarānuddittbe petā rathena m-āgamum annkampitaṃ¹³ bhaddante bhaddena chādanena ca.
32. Gbarena pānadānena¹⁴ yānadānena c'ūhayaṃ mannikāraṇṇikaṃ loke taṃ bhante vanditum āgatā'ti.

Sānuvāsiṭavattthu.

¹ B. vesā ca.

² B. ābha°.

³ B. karaṇaṃ.—C¹. D¹. kāraṃ.

⁴ B. upapajjatha.

⁵ B. añño sumāpitā.

⁶ B. om.

⁷ C¹. D¹. °eandho.

⁸ B.—C¹. D¹. °jalanti.

⁹ B. °kaṇḍake.—D. tusa°.

¹⁰ B.—C. D. C¹. D¹. tadā.

¹¹ B.—C. D. C¹. D¹. yadā.

¹² B. °ṭṭi°—C¹. D¹. C. D. eidāṭikaṃ—and adds from the

Com.: ekapatalaṃ upāhanam.

¹³ B.—C. C¹. D. D¹. annkampig'anna.

¹⁴ B. pāniya°.

III. 3.

1. Veluriyatthambham ruciram pabhassaram
vimānam āruyham anokacittam
tattḥ' acchasi devi mahānubhāve
pathaddhani ¹ paṇṇarase va cando.
2. Vanno ca te kanakassa saṃnibho
uggatarūpo ² bhusadassaniyo ³
pallaṅkasetṭhe atule nisinnā
ekā tuvaṃ natthi tuyhaṃ sāmiko.
3. Imā ca te pokkharāññā samaṅgato ⁴
pahūtamāsā bahupunḍarikā
suvapṇacunṇehi samaṅgamotakā ⁵
na tattha paṅko palāko ⁶ ca vijjati.
4. Haṃsā pi ⁷ dassaniyā manoramā
udakasmim anupariyanti sabbadā
samayya ⁸ vaggu ⁹ panadanti sabbe
vindussarā ¹⁰ dundubhinam va ghoso.
5. Daddallamānā yasasā yasassini
nāvāya ¹¹ tvaṃ avalamba tiṭṭhasi
ālāracamhe ¹² hasite piyaṃvade
sabbaṅgakalyāṇi bhusam virocasi.
6. Idam vimānam virajam same tṭhitam
nyyānavantam ¹³ ratinandavaddhanam
icchāmi te nāri anomadassane
tayā saha nandane idha moditun 'ti.
7. Karohi kammam idha vedaniyam
cittaṃ ca to idha nītam ¹⁴ bhavatu
katvāna kammam idha modaniyam
evam mamaṃ lacchasi kāmakāminin ¹⁵ 'ti.

¹ B. samantano.² B. utta°.³ B. °neyyo.⁴ B. °ntato.⁵ B. samantam otatā.⁶ B. paṇṇako.⁷ C. D. adds: me.⁸ B. °yā.⁹ C¹. D¹. vatthū.¹⁰ C¹. D. C. viddu.—D¹. vagu.—B. bindu.¹¹ B. adds: ca.¹² B. ālārasame.¹³ B. °vanam.¹⁴ B. nitaṃ ca hotu.—C¹. D¹. nitum.¹⁵ B. °nan 'ti.

8. Sādhū 'ti so tassā paṭisnuṭtvā
 akāsi kammam saḥavedaniyaṃ¹
 katvāna kammam tahiṃ vedaniyaṃ
 nppajji māṇavo tassā saḥavyatan 'ti.

Rathakārīpetavatthu.

III. 4.

1. Bhṃsāni eke² sālī punāpare
 aññā³ nārī sakamaṃsalohitaṃ
 tvañ ca gūtham asuci-akantikaṃ⁴
 paribhuñjasi kissa ayaṃ vipāko 'ti.
2. Ayaṃ pure mātaraṃ hiṃsati
 ayaṃ pana kūtavāpijo
 ayaṃ maṃsāni khāditvā musāvādena vañceti.
3. Ahaṃ manussesu manussabhūtā
 agāriṇī kulassa issarā
 santesu parigūyhemī mā ca⁵ kiñci ito adama
 musāvādena chāдеми natthi etaṃ mama gehe⁶
 sace santaṃ⁷ nigūyhamī⁸ gūtho me hotu bhojanaṃ.
4. Tassa kammassa vipākena musāvādassa c' ūbhayaṃ
 sugandhasālino bhattaṃ gūtham me parivattati.
5. Avajjāni⁹ ca kammāni na hi kammam vīnassati
 duggandham kimīnaṃ mīhaṃ bhuñjāmi ca pivāmi cā 'ti.

Bhṃsapetavatthu.

III. 5.

1. Aecherarūpaṃ sugatassa ñānaṃ
 satthā yathā puggalaṃ vyākāsi
 nssannapunnā¹ pi bhavanti h'eke¹⁰
 parittapunnā¹¹ pi bhavanti h'eke¹⁰
 ayaṃ kumārō sivathikāya chaddito
 aṅguṭṭhasnehena yāpesi ratti.

¹ B. tahiṃ ve.

² B. eko 'paro.

³ B. ayañ ca.

⁴ B. akantam.

⁵ B.—C¹. D¹. om.

⁶ B. iti.

⁷ C¹. tani gū.

⁸ B. gūhāmi.

⁹ B. avañcāni.

¹⁰ B. loke.

¹¹ B. aññān' api.

2. Na yakkbabhūtā na sirimsapā¹ vā
vibetbayeyyum² katapnññaknmāram
sunakhā pi imassa palahisu³ pāde
dbañkā siṅgālā parivattayanti.
3. Gabbhāsayaṃ pakkbigaṇā baranti
kākā pana akkbimalaṃ haranti
na imassa rakkhaṃ vidabimsu keci
na osatham⁴ eāsapadhūpanaṃ vā.
4. Nakkhattayogaṃ pi na⁵ uggabestam
na sabbadbaññāni pi ākirimsu
etādisaṃ uttamakiocchapattam⁶
rattābhatam eivathikāya chadditsm.
5. Nonitapiṇḍam⁷ viya vēdhamānam
sasamsayaṃ jivitasāvasesaṃ
tam addasa devamanussapūjito
disvā va tam vyākari bbūripaṇño.
6. Ayaṃ kumāro nagarass' imassa
aggakuliko bhavissati bhogato⁸ ca
ki 'ssa vataṃ kiṃ pana brabmacariyaṃ
kissa sucinnassa ayaṃ vipāko
etādisaṃ vyasanaṃ pāpunivā
tam tādisaṃ paccanubhossati 'ddbin⁹ 'ti.
7. Buddhappamukhassa bhikkbnsamgbassa
pūjaṃ akāsi janatā ulāraṃ
tatrassa cittassa ahu aññatbattam
vācam abbāei pharusam asabbhi
8. So tam vitakkaṃ paṭivinodayitvā
pītipasādam paṭiladdhā pacchā
tatbāgataṃ Jetavane vasantaṃ
yāguyā npaṭṭbāsi so sattarattam.

¹ B. sari°. ² B. no podhayeyyum. ³ B. °himsu.

⁴ B. osadham—C. usatam—C¹. D. D¹. lāsattam.

⁵ B.—C¹ D¹. pana. ⁶ B. parama. ⁷ B. nava.°

⁸ B. °vā.

⁹ B.—C¹. D¹. na.

9. Tassa vatan tam pana brahmacariyam
tassa sucinnassa ayam vipāko
etādisam vyasanam pāpunītvā
tam tādīsam paccannbhossati 'ddhim.
10. Thatvāna so vassasatam idh' eva
sabhehi kāmehi samāṅgibhūto
kāyassa bheda abhisamparāyaṇu
sahavyatam gacchati Vāsavassā 'ti.

Kumārapetavatthu.

III. 6.

1. 2. 3. = II. 1. 1-3.
4. Anavajjesu¹ tittthesu viciui addhamāsakam
santesu deyyadhammesu dīpam nākāsim attano.
5. Nadim upemi tasitā rittakā parivattati
chāyam upemi nphesu ātapo parivattati.
6. Aggivanno ca me vāto dahanto npavāyati
etaṇ ca bhante arahāmi aññaṇ ca pāpakam tato.
7. gantvāna Hastinipuram vajjesi mayham mātaram
dhītā ca te mayā dīthā duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā.
8. Atthi ca me ettha nikkhittam anakkhātāṇ ca tam
mayā
cattāri satasahassāni pallaṅkassa ca hetthato.
9. Tato me dānam dadātu tassā ca hotu jivikā
dānam datvā ca me mātā dakkhiṇam anvādisatn me
tadāham sukhītā hessam sabhakāmasamiddhinīti.
10. Sādhū 'ti so tassā paṭissuṇṇitvā² gantvāna Hastinipuram
tassā avoca mātaram dhītā etc. = 7c. etc.
11. Sā mam tattha samādapesi gantvāna = 7a. etc.
12. = 8.; 13.* = 9.

¹ B. ° tesu.

² B. ° sutvā.

* B. tato tuvaṃ dānam dehi, tassā ca dakkhiṇam
ādisam.

14. Tadāham sukhitā hessam sabbakāmasamiddhinī
tato hi sā dānam adāsi datvā ca tassā dakkhiṇam ādisi
peti ca sukhitā āsi sarīraṃ * cārudassanīti.

Seriṇipetavatthu.

III. 7.

1. Naranārīpurakkhato yuvā rajāṇiye kāmaguṇehi
sobhasi divasaṃ anubhosi kāraṇaṃ kiṃ akāsi puri-
māya jātiyā 'ti.
2. Ahaṃ Rājagāhe ramme ramaṇiye Giribbaje
migaluddo pure āsiṃ¹ lohitaṇṇi dāruṇo.
3. Avirodhakaresu paṇiṣu puthusantesu paduṭṭhamānaṣo
vicari atidāruṇo sadā parahimsāya rato asaṃyato.
4. tassa me sabhāyo² subhādayo saddho āsi upāsako
so ca³ maṃ anukampanto nivāresi punappunaṃ.
5. mākāsi pāpakaṃ kammaṃ mā tāta duggatiṃ agā
sa ce icchasi pecca sukhaṃ virama paṇavādhaṃ asaṃ-
yamaṃ.
6. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā sukhakāmaṃ hitānukampino
nākaṣiṃ sakalānusāsaṇiṃ cirapāpābhirato abuddhimā.
7. So maṃ puna bhūrisumedhaso anukampāya saṃyame
nivesayi
sace divā hanasi paṇiṇo atha te rattim bhavatu saṃ-
yamo.
8. Sv āhaṃ divā hanitvāna paṇiṇo virato⁴ rattim ahosi
saṃyato
rattāhaṃ parihāremi divā khajjāmi duggato.
9. Tassa kammasa kusalassa anubhomi rattim amānusiṃ
divā⁵ paṭihatā 'va⁶ kukkurā upadbāvanti samantā
khādituṃ.

¹ B. adds: luddho. ² B., C. C¹. D. D¹. °ye. ³ B. pi.

⁴ B., C¹. C., D. D¹. viratā.—B. rattā.

⁵ B. divasaṃ.

⁶ B. om.

* B. tassā cāpi sujivikā 'ti.

10. Ye ca te sattānuyogino dhuvam payuttā sugatassa sāsane
maññāmi te amatam eva kevalam adhigacchanti
padam asamkhatau 'ti.

Migaluddapetavatthu.

III. 8.

1. Kūtāgāre ca pāsāde pallanke gonasamthite¹
pañcaṅgikena turiyeua ramasi suppvādite.
2. Tato ratyā vivāsaneua² suriyass 'uggamanam pati
apavitthe³ susānasmim bahudnkkham nigacchasi.
3. Kin nu kāyeua vācāya manaeā dukkaṭam kataṃ
kissa kammavipākena idaṃ dukkham nigacchasiti.
4. Aham Rājagahe ramme ramaṇiye Giribhaje
migaluddo⁴ pñre āsim luddo āsim asamyato.
5. tassa me sahāyo suhādayo saddho āsi upāsako
tassa kulupako bhikkhu āsi Gotamasāvako.
- 6-10 * So pi maṃ = III. 7. 4. c, d-10.

Dutiyaluddapetavatthu.

III. 9.

1. Māli kirīṭi ** kāyūri gattā te candaussadā
pasaunamukhavaṇṇo 'si euriyavaṇṇi⁵ va sobhasi.
2. Amānusa pārisajjā ye te me parivārikā
dasa kaññāsahassāni yā temā paricārikā.
3. tā⁶ kamhukāyūradharā kañcanacelabhūsitā⁷
mahānubhāvo si tuvaṃ lomahamsanarūpavā.
4. Pīṭṭhimamsāni attano sāmam nkkantvā⁸ khādasi
kin uu kāyeua vācāya manasā dukkaṭam kataṃ.
kissa kammavipākeua pīṭṭhimamsāni attano
sāmam ukkantvā khādasi.

¹ B. °kattate.

² B. vivāsane.

³ B. °tṭho.

⁴ B. °ddako.

⁵ B. °ṇṇo.

⁶ D¹.—C. C¹. D. kā.

⁷ B.—C. C¹. D. D¹. katvānā°.

⁸ B. nkkacca.

* C¹. D¹. om.

** B.—C. C¹. D. D¹. mālāhārīti.

5. Attano' ham anattthāya jīvaloke ncarisam¹
pesuññamusāvādeua nikativaññanāya ca.
6. Tatthāham parisam gantvā saccakāle npatthite
attham dhammam tiramkatvā adhammam annvatti-
yam.²
7. Evam so khādat'³ attanam yo hoti piṭṭhimamsako⁴
yathāham ajja khādāmi piṭṭhimamsāni attano.
8. Tay idam tayā Nārada sāmam diṭṭham annkampakā ye
kusalā vadeyyum
mā kho si piṭṭhimamsako⁴ tñvan⁵ 'ti.
mā pesunam mā ca musā bhaṇi

Kūṭavinicchayakapetavatthu.

III. 10.

1. Antalikkhasmim tiṭṭhanto duggandho pūti varasi⁶
mukhañ ca te kimiyo pūtigandham khādanti.*
2. Kim kammam akāsi pubbe tato⁷ sattham gahetvāna
urena kantanti punappunam
khārena⁸ paripphositvā okantanti⁹ punappunam.
3. Kin nu kāyeua = III. 8. 3.
4. Aham Rājagahe ramme ramaṇiye Giribhaje
issaro dhanadhaññassa supahūtassa mārissa.
5. Tassāyam me bhāriyā dhītā ca snpisā ca me
tamālam nppalañ oāpi paccagghañ ca vilepanam.
6. Thūpam harantiyo vāresim tam pāpam pakatam mayā
chalaṇitisaḥassāni mayam paccattavedanā.
7. Thūpapūjam vivanpetvā pacāma niraye bhusam
ye ca kho thūpapūjāya vattante arahato mahe.
8. Ādinavam pakāsentī vivecayetha no tato
imā ca passa āyantiyo māladhārī alamkatā.

¹ B. °ssam.—C¹. D¹. amā°.

² B. °ssam.

³ B. khādi attānam.

⁴ B. °siko.

⁵ B. om.

⁶ B. °ti.

⁷ B. tath' osattam.

⁸ B. cārena.

⁹ B. okka°.

* B. adds: kim kammam akāsi pubbe.

9. Mālāvīpākam anubhontiyo samiddhā tā¹ yasassiniyo
tañ ca disvāna accheram abbhutam lomahamsanam.
10. Namokaronti sappaññā vandanti tam mahāmuniṃ
so 'ham dāni ito gantvā yonim laddhāna mānusiṃ
thūpapūjam karissāmi appamatto punappunan 'ti.

Dhātuvivannaṇṇetavattbu.

Cūlavaggo tatiyo.

IV. 1.

1. Vesāli nāma nagar 'atthi Vajjīnam
tattha ahu Licchavi Amhasakkharo
disvāna petam nagarassa hāhiram
tatth' eva pucchittha tam kāraṇatthiko.
2. Seyyo nisajjā nay imassa atthi
abhiikkamo natthi paṭikkamo vā
asitapītam khāyitavatthahhogā
paricārīkā sā pi tam assa natthi.
3. Ye nātakā diṭṭhasutā suhajjā
anukampakā yassa ahesum puhbe
daṭṭhūṃ pi dāni na te labhanti
virājītatto² hi janena tsna.
4. *Na duggatassa³ bhavanti mittā
jahanti mittā vikalam viditvā
atthañ ca disvā parivārayanti⁴
bahū ca⁵ mittā nggatassa⁶ honti.
5. Nibhinattho sabbabhogehi⁷
samakkhito⁸ samparibhinnagatto
nssāvavindu va⁹ palimpamāno
ajja suve jīvitassa 'parodho.¹⁰

¹ B. ca.

² B. virātṭhi°.

³ B. okkantattassa.

⁴ B. paricā°.

⁵ B. omits.

⁶ B. uggatatthassa te.

⁷ D. °gohi.—B. °ge kicco.

⁸ B. samma°.

⁹ C. adds: ca.

¹⁰ B. °ss' npa°.

* C¹. D¹. omits.

6. Etādisaṃ uttamakicchapattaṃ
uttāsitāṃ picumandassa¹ sūle
atha tvaṃ kena vappena vadesi
yakkha jīva bho² jīvitāṃ eva seyyo 'ti.
7. Sālohitō eso ahosi mayhaṃ
ahaṃ sarāmi purimāya jātiyā
disvā³ me kāruṇṇāṃ ahosi
rāja mā pāpadhammo nirayaṃ patāyaṃ.
8. Ito cuto Licchavi eso poso
sattussadaṃ nirayaṃ ghorarūpaṃ
uppajjati dukkaṭakammaṃkāri
mahābhitāpaṃ kaṭukaṃ hhaṃyānakaṃ.
9. Anekaḥhāgena guṇena seyyo
ayaṃ eva sūlo nirayena tena
mā ekantaḍukkhaṃ kaṭukaṃ hhaṃyānakaṃ
ekantatippaṃ nirayaṃ patāyaṃ.
10. Idaṃ ca sutvā vacanaṃ mama⁴ eso
dukkhūpanīto vijaheyya pāṇaṃ
tasmā ahaṃ santike na bhaṇāmi
mā me okato jīvitass' upardho 'ti.
11. Aññāto eso purisassa attho⁵
aññā⁶ pi icchāmasa pucchitūṃ tvaṃ
okāsaṃ mama no⁷ sace karosi
pucchāmi 'haṃ⁸ na ca no kujjhitahhaṃ.
12. Addhā patinñā me tadā ahu
acikkhaṇā appasannassa hoti
akāmāsaddheyyavaco ti⁹ katvā
pucchassu¹⁰ mama kāmāṃ yathā visayaṃ 'ti.
13. Yaṃ kiñcāhaṃ cakkhūnā passissāmi
sahhaṃ pi tāhaṃ ahāsisaddaheyyaṃ
disvā pi taṃ no pi¹¹ ce saddaheyya
kareyyāsi me yakkha tiyassa kamman 'ti.

¹ B. pucimanthassa. ² B. jivato. ³ B. adds: ca.

⁴ B. °ñāṃ. ⁵ D. to. ⁶ B. °chāṃ ahaṃ.

⁷ B.—C¹. D¹. °vahe 'ti. ⁸ B.—C¹. D¹. °ssa.

14. Saccappatiññā¹ tava me sã hotu
sutvãna dhammañ jabhassn² pasãdam
aññatthiko³ no ca padutthacitto
yan te sutam asutam vã pi dhammam.
15. Sabbam akkhissam yathã pajãnam
setena assena alamkatena
upayãsi sũlãvutakassa⁴ santike
yãnam idam abbhutam dassaneyyan
kiss' etam kammassa ayam vipãko.
16. Vesãliyã tassa⁵ nagarassa majjhe
cikkhallapabbe⁶ narakam⁷ ahosi
gosisam ekãham pasannacitto
setum gahetvãna narakasmim⁸ nikkhipi.
17. Etasmim pãdãni patitthapetvã
mayãñ ca añño⁹ ca atikkameyya¹⁰
yãnam idam abbhutam dassaneyyam
tass' eva kammassa ayam vipãko.
18. Vanno ca te sabbadisã pabhãsatì
gandho ca te sabbadisã pavãyati
yakkhiddhipatto si mahãnubhãvo.
naggo o' asi¹¹ kissa ayam vipãko.
19. Akkodhano niccapasannacitto
sanhãhi vãcãhi janam upesi
tass' eva kammassa ayam vipãko
dibbo me vanno satatam pabhãsatì.
20. Yasañ ca kittiñ ca dhamme tthitãnam
disvãna mantemi pasannacitto
tass' eva kammassa ayam vipãko
dibbo me gandho satatam pavãyati.

¹ B. saccampa°. ² B.—C¹. D¹. °ssa. ³ B., C¹. D¹. °ttiko.

⁴ B. °vutassa. ⁵ B. omits. ⁶ B. °magge.

⁷ B.—C¹. D¹. nagaram. ⁸ B. nagarasmim. ⁹ B. aññe.

¹⁰ C¹. D. °kkhamayha.—C. °kkhamamha.—B. °kkamimha.

¹¹ B. cãsi.

21. Sahāyānaṃ tittasmaṃ uahāyatānaṃ¹
 thale² gahetvā uidaḥissa dussam
 kiñcatthiko³ no ca padutthacitto
 ten' amhi naggo kasirāpavutti.⁴
22. Yo kīlamāno ca karoti pāpaṃ
 tass' idisaṃ kammavipākaṃ āhu
 . akīlamāno paṇa yo karoti
 kiṃ tassa kammaṣṣa vipākaṃ āhu.
23. Ye dntṭhasaṃkappamaṇā manussa
 kāyena vācāya ca saṃkiliṭṭhā
 kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ
 . asaṃsayā te nirayaṃ npeuti.
24. Apare paṇa sugatim āsamāna⁵
 dāne ratā saṃgahitattabhāyā
 kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ
 . asaṃsayā te sugatim upentiti.
25. Taṃ kin ti jāneyyaṃ ahaṃ avecca
 kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko
 kiṃ vāhaṃ disvā abhisaddaheyyaṃ
 ko vā pi maṃ saddahāpeyya etaṃ 'ti.
26. Disvā ca sutvā abhisaddahassu
 kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko
 kalyāṇapāpe ubhaye asante
 siyā nu sattā sugatā duggatā vā.
27. No c' ettha kammāni kareyya macca
 kalyāṇapāpāni manussaloke
 nāhesuṃ sattā sngatā duggatā vā
 hinā paṇitā ca manussaloke.
28. Yasmā ca kammāni karonti macca
 kalyāṇapāpāni manussaloke
 tasmā sattā sugatā duggatā vā
 hinā paṇitā ca manussaloke.

¹ B. nhāyantānaṃ.² B. C.—C¹. D. D¹. tale.³ B. dhiṭṭa^o.⁴ B. ca tutti.⁵ B. āsisamāna.

29. Dvay' ajja¹ kammānaṃ vipākaṃ āhu
sukhassa dukkhassa ca vdanīyaṃ
tā'va devatā parivārayanti
paccanti² bālā dvayatam apassino 'ti.
30. Na m' attbi kammāni sayam katāni
datvā pi me³ natthi so ādisiyya
acchādanam sayanam atba 'nnapānam
ten' ambi naggo kasirapavuttiti.
31. Siyā nu kho⁴ kāraṇaṃ kiñci yakkha
acchādanam yena tuvaṃ⁵ labhetha
ācikkha mo tvaṃ (yatva) yad' attbi hetu
saddhāyitaṃ⁶ hetuvaco suṇo⁷ 'ti.
32. *Kappitako nāma idh' atthi bhikkhu
jhāyī susīlo arabā vimutto
guttindriyo samvutapātimokkho
sītibbūto uttamadiṭṭhipatto.
33. *Sakhilo vadaññu suvaco sumukho
svāgamo snppaṭimuttako cāpi
puññassa khettaṃ arañavihāri
devamanussānañ ca dakkhinsyyo.
34. Santo vidhūmo anīgho nirāso
mutto visallo amamo avaṅko
nirupadhī sabbapapañcakkhīno
tisso vijjā anuppatto jutimā.
35. Appaṇṇato disvā pi na⁸ sñjēno
muni naṃ⁹ Vajjisū voharanti
jānanti taṃ yakkhabhūtaṃ ansjaṃ
kalyāṇadhammaṃ vicaranti¹⁰ loke.

¹ B. dvayañ ca.² D. paccanti.—D^r. C. C^r., B.³ B.—C^r. D^r. om.⁴ B. adds: te.⁵ D. tvaṃ.⁶ B. °dam.⁷ B. suṇoma.—D^r. °pobi.⁸ B. na ca.⁹ B. munīti naṃ Vajjisū.¹⁰ B. °ntam.

36. Tassa tuvaṃ ekam yugaṃ duve vā
mam uddisitvāna sace dadetha
paṭiggahitāni ca tāni passa¹
mamañ ca passetha samuaddhadussau 'ti.
37. Kasmim padese samaṇaṃ vasutaṃ
gautvāna passemu mayaṃ idāni
sa m'² ajja kaṅkhaṃ vicikicchitañ ca
ditṭhivisūkāni ko vinodaye³ ce 'ti.
38. Eso nisinno Kapinaccanāyaṃ⁴
parivārīto devatāhi hahūhi
dhammakathaṃ⁵ bhāsati saccaṇāmo
sakasmim accherake⁶ appamatto 'ti.⁷
39. Tathāhaṃ⁷ kassāmi gautvā idāni
acchādayissaṃ samaṇaṃ yugena
paṭiggahitāni ca tāni passa⁸
tuvañ ca passemu samnaddhadussan 'ti.
40. Mā akkhaṇe pahajitaṃ upāgami
sādhū vo Licchavi n' esa dhammo
tato ca kāle upasamkamitvā
tatth' eva passāmi⁹ raheṇisinnan 'ti.
41. Tathā hi vatvā agamāsi tattha
parivārīto dāsagaṇeṇa Licchavi.
so taṃ ugarāṃ upasamkamitvā
vās' upagañchittha sake nivesane.
42. Tato ca kāle gihikiccāni¹⁰ katvā
nahātvā pivitvā ca¹¹ khaṇaṃ labhitvā
viceyya peḷato ca yugāni aṭṭha
gāhāpayi dāsagaṇeṇa Licchavi.

¹ B. assu.² B. so p' ajja.³ B. oḍeyeyya me.⁴ B. kasiṇajhānāyaṃ.⁵ B. dhammikathaṃ.⁶ D^r. oḷo.—B. averake.⁷ B. yassāhaṃ.—C^r. tassāhaṃ.⁸ B. cassam.⁹ B. passāhi.¹⁰ B., C. D. C^r. D^r. tihi^o.¹¹ C^r. omits.

43. So tam padesam upasamkamitvā
tam addasa samanāṃ santacittam
paṭikkantam gocarato¹ nivattam
sitibhūtam rukkhamaññe nisinnam.
44. Tam enaṃ avoca upasamkamitvā
Appābādham phāsuvihāraṇ ca pucchi
Vesāliyaṃ Licchavi ahaṃ bhaddan² te
jānanti maṃ Licchavi-Ambasakkharo.³
45. Imāni me attha yugāni subhāni
paṭiggaṇha bhante padāmi⁴ tvaṃ
ten' eva atthena idhāgato 'smi
yathā ahaṃ attamaṇo bhavēyyam.
46. Dūrato 'va samānabrāhmaṇā⁵
nivesanaṃ te parivajjanti
pattāni bhijjanti tava nivesane
saṃghāṭiyo pāpi⁶ vidālayanti.⁷
47. Atha pure⁸ pādakudārikāhi⁹
avamsirā samānā pāṭiyanti
etādisaṃ pabbajitaṃ¹⁰ vihesaṃ
tayaṃ kataṃ¹¹ samānā pāpuṇanti.¹²
48. Tīṇena tesāṃ¹³ pi na tvaṃ adāsi
mūlhassa maggaṃ pi na pāvadāsi
andhassa dandaṃ sayam ādiyāsi
etādiso kadariyo asaṃvuto.
49. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kim eva diṣvā
amhehi saha saṃvibhāgaṃ karosi
paccemi¹⁴ bhante yaṃ tvaṃ vadesi
vimosayi¹⁵ samānabrāhmaṇe 'tha.¹⁶

¹ B., D. C., C¹. D¹. to°. ² D. hhadan.
³ C. amn°.—D. amasakkaro. ⁴ B. dadāmi. ⁵ B. adds: ca.
⁶ B. cāpi. ⁷ B. viphalīyanti.—C¹. D¹. vināsa°.
⁸ B. athāpare. ⁹ B. oḍhārikāhi. ¹⁰ B. oṭa.
¹¹ C. C¹. D. D¹. tapā°.—B. tathā°. ¹² B. C.—C¹. D. oṇāti.
¹³ B. telam. ¹⁴ B.—C¹. D¹. saccemi.
¹⁵ B. vihe°. ¹⁶ B. ca.

50. Khiddatthiko¹ no ca padutthacitto
etam pi me dukkatam eva bhante
khiddāya kho pasavitu² pāpam
vedeti³ dukkham asamattahhogi⁴
51. Daharo yuvā nagganiyassa⁵ bhāgi
kim⁶ su tato dukkhatar 'assa⁷ hoti.
52. Tam disvā samvegamalamattham⁸ hhante
tappaccayā cāham⁹ dadāmi dānam
patiggaṇha hhante vatthayugāni attha
yakkhass' im' āgacchantu dakkhiṇāyo.
53. Adāhi¹⁰ dānam bahudhā pasaṭṭham¹¹
dadato ca te akkhayadhammam atthu
patiggaṇhāmi te vatthayugāni attha
yakkhass' im' āgacchantu dakkhiṇāyo.
54. Tato hi so ācamayitvā Licchavi
therassa datvāna yugāni attha
paṭiggahitāni pattāni¹² vāsu¹³
yakkhañ ca passetva samnaddhadussam.
55. Tam addasa candanasāralittam
ājāññam āruyha¹⁴ ulāravanṇam
alamkatam sādhunivatthadussam¹⁵
parivāritam yakkhamahiddhipattam.
56. So tam disvā attamanō udaggo
pahatthacitto 'va suhaggarūpo
kammañ ca disvāna mahāvipākam
samditthikam cakkhunā sacchikatvā.
57. Tam enam avoca upasamkamitvā
dassāmi dānam samaṇabrāhmaṇānam
na cāpi me kiñci adeyyam atthi
tvañ ca me yakkha' bahūpakāro.

¹ B. khi°.—C¹. D¹. kicca°. ² B. oṭvā. ³ B. tuvam.

⁴ B. appamattahhogi. ⁵ C. oḡgā. ⁶ C¹. D¹. ki.

⁷ B. C¹. D¹. oḡbatu°. ⁸ B. malla°.—C. malattham.

⁹ B. vāpi.

¹⁰ B. addhā.

¹¹ B. bahudhā passa°.—C¹. D¹. hahupā pa°. ¹² B. ca tāni.

¹³ B. vāssum.

¹⁴ B. ārūlhā.—C¹. oḡham.

¹⁵ B.—C. D. C¹. D¹. oḡatta°.

58. Tuvāñ ca me Licchavi śkadesaṃ
adāsi dānāni ¹ amoghaṃ ² etaṃ
sv āhaṃ karissāmi tayā 'va sakkhiṃ
amānuso mānusaksaṃ saddhiṃ.
59. Gati ca bandhu ca ³ parāyanañ ca
mitto ⁴ vā māsi atha devatāsi
yathā maham ⁵ pañjaliko bhavitvā
icchāmi taṃ yakkha punāpi dātthum.
60. Sace tuvaṃ ⁶ assaddho bhavissasi
kadariyarūpo vippatipannacitto ⁷
ten' eva maṃ Licchavi ⁸ dassanāya
disvā ca ⁹ taṃ nāpi ¹⁰ ca ālapissam.
61. Sace tuvaṃ ¹¹ bhavissasi dhammagāravo
dāne rato ¹² saṃgahitattabhāvo ¹³
opānabhūto samaṇabrāhmaṇānaṃ
evaṃ mamaṃ Licchavi ¹⁴ dassanāya.
62. Disvā ca taṃ ālapissam bhaddante
imañ ca sūlato lahu ¹⁵ pamuñca
yato nidānaṃ akarimha sakkhiṃ
maññamu ¹⁶ sūlāvutakassa kāraṇā ¹⁷
te aññamaññaṃ akarimha sakkhiṃ.
63. *Ayañ ca sūlāvuto lahuṃ pamutto
sakkacca dhammāni samācaranto
muñceyya so nirayā'va ¹⁸ tamhā
kammaṃ siyā aññatra savaḍaniyaṃ ¹⁹

¹ B. °naṃ ahsyam.² C¹. D. amosaṃ.³ B. D¹. omits.—C. va.⁴ B. mamāsi.—C. C¹. cā mālisi.—D. mamālisi.⁵ B. yācāmi taṃ.⁶ B. tvam.⁷ B. vippatipannarupo.—C¹. D¹. vippasannacitto.⁸ B. lacchasi.⁹ B.—C. D. pa.¹⁰ B. no pi.¹¹ D. tvam.—B. paṇa tvam.¹² B. nirato.¹³ B. D¹.—C. D. sannahita°.—C¹. sannhihi°.¹⁴ B. lacchasi.¹⁵ B. lahuṃ.¹⁶ B. maññāmi.—C. D. P. °ñāma.¹⁷ C. °nato.¹⁸ B. °yamhā.¹⁹ B. ve°.—D. sacc ve°.

64. Kappitakañ ca upasamkamitvā
tena saha samvibhajitvā kāle
sayam mukhena upanisajja pucchā
so te¹ akkhissati etam attham.
65. Tam eva bhikkhū upasamkamitvā pucchassu
pnūñatthiko² n'eva padutthacitto
so tesu tam asutañ vāpi³ dhammam
sabham pi akkhissati yathāpajānam
suto ca dhāmmam sugatim akkhissa.
66. So tattha rahassam⁴ samullapitvā
sakkhim akaritvāna⁵ amānusena pakkāmi
so Licchavinam sakāsam
atha bravī parisam sammisinnam.
67. Sunantu bhonto mama ekavākyam
varam varissam labhissāmi attham
sūlāvuto puriso luddakammo.
pañitadāṇo annsattarūpo.⁶
68. Ettāvatā visatirattimattā
yato āvuto n'eva jīvati na mato
tāham mocayissāmi dāni
yathā matim anujānētu saṃgho.
69. Etañ ca aññañ ca lahum pamuñca
ko tam⁷ vadetha⁸ tathā⁹ karontam
yathā pajānāsi tathā karohi
yathā matim anujānāti saṃgho.
70. So tam padssam upasamkamitvā
sūlāvutam mocayi khippam eya
mā hhāyi sammā¹⁰ tam avoca
tikicchakānañ ca upatthapesi.

¹ B. tena.² B.—C. mumñā°.—D. muñcatthiko.³ B. cāpi.⁴ B. ara°.⁵ B. °khikari°.⁶ B. anumatta°.⁷ B.—C. D. ta.⁸ B. °dethā °ti.—C°. D°. °mo.⁹ D. kathā.¹⁰ B. addh: °ti ca.

71. Kappitakaṇ ca upasaṃkamitvā
tena saha ¹ samvihhajitvāna ² kāle
sayam mukhena n'eva upanisajja Licchavi
kath ³ 'eva pucchi ⁴ taṃ kālaṃ kāraṇatthiko.
- 72 = 67. c, d. 68. a, b.
73. So mocito ca gantvā mayā idāni
etassa yakkhassa vaco hi ⁵ bhante
siyā nu kho kāraṇaṃ kiñcid eva
yena so nirayaṃ no vajeyya.
74. Ācikkha bhante yadi atthi hetu
saddhāyitaṃ hetu vo ⁶ suṇoma
na tesam kammānaṃ vināsaṃ atthi
avedayitvā idha vyantibhāvo.
75. Sa ce so kammāni ⁷ samācaroyya
sakkacca rattiṃ divaṃ appamatto
muñceyya so nirayā va ⁸ taṃhā
kammaṃ siyā aññatra vedanīyaṃ.
76. Aññāto eso purisassa attho
mamaṃ pīdāni anukampa ⁹ bhante.
anusāsa maṃ ovada bhūripaṇña
yatvā ahaṃ n'eva ¹⁰ nirayaṃ vajeyyam.
77. Ajj' eva buddhaṃ saraṇaṃ upshi ¹¹
dhammaṇ ca saṃghaṇ ca pasannacitto.
tath' eva sikkhāpadāni paṭṭha
akhaṇḍapbullāni somādiyassu. ¹²
78. Pāṇātipātā viramassu khippaṃ
loke adinnaṃ parivajjayassu ¹³
amajjapo mā ca musā abbāsi ¹⁴
sakena dāreṇa ca hohi ¹⁵ tuttho.

¹ B. sahasam.² D. oṭvā.³ B. tatth'.⁴ B. oṭtha naṃ.—C. ta kālaṃ.—D. oṭṭa kālaṃ.⁵ B. 'ti. ⁶ B. hetu vaco.—C. ce. ⁷ B. dha°. ⁸ B. ca.⁹ B. oṃma.¹⁰ B. no.¹¹ D. oṃi.¹² C. D. oḍiyāmi.¹³ C. D. oḍiyāmi.¹⁴ B. oṇi.—C. oṇāmi.¹⁵ C. homi.

79. Imañ ca atthaṅgavaram upetaṃ
samādiyāhi ¹ kusalam sñkhindriyam.
80. Civaram piṇḍapātañ ca paccayam sayanāsanam
annapānam khādanīyam vattham senāsanāni ca.
81. Dadāhi ujūhūtssu vippasannena cetasā
bhikkhū ca silasampanns vitarāge bahussute
tappssi ² annapāneva sadā puññaṃ pavaddhati.
82. Evañ ca kammāni samācaranto
sakkacca rattin diyaṃ appamatto
muñca ³ tvaṃ nirayā ⁴ va tamhā
kammam siyā aññatra vadanīyam.
83. Ajj' eva huddham saraṇam upemi
dhammañ ca saṃghañ ca pasaṇnacitto
tath' eva sikkhāpadāni pañca
akhaṇḍaphullāni samādiyāmi.
84. Pānātipātā viramāmi khippam
loke adinnaṃ parivajjayāmi
amajjapo no ca musā hhaṇāmi
sakena dārena ca homi tuṭṭho.
85. Imañ ca ⁵ atthaṅgavaram npstaṃ ⁶
samādiyāmi kusalam sukhindriyam.
civaram piṇḍapātañ ca paccayam sayanāsanam
annapānam khādanīyam vattham ssnāsanāni ca.
86. Bhikkhū ca silasampaṇne vitarāge bahussuto
dadāmi na vikkappāmi huddhānam sāsane rato.
87. Etādiso Licchavi Ambasakkharo
Vesāliyam aññataro npāsako
saddho mndn kārakaro bhikkhu
saṃghañ ca sakkacca tadā npatthahi.
88. Sūlavuto ca ārogo hutvā serisukham ⁷ pabbajjam npā-
gami
āgama Kappitakuttamam ubho pi sāmāññaphalāni
ajjhagam.

¹ C. D. °yāmi.² B. °hi.³ B. mññeyya.⁴ B. °yamhā.⁵ B. ariyam.⁶ B. °rūpetam.⁷ B. °khi.

89. Etūdisā eappurisānam sevanā
mahāphalā hoti satam vijānatam
sūlāvuto aggaphalam phussasi¹
phalam kanittham pana Ambasakkharo 'ti.

Ambasakkharapetavatthu.

IV. 2.

Serissakapetavatthu.*

IV. 3.

1. Rājā Piṅgalako nāma Suratthānam adhipati
ahu Moriyānam upatthānam gantvā Surattham punar
āgamā.
2. Uphe majjhantike kāle rājā paṅkam² upāgami
addasa maggam ramanīyam petānam vaṇṇanāpatham.³
3. Sārathim āmantayi⁴ rājā ayam maggo ramanīyo
khemo sovattiko⁵ sivo iminā 'va⁶ sārathi yāhi.⁷
4. Suratthānam⁸ santike ito tena pāyāsi⁹ Sorattho
seuāya caturaṅginiyā.
5. Ubbigarūpo¹⁰ puriso Surattham etad abruvi¹¹
kumaggam patipannamhā hhiṃsanam lomahamsanam.
6. Purato padissati maggo pacchato ca na¹² dissati
kumaggam patipannamhā Yamapnrisānam santike.

¹ D. °ti. ² B. vaṅkam.—D. C. caṅkam.

³ B. tam. vaṇṇanāpatham.

⁴ B. °tasi.

⁵ B. sotthiko.

⁶ B. omits.

⁷ B. āyāma.

⁸ C. suttho na.—D. putttho na.

⁹ B. vā yāsi.

¹⁰ B. uhhingarūpo.

¹¹ C. eta bruvi.

¹² C. pana.

* B. C. D. omits.—C. D. tam yasmā Serissakavimāna-
vatthunā nibbisesam taemā tattha atthupattiyā gāthāsu
ca yam vattabham tam paramatthavibhāvanīyam vimāna-
vatthuvannāyā vuttam eva. tasmā vuttanāyena' eva vedi-
tabban 'ti.—See Vimāna-vatthu, 84.

7. Amānso vāyati gandho ghoso sūyati dāruṇo samviggo rājā Surattṭho sārathim etad ahrūvi.
8. Kumaggam paṭipannamhā bhimsanam lomahamsanam purato va dissati maggo pacchato ca na dissati.
9. Kumaggam paṭipannamhā Yamapnrisānam santike amānuso vāyati gandho ghoso sūyati dāruṇo.
10. Hatthikkhandhañ¹ ca āryha olokento catuddisā addasa nigrodham ramaṇiyam pādapaṃ chāyāsampannam.
11. Nilabbhavaṇṇasadisaṃ² meghavaṇṇasirannibham sārathim āmantayi rājā kim eso³ dissati brahā nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
12. So nigrodho so mahārāja pādapo chāyāsampanno nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
13. Tena pāyāsi Surattṭho⁴ yena so dissati brahā nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
14. Hatthikkhandhato oruyha rājā rukkham upāgami nisīdi rukkhamūlasmim sāmacco saparijano.
15. Pūram pāṇiyakarakam⁵ pūve citte ca addasa puriso devavaṇṇitī⁶ sahbāhharanahhūsito npasamkamitvā rājānam Surattṭham⁷ etad ahrūvi.
16. Svāgatan te mahārāja atho te adurāgatam pivatu dovo⁸ pāṇiyam pūve khāda arimḍama.
17. Pivtvā rājā pāṇiyam sāmacco saparijano pūve khāditvā pivtvā ca Surattṭho etad ahrūvi.
18. Devatā nu⁹ 'si' gandhabbo ādu Sakko purimḍado ajānanto tam pucchāma katham jānemu tam mayam.
19. Namhi devo na gandhabbo nāpi⁹ Sakko purimḍado peto aham mahārāja Surattṭha idham āgato.

¹ B. °khandhanto samārūyha.

² B. 11a, addasa rukkham nighodham.—C. adds: meghavaṇṇasadisaṃ.

³ B. eko.

⁴ B. sorattṭho. ⁵ C. pāṇiyam karakam. B. °karaṇam.

⁶ B. °vanno 'ti.

⁷ B. so°.

⁸ B. deva.

⁹ C. na ci.

20. Kim silo kim samācāro Surattṭhasmim puro tuvaṃ
kena te brahmacariyeua ānubhāvo ayam tava.
21. Taṃ suṇohi mahārāja arimāma ratthavadḍhanam
amaccā pārisajja ca brāhmaṇo ca purohito.
22. Surattṭhasmā ¹ ahaṃ deva ² puriso pāpacetaso
micchādittṭhi ca dussilo kadariyo paribhāsako.
23. Dadantānam karontānam vārayissam bahujaṇam
aññesaṃ dadamānāuam antarāyamkaro ³ ahaṃ.
24. Vipāko natthi dānassa saṇyamassa kuto phalaṃ
natthi ācariyo nāma adantaṃ ko damessati.⁴
25. Samatulyāni hhūtāni kule jetthāpacāyiko ⁵
natthi balaṃ viriyaṃ vā kuto utthānaporisam.
26. Natthi dānaphalaṃ nāma na visodheti verinaṃ
laddheyyaṃ labbate macco niyati pariṇāmajam.
27. Natthi mātā pitā bhātā loko natthi ito paraṃ
natthi dinnam natthi butaṃ sunihitaṃ pi na vijjati.
28. Yo pi na haneyya ⁶ purisaṃ parassa ⁷ chindite siraṃ
na koci kiñci hanati sattannaṃ vivaram antare.
29. Acchejjabhejjo ⁸ jīvo attṭhamso gūlaparimaṇḍalo
yojanāni satā ⁹ pañca ko jīvaṃ ¹⁰ chetum arahati.
30. Yathā snttagūle khitte nibbēbentam ¹¹ palāyati
evam eva pi so jīvo nibbēhento palāyati.
31. Yathā gāmato nikkhamma aññaṃ gāmaṃ pavisati
ovam evam pi ¹² so jīvo aññaṃ kāyaṃ pavisati.
32. Yathā gehato nikkhamma aññaṃ gehaṃ pavisati
evam evam pi so jīvo aññaṃ bondim ¹³ pavisati.¹⁴
33. Cūlāsīti mahākappino ¹⁵ satasahassāni
ye ca hālā ye ¹⁶ ca paṇḍitā samsāram khēpayitvāna
dukkhassantaṃ karissare mitāni sukhadukkāni
donehi pitakehi ca jino sabbam pajānāti
samūlha itarā pajā evamditṭhi pure āsīma.

¹ B. °smim. ² B. adds deva. ³ B. °yam karom' ahaṃ.

⁴ B. damissati. ⁵ C. °yūo.—D. °yiko. ⁶ C. D. C¹. hānoti.

⁷ B. purisassa. ⁸ B. adds : si jīvo. ⁹ B. °janānam.

¹⁰ C¹. D¹. koṭīnam. ¹¹ B. nibbēdhentam. ¹² B. eva ca.

¹³ B. phondhim.—C. vondi. ¹⁴ B. nivisati.

¹⁵ C. kappāno.—B. matākappi navasata°. ¹⁶ B. omits.

34. Samū!ho mohapāruto ¹ micchāditt̃hi ca dussilo
kadariyo parihāsako oram me chahi māsehi
kālakiriya ² bhavissati.
35. Ekantam katukam ghoram nirayam papatiss' aham
catukkaṇṇam catudvāram vibhattam hāgaso mitam.
36. Ayopākārapariyantam ayasā paṭikujjitam
tassa ayomayā hūmi jalitā tejasā yutā.
37. Samantā yojanasatam pharitvā tiṭṭhati saḥbadā
vassasatasahassāni ghoso sūyati tāvade
lakkho eso mahārāja satahāgā ³ vassakotiyo
kotisatasahassāni nirāye paccare janā
micchāditt̃hi dussilā ye ca ariyūpavādinō
tatthāham dīgham addhānam dukkham vedissam
vedanānam.
38. Phalam pāpassa kammassa tasmā socām' aham hhusam
tam suṇohi mahārāja arimāma ratthavaḍḍhanam
dhītā mayham mahārāja Uttarā haddam atthu te ⁴
39. Karoti haddakam ⁵ kammam silesūposathe ratā
Saññatā ⁶ samvibhāgī ca vadaññā ⁷ vigatamaccharā.
40. Akhaṇḍakārī sikkhāyam suṇhā parakulesu ca
upāsikā Sakyamunino samhuddhassa sirīmato.
41. Bhikkhu ca silasampanno gāmaṃ piṇḍāya pāvisi
ukkhittacakkhu satimā guttadvāro samsāvuto
sapaḍānam caramāno agamā tam nivesanam.
42. Tam addasa mahārāja Uttarā haddam atthu te ⁸
pūram pāniyassa karakam pūve citte ca sā adā.
43. Pitā me kālakato hhante tassa tam ⁹ okappatu.
samanantarānudditt̃ho ⁹ vipāko upapajjattha.
44. Bhuñjāmi kāmakāmī rājā Vessavaṇo yathā
tam suṇohi mahārāja arimāma ratthavaḍḍhanam.
45. Sadevakassa lokassa buddho aggo pavuccati
tam huddham saraṇam gaccha saputtadāre ¹⁰ arim-
dama.

¹ B. sampulo mohapāruto. ² B. kālaṇkariya.

³ B., C. D., C^r. D^r. °gam. ⁴ B., C. D. C^r. D^r. baddham attha ke.

⁵ B. bhaddam. ⁶ B., C. C^r. D. D. puññatā. ⁷ B. °ññ.

⁸ B. tass' etam upakappatu. ⁹ B. °re °tthe. ¹⁰ B. °ro.

46. Atthaṅgikena maggena phusanti amatam padam
tam dhammam saraṇam gaccha saputtadāre¹ arimāma.
47. Cattāro maggapaṭipannā² cattāro ca phalo tṭhitā
esa saṃgho ujūbhūto paññāsīlasamāhito.
48. Tam saṅgham saraṇam gaccha saputtadāre¹ arimāma
pāṇātipātā viramassu khippam
loke adinnaṃ parivajjayassu
amajjapā³ mā⁴ ca musā abhaṇi
sakena dārena ca hohi tṭṭho.
49. Atthakāmo 'si me yakkha hitakāmo si devate
karomi tnyham vacanaṃ tvam asi ācariyo mama.
50. Upemi saraṇam buddham dhammañ cāpi anuttaram
saṃghañ ca naradevassa gacchāmi saraṇam aham.
51. Pāṇātipātā viramāmi khippam
loke adinnaṃ parivajjayāmi
amajjapo no ca musā bhaṇāmi
sakena dārena homi tṭṭho.
52. Odhunāmi⁵ mahāvāte nadiyā vā siṅghagāmiyā⁶
vamāmi⁷ pāpakam ditṭhim buddhānam sāsane rato.
53. Idam vatvāna Surattṭho viramitvā pāpadassanaṃ
namo hhagavato katvā pāmokkho ratham āruyḥṭi.⁸

Nandikāpetavatthu.

IV. 4.

Revatipetavatthn.*

IV. 5.

1. †Idam mama nechnvanam mahantam
nibbattati pññaphalam anappakam
tam dāni me⁹ paribhogam na¹⁰ upeti
ācikkha bhante kissa ayam vipāko.

¹ B. °ro. ² B. ca pati°. ³ B. °po. ⁴ B. no.

⁵ B. °phu°. — C¹. D¹. otu°. ⁶ C. °ga°. ⁷ C. vacāmi.

⁸ B. °hati. ⁹ B. adds : na. ¹⁰ B. omits.

* B., C. D., C¹. D¹. omits. See Vimāna-vatthu. 52.

† 1-3. C¹. D¹. omits.

2. Vihaññāmi khajjāmi ca vāyamāmi ca
parisakkāmi parihhuñjītm kiñci
ev' ahaṃ ¹ chinnātmno ² kapaṇo eālapāmi ³
kissa kammassa ayam vipāko.
3. Vighāto cāhaṃ paripatāmi ⁴ chamāyam
parivattāmi vāricaro 'va ghamme
rudato ⁵ ca me assukā niggalanti ⁶
ācikkha hhante kissa ayam vipāko.
4. Chāto kilanto ca pipāsito ca
saṃtāsito sātasukhaṃ na vinde
'pucchāmi taṃ etam atthaṃ bhadante ⁷
kathan nu ucchuparihhogaṃ lahhēyyam.
5. Pure tuvaṃ kammam akasi ⁸ attanā
manussahhūto purimāya jātīyā
ahañ ca taṃ etam atthaṃ vadāmi
euttāna tvaṃ etam atthaṃ vijānam.
6. Uccū tuvaṃ khādamāno payāto
puriṣo ⁹ te piṭṭhito ¹⁰ anngañchi
eo ca taṃ paccāsanto kathesi
tassa tuvaṃ na kiñci ālapittha.
7. So ca taṃ ahhiṇhaṃ ¹¹ āyāci
dohi ¹² uccun 'ti ca taṃ avoca
tassa tuvaṃ piṭṭhito uccum adāei
tase' etam kammasea ayam vipāko.
8. Līgha tuvaṃ ¹³ piṭṭhito gāṇha uccum
gahetvā khādassu yāvad atthaṃ
ten' eva tvaṃ attamano bhavissasi
hattho udaggo ca pamodito oa.

¹ B. dievāhaṃ. ² B. chinditukāmo. C. D. chinditue.

³ C. D., B. lāla°.

⁴ D. °tāyam.

⁵ B. dūrato.

⁶ B °kāni ga°.

⁷ B. haddante.

⁸ B. °sim attā°.

⁹ B. adds: ca.

¹⁰ B. paccāto.

¹¹ B. abhañantam. C. D. D°. āyapi. ¹² B. deh' ayya.

¹³ B. tvaṃ gantvāna piṭṭhito gāṇheyyasi.

9. Gantvāna so piṭṭhito aggahesi
gahetvāna taṃ khādi yāvad attham
ten' eva so attamano ahoṣīti.¹

Ucchupetavatthu.

IV. 6.

1. Sāvattī nāma nagaram Himavantassa passato
tattā su ² dve kumārā ca rājaputtā 'ti me sutam.
2. Pamattā rājanīyesn kāmassādābhinandino ³
paccuppanne sukhe giddhā na te passimsu nāgataṃ.
3. Te cutā ca manussattā paralokaṃ ito gatā
te 'dha* ghosenti na dissanto pubbe dukkaṭam attano.
4. Bahūsn vata santesu deyyadhamme npatṭhite
nāsakkhimhā ca attānaṃ ⁴ parittasotthim kātum sukhā-
vahaṃ.
5. Kim tato pāpakam ⁵ assa santo rājakulā entā
upapannā petavisayaṃ ⁶ khuppiāsā samappitā.
6. Sāmino idha hutvāna honti assāmino taṃ
caranti ⁷ khuppiāsāya manussā onnatonātā.⁸
7. Evam ādinavaṃ ṇatvā issaramānasamhavaṃ
pahāya issaramaḍaṃ hhave saggagato naro
kāyassa hhedā sappañño ⁹ saggam so npapajjatīti.

Kumārapetavatthu.

IV. 7.

1. Pubbe katānaṃ kammānaṃ vipāko mathaye ¹⁰ manam-
rūpe sadde rase gandhe poṭṭhabbe ca manorame.
2. Naccaṃ gītaṃ ratim khiddaṃ anuhhntvā anappakaṃ
nyyāne caritvāna ¹¹ pavisanto Girihbajam.

¹ B. adds: hatṭho, etc. See 8 d. ² B. tatthāsum.

³ B., C¹, D¹. odane.

⁴ B. adds: sotthim.

⁵ B. opakammasa.

⁶ B. pitti°.

⁷ B. ma°.

⁸ B. unna°.

⁹ C¹. onno. D. otto.

¹⁰ B. thapaye.

¹¹ B. paricāritvā.

3. Isim¹ Snuettam addakkhi attadantam samāhitam
appiccham hirisampannam uñche pattāgate² ratam.
4. Hatthikkhandhato oruḥa laddhā bhaute 'ti ca hruvi
tassa pattam gahevāna uccam paggayba khattiyo.
5. Thandile³ pattam hhiuditvā hasamāno apakkami
rañño Kitavassāham⁴ putto kim mam hhiikkhu karissasi.
6. Tassa kammassa pharusassa vipāko kaṭuko ahu
yam rājaputto vedesi nirayamhi samappito.
7. Chaḷ eva caturāsativassāni nahutāni ca
hhusam dukkham nigacchittho⁵ niraye katakhihho.
8. Uttāno pi ca paccittha nikujjo⁶ vāmadakkhuo
uddham pādo thito c'eva ciram hālo apaccittha.⁷
9. Bahūni vassasahassāni pūgāni nahutāni ca
hhusam dukkham nigacchittho niraye katakibbisso.
10. Etādisam kho kaṭukam appadutthapadosinam
paccanti pāpakammantā isim āsajja subhatam.
11. So tattha bahuvassāni vedayitvā bahudukkham
khuppiṭṭasahato⁸ nāma peto āsi tato ento.
12. Evam⁹ ādinavam disvā¹⁰ issaramadasamhavam
pahāya¹¹ issaramadam nivātam anuvattaye.
13. Diṭṭhe va dhamma pāsāmsa yesu¹² huddhesu sagāravo
kāyassa hhedā sappañño saggam so npapajjatīti.

Rājaputtapetavatthu.

IV. 8.

1. Gūthakūpato uggantvā ko uu dīno si tiṭṭhasi.¹³
nisamsayam¹⁴ pāpakammanto kin nu saddayāse¹⁵
tuvan'ti.
2. Aham hhaṇṭe peto mhi duggato Yamalokiko
pāpakammam karitvāna petalokam iṭo gato 'ti.

¹ B. munim. ² B. uccho pattagate. ³ B. gaṇḍile.

⁴ B. kiṭa°. ⁵ B. ottha. ⁶ B.—C¹. D¹. oñjo.

⁷ B. otthā. ⁸ B. ahato. ⁹ B. etam. ¹⁰ B. ñatvā.

¹¹ B., C. C¹.—D. D¹ mapa°. ¹² B. yo.

¹³ B. patitthasi. ¹⁴ B.—C. C¹. D. D¹. sam°.

¹⁵ B. saddāyāse.—C. C¹. D. D¹. oḥase.

3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kaṭaṃ
kissa kammaṭṭhāpākena idaṃ dukkhaṃ nigacchasi.
4. Ahu āvāsiko mayhaṃ issukī kulamacchari
ajjāsito¹ mayhaṃ ghare kadariyo paribhāsako.
5. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā bhikkhavo paribhāsissaṃ
tassa kammaṭṭhāpākena petalokaṃ ito gato 'ti.
6. Amitto mittavaṇṇena yo te āsi kulupako
kāyassa bhedaṃ duppañño kin nu pecca gatiṃ gato 'ti.
7. Tass' evāhaṃ pāpakammassa sīse tittbhāmi matthake
so ca paravisayaṃ patto maṃ eva parivārako.
8. Yaṃ bhaddaṭṭe 'hanant' añño² etaṃ me hoti bhojanaṃ
ahañ ca kho yaṃ 'hanāmi etaṃ so upajivatiti.

Gūthakhādakapetaṭṭhu.

IV. 9 *

Gūthakhādakapetaṭṭhu.

IV. 10.

1. Naggā dubhaṇṇarūpā 'tha kisā dhamanisaṃṭhitā
upphāsulikā kisakā ke nu tumhe 'tha³ mārisā 'ti.
2. Mayaṃ bhaddante pet' amhā duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena=II. 1. 3.
4. Anavajjesu⁴ tittthesaṃ vicinimha 'dhamāsakaṃ
santesu deyyadhammesu dipaṃ nākaṃham attano.
5. Nadiṃ upema tasitā rittakā parivattati
chāyaṃ upema uṇhesu ātapo parivattati.

¹ B. ajjhesito.

² B.—C. D. 'ño.

³ B. 'ttha.

⁴ B. 'ttesu.

* C. D. omits—C. D. tassa vatthu anantaravattusa-
disaṃ. tattha upāsakena vihāro karito 'ti upāsakassa vaseva
āgataṃ idha pana upāsikāyā 'ti ayaṃ eva viśeso. sesaṃ
vatthusmim gāthāsu ca apubbaṃ natthi.

6. Aggivanno 'va no ¹ vāto dahanto ² npavāyati
stañ ca bhante arahāma aññañ ca pāpakam tato.
7. Api yojanāni gacchāma chātā ³ āhāragiddhino
aladdhā yeva nivattāma aho no appapññatā.
8. Chātā pamncehitā bhante bhūmiyam paṭisumbhitā
uttānā patikirāma avakujjā patāmase.⁴
9. Ts ca tatth' eva patitā bhūmiyam paṭisumbhitā
uram sīsañ ca ghattema aho no appapññatā.
10. Etañ ca bhante arahāma aññañ ca pāpakam tato
santesu deyyadhammesu dipam nākamham attano.
11. Te hi nna ito gantvā yonim laddhāna mānusiṃ
vadsññ silasampannā kāhāma kusalam bahun 'ti.

Gaṇapstavatthn.

IV. 11.

1. *Ditthā tayā nirayā tiracchānayonī
petā asurā atha vāpi manussā devā
sayam addasa kammavipākam attano
nessāmi tam Pātaliputtam akkhaṭam
tatttha gantvā kusalam karohi kamman 'ti.
2. Atthakamo si me yakkha hitakāmo si devate
karomi tnyham vacanam tvam asi ācariyo me.
3. Ditthā mayā=1. a. b. c.
kāhāmi puññāni anappakānīti.

Pātalipnttapetavatthn.

IV. 12.

1. Ayañ ca te pokkharāṇi surammā
samā sṇppatitthā ca mahodakā ca
snpupphitā bhamaragaṇānukinnā
katham tayā laddhā ayam manuññā.

¹ C. vane.

² D. adds: dahanto.

³ B. sātā.

⁴ B., C¹. D¹. omaye.

* C¹. D¹. omits.

2. Idañ ca te ambavanam surammam
sabbotukam dhārayati pbalāni
supupphitam bhamaraganānukinṇam
katham tayā laddham idam vimānañ 'ti.
3. Ambapakkodakam ¹ yāgum sītaccchāyā manoramā
dhitāya dinnadānena tena me idha labbbatīti.
4. *Samditṭbakam ² eva passatha dānassa
damassa samyamassa vipākam
dāsi aham ca ayyakulesu hntvā
sunisā homi agārassa issarā 'ti.
5. Asātam sātārūpena piyarūpena appiyam
dnkkham snkbassa rūpena pamattam ativattatīti.

Ambapetavattbn.

IV. 13.

1. Yam dadāti na tam hoti detb' sva dānam datvāna
nbhayam ³ tarati ⁴ ubhayam ⁴ tena dānena gaccebati
jāgaratba mā pamajjathā 'ti.

Akkharukkhapetavatthu.

IV. 14.

1. Mayam bhoge samharimha samena visamena ca
te aññe paribbnñjanti mayam dnkkhassa bhāginīti.

Bhogasamharapetavattbn.

IV. 15.

1. Satthi vassasahassāni paripunnāni sabbaso
niraye paccamānānam kadā anto bbavissati.
2. Natthi anto knto anto na anto patidissati
tatbā hi pakatam pāpam mama ⁵ tuyhañ ⁶ ca mārisa.

¹ B. °paggu°. ² B. adds kammam. ³ B. dhāratī dānam.

⁴ C^r. D^r. omits. ⁵ B. omits. ⁶ B. adds: mayhañca.

* C^r. D^r. omits.

3. Dujjivitaṃ jīvamha ye sante na dadambhase
santesu deyyadbammeṇa dīpaṃ nākaṃba attano.
4. So hi nuna ito gantvā yoniṃ laddhāna mānasaṃ
vadaññū eilaeampanno kāhāmi kusalaṃ babun 'ti.

Settāpāntāpetavattān.

IV. 16.

1. Kin nu nmmatarūpo ca ¹ migo bhanto va dhāvasi
nisameyayaṃ pāpakammaṃ kin nu eaddayaee ² tuvaṇ 'ti.
2. Ahaṃ bhante ³ peto 'mhi duggato Yamalokiko
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gato.
3. Saṭṭhikūṭasabassāni paripuṇṇāni sabbaso
sīse mayhaṃ nipatanti te bhindanti ca matthakaṇ 'ti
4. Kin nu kāyena=II. 1. 3.
5. Saṭṭhikūṭasahassāni-pe-sīse tuyhaṃ, etc.
See 3.
6. Atha 'ddasāsīṃ sambuddhaṃ Sunettaṃ bhāvitindriyaṃ
nisinnaṃ rukkhamaṇasmiṃ jhāyantaṃ akutobhayaṃ.
7. Sālittakappahārena vo ⁴ bhindissaṇa tassa matthakaṃ
tassa kammavipākena idaṃ dukkhaṃ nigacchati.
8. = 3.
9. Dhammena te kāpurisa eatti^o—pe—matthakaṇ 'ti.
See 3.

Saṭṭhikūṭasabassapetavatthān.

Mahāvagga catuttāro.

Petavatthān samattān.

¹ B. va.

³ B. bhaddante.

² B. saddhā.

⁴ B. no.

II.

EXTRACTS FROM THE COMMENTARY.

I. 1.

Bhagavā Rājagabe viharanto Veluvane Kalandakanivāpe aññataram seṭṭhiputtapetaṃ ārabbhā kathesi.

Rājagahe kira aññataro addho mahaddhano mahābhogo pahūtavittūpakaraṇo anekakoṭṭidhanasamnicayo seṭṭhī ahoṇi.

Tassa mahādhanaśampannatāya mahādhanaeetthi tv eva eamaññā ahoṇi.

Atha 'ssa eko 'va putto ahoṇi piyo manāpo taemiṃ ¹ viññū-
tam patte mātāpitāro evaṃ cintesum amhākaṃ puttassa
divase divase eahassaṃ sahaṃsaṃ paribbayaṃ karoutassa
vāssasatenāpi ayaṃ dhanasamnicayo parikkhayaṃ na
gamissatīti imaṃsa sippuggaḥaṇapariyesamena akilanta-
kāyacitto yathā sukhaṃ bhoge paribhuñjātū 'ti eippaṃ na
eikkhāpesum vāyappattaesa pana kula rūpayobbanavilāsa-
śampannaṃ kāmābhīmukhaṃ dhammae aññāvīmukhaṃ
kaññaṃ ānesum. so tāya saddhiṃ abhiramanto dhamme
cittamattaṃ pi annpādetvā eamaṇabrāhmaṇagurujanesu
auādaro hutvā dhuttajanaparivuto rañjamāno pañcakāma-
gūṇe rato giddho mohena andho hutvā kālaṃ vitināmetvā
mātāpitūsu kālakateṇ nātakayinādīnaṃ ² yathicchitaṃ
dento dhanam vināsetvā na cirase' eva pārijuññaappatto
hutvā iṇaṃ gahe tvā jīvitaṃ kappento puna iṇaṃ pi
alabbhivā iṇāyikehi codiyamāno tesam attano khetta vatthu-
gharādīni datvā kapālahattho bhikkhaṃ caritvā paribhuñ-
janto taemiṃ yeva nagare anāthasālāyaṃ vasatī. atha naṃ
ekadivaśaṃ ³ corā samāgatā evaṃ āhaṃsu.

Amho purisa kiṃ tvaṃ iṃiṇā dujjīvitena taruṇo tvaṃ
aei thāmajavabalaśampanno kasmā hatthapāḍavikalo viya

¹ D. tasmā.

² D. natā.

³ D. omits.

acchasi. ehi amhehi saha corikāya paresam santakam gahstvā sukhena jvitam kappehiti. so nāham corikam kātum jānāmiti āha. corā mayam tam sikkhāpema kevalam tvam amhākam vacanam karohiti āhamēu. eo sādhu 'ti sampaticchitvā tsi saddhim agamāsi. atha te corā tassa hatthe mahantam muggaram datvā samdhim chinditvā gharam pavisantā tam¹ samdhimukhe thapetvā sa ce idha añño koci āgacchati tam iminā muggarena palaritvā ekappahāren' eva mārehiti vadimsu. so andhahālo hitāhitam ajānanto 'pareesam āgamanam eva olokento tattha atthāsi.

Corā pana gharam pavisitvā gayhūpagam gahetvā ghara-manussehi nātamattā 'va ito c' ito ca palāyimsu. ghara-manussā utthahitvā sīgham sīgham² dhāvantā ito o' ito ca olokento tam purisam samdhidvāre thitam disvā ha re dutthacorā 'ti gahetvā hatthapāde muggarādihi uppothetvā rañño dassesum ayam deva coro samdhimukhe³ gahito 'ti.

Rājā imassa sīsam chindāpehiti nagaraguttikam ānāpesi.

Sādhu devā 'ti nagaraguttiko tam gāhāpetvā pacchābāhum gāhahandhanam handhāpetvā rattavanuviralamālaya⁴ handhakantham itthakacūppamakkhitam sīsam vajjhapaṭaṭabheridesitamaggam rathikāya rathikam siṅghātakena siṅghātakam kasāhi tālayanto āghātanābhimukham neti.

Ayam imasmim nagare vilumpamānakacoro gahito 'ti kolāhalam ahosi. tena ca samayena tasmim nagare Sulasā⁵ nāma nagaraeobhini pāsāde thitā vātapānanta-rēna⁶ olokenā tam tathāniyamānam disvā pubhe tena kataparicayā ayam puriso imaemim yeva nagare mahatim sampattim anuhhavitvā idāni evarūpam anattham anayavyasanam patto 'ti.

¹ D. nam.² D. ogha.³ D. okho.⁴ C. °vannaviyama°. — D. °viramā°.⁵ D. °bhā.⁶ C. °re.

Tassa kārūṇṇatam nppādetvā cattāro modake pāṇiyaṇ ca pesesi.

Nagaraguttikassa ca ārocesi tāva ayyo āgāmetu yāvāyam puriso ime modake khāditvā pāṇiyam pivissatīti ath' etasmim¹ antare āyasmā Mahāmoggallāno dibbena cakkhnnā olokento tassa vyasauappattim disvā karuṇāya eamcodita-mānaso ayam puriso akatapnṇho katapāpo tenāyam niraye nibbattissati. mayi pana gate modake pāṇiyaṇ ca datvā bhummadevee nppajjissati. yan nunāham imassa avas-sayo bhavēyyan 'ti cintetvā pāṇiye modakesu ca npani-yamānesu tassa purisassa purato pāturahosi. so theram disvā pasannamānaso kim me idān' eva imehi āṇiyamā-nassa² modakehi khāditehi. idam pana paralokam gacchantassa pātheyyam bhavissatīti cintetvā modakehi pāṇiyaṇ ca therassa dāpesi. therō tassa pasādasam-vaddhanattham tassa passantase' eva tathārūpe thāne nisīditvā modake paribhuṇṇitvā pāṇiyam pivitvā utthāyā-sanā pakkāmi. so pana puriso coraghātakehi āghātanam netvā sīsacchedam patto. anuttare puṇṇakkhette therena katena puṇṇena nārena devaloke nibbattanāraho pi yasmā Sulasam āgāmma mayā ayam deyyadhammo laddho 'ti Sulasāya gatena sineheṇa maraṇakāle cittam npakkilittham ahosi. tasmā hīnakāyam nppajjanto paṇṇattagahanasambhūte sandacchāye mahati nigrodharukkhe ruk-khadevatā hutvā nibbatti.

So kira sace paṭhamavaye kulavamsaṭhapanē nssukkam akariṣṣa tasmim nagare setthīnam aggo abhaviṣṣa majjhimavaye majjhimo pacchimavaye pacchimo. sace pana paṭhamavaye pabbajito abhaviṣṣa arahā abhaviṣṣa majjhimavaye sakadāgāmi ānāgāmi vā abhaviṣṣa pacchimavaye sotāpanno abhaviṣṣa pāpamittasamsaggena pana itthidhutto surā-dhutto duccaritanirato anādariyako hutvā anukkamena sabbasampattiyo parihāyitvā mahāvyaśanam patto 'ti vadanti.

Atha eo aparena samayena Sulasam uyyānagatam disvā eamjātakāmarāgo andhakāram māpetvā tam tattha attano

¹ C. atha tasmim.

² C. omits.

bhavanam netvā sattāham tāya saddhim samvāsam kappesi attānañ cassā ārocesi.

Tassā mātā tam apassanti rodamanā ito c' ito ca paribhamati tam disvā mahājano ayyo Mahāmoggallāno¹ mahiddhiko mahānubhāvo tassā gatiñ jāneyya tam upasamkamitvā pncecheyyāsiti āha. sā sādhu ayyo 'ti theram npasamkamitvā tam attham pucchi. thero ito sattame divase Veluvanamahāvihāre bhagavati dhammam deseute parisapariyante passissasiti āha. atha Sulasā tam devapnttam aroci² mayham tava bhavane vasantiyā aja sattamo divaso mama mātā mam apassanti paridevasokasamāpannā bhavissati sādhu mam deva tatth' eva nehiti. so tam netvā Veluvane bhagavati dhammam desente parisapariyante thapetvā adissamānarūpo atthāsi. tato mahājano Sulasam disvā evam āha amma Sulase tvam ettakam divasam kuhim gatā tava mātā tam apassanti paridevasokasamāpannā ummādapattā viya jātā 'ti. sā tam pavattim mahājanassa ācikkhi. mahājanena pi katham so puriso tathā pāpapasanto akatakusalo devūpapattim paṭilabhatiti vutte Sulasā mayā dāpīte modake pāṇiyañ ca ayyassa Mahāmoggallānattherassa datvā tena puññena devūpapattim paṭilabhatiti āha. tam sutvā mahājano acchariyabbhuta citta jāto ahosi. arahanto nāma anuttaram puññakkhetam lokassa. yesu appako pi kato kāro sattānam devūpapattim āvahatiti nāram pītisomanassam pativedesi. bhikkhū tam attham bhagavato ārocesum tato bhagavā imissāya atthnppattiya imā gāthā abhāsi.

1. a. Tattha khetūpamā 'ti kbittam vuttam hījan nāyati mabapphalam bhāvakarapena rakkhatiti khetam. sāli-hijādinam virūhanatthānam tam upamā ete santi khetūpamā kedārasadisā 'ti attho. arahanto 'ti khaṇāsavā. te hi uddissanena sammānetvā anubhūyamānadukkhato te mocetvā pete hi uddissa diyamānam dānam tesam pūjā nāma hoti. tenāha.

Ambhakañ ca katā pūjā petānam pūjā ca katā ulārā 'ti ca.

2. c. Perā 'ti ca saddena piyo ca hoti manāpo abhigāma-

¹ C. ayya.

² C. aroca.—D. arocasi.

uīyo ca hoti vissāsaniyo bhāvaniyo ca hoti garukātabbo pasamso ca hoti kittaniyo viññānaṃ 'ti evaṃ ādike diṭṭha-dhammiks dāuānisames saṃgaṇhāti.

3. c. SAGGAṆ OA KAMATI THĀNAṀ KAMMAṀ KATVĀNA BHAD-
UAKAṆ 'ti bhaddakam kalyāṇam kusalam kammam katvā
dibbsi āyu-ādīhi dasahi thāuehi aṭṭhu-aggattā saggaṃ 'ti
laddhauāmam katapuññauibbattaṇaṭṭhauam devaḷokaṃ ka-
mati uppajjanavaseua nppajjati. ettha ca kusalam katvā 'ti
vatvā puna kammam katvāna bhaddakan' ti vacauam
deyyadhammam pariccāgo viya pattidānavaseua dāna-
dhammapariccāgo pi dānamayakusalakammam evā 'ti
dassauatthau 'ti datṭhabbam.

Keci pau' ettha PETĀ 'ti arahanto adhippetā 'ti vadanti
tan tesam matimattam. PETĀ 'ti khīṇāsavānaṃ āgatat-
thānass' sva abhāvato bijādhāvassa padāyakassa viya
tesam ayujjamāuattā pstayonikānaṃ vajamānattā ca.

I. 3.

1. a. VAṆṆADHĀTUṆ 'ti chavivaṇṇam.

b. VEHĀYASAṆ TIṬṬHASI ANTALIKKHE 'ti vehāyasasaññite
autalikke tiṭṭhasi. keci pana vehāyasaṇ tiṭṭhasi autalikkhe
'ti pāṭham vatvā vshāyasaṃ obhāssuto antalikke tiṭṭhasi
vacanaseuea aṭṭham vadanti. PŪTIGANUHAṆ 'ti kuṇapa-
gandham duggandham 'ti attho.

2. a. ATIDUKKHAVĀCO 'ti vā pāṭho ativiya pharusavacaṇo
musāvādapessuññādivacīduccarītaurāto.

b. TAPASSIRŪPO 'ti samaṇo paṭirūpako. MUKHASĀ 'ti mukhena.

c. LADDHĀ 'ti paṭiladdhā. cakāro sampiṇḍanatto me 'ti
mayā TAPASĀ 'ti brāhmacariyeuā 'ti PESUNYENĀ 'ti pisunāvā-
cāya PŪTITI pūtigandham.

3. a. TAXIDAṆ 'ti tam idaṃ mama rūpaṃ.

b. ANUKAMPAKĀ YE KUSALĀ VADEYYUṆ 'ti ye anukampa-
nasilā kārūṇikā parahitapaṭipattiyam kusalā nipuṇā buddhā-
dayo yaṃ vadeyyuṃ tad eva vadāmiti adhippayo.

I. 5.

1. a. Tattha tirokuddesu 'ti kuddānaṃ parabha-

8. c. Tattha NA DĀTĀ (D. dhā°) HOMĀ 'ti dātā suhitā (D. su hi gātītā) na homa.

d. Dhatādimhamhase (sic) (C. dhādimhase 'ti) 'ti na rucāmā na rucim uppādema na tam mayam attano ruciyā pivissāmā 'ti attho.

10. b. CIRAM OHĀYARE DAYHAMĀNĀ 'ti khudādihetukena dukkhagginā akatam vata amhehi kusalam katam pāpan 'ti ādinā pavattamānena vipattiśārugginā dayhamānā ghāyanti anutthunantīti attho.

11. a. ITTARAN 'ti nacirakālātthāyi aniccam vipariṇāma-dhammam. ITTARAM IDHA JĪVITAM 'ti idhā maṇṇsaloke sattānam jīvitam pi ittaram parittam appakam tenāha bhagavā yo ciram jīvati so vassasatam appam vā bhiyyo vā 'ti.

12. c. TE DĀNE sabbakālam NAPPAMAJJANTI SUTVĀ ARĀHATAM VAOO 'ti arahatam bnddhādinam ariyānam vacanam sutvā 'ti attho.

I. 12.

1. b. Samsāre paribbhāmanto satto porāṇassa kammassa parikkhinattā jajjaribhūtam san tannam attano sarīram hitvā gacchati yathā kammam gacchati. punabbhava vasena uppajjati attho.

2. d. TATO (sic) SO TASSA YĀ OATĪTI yadi pi matamata-sattā² na uppajjanti matassa pana katokāsassa kammassa vasena sā gati pātikaṅkhā tam pūti-anantaram eva gato na so na purimañātinam ruditam paridevitam vā paçāsimsati nāpi yebhnyyena purimañātinam ruditena kaci atthasiddhiti adhippāyo.

3. Tattha ANABBHITO 'ti anabbhito ehi mayham puttabhāvam upagacchā 'ti evam apakkosīti.

II. 1.

1. b. Tattha DHAMANISANTHITĀ 'ti nimmaṃsalohitattāya sirājalāvijātātattā UPPHĀSULI² 'ti uggataphāsulike. KISIKI ti kisā sarire pubbe pi kiseti vatvā pūna kisikā 'ti vacanam

¹ D.—C. dhātā.

² D. matā°.

atthicammanabārumattasariratāya ativiyaḥisabhāvadassa-
nattḥam vuttam.

7. c. Tattha BHIKKHUNAN 'ti bhikkhuno. vacanavipallā-
sena h' etam vuttam. ĀLOPAN BHIKKHUNO DATVĀ 'ti keci paṭh-
anti. ālopan 'ti kovalam ekālopanamattam bbojanan 'ti attbo.
PĀNIMATTANŌ OA COLAKAN 'ti ekahatthappamānam colakhaṇ-
dan 'ti attho.

8. a. THĀLAKASSA CA PĀNĪYAN 'ti eka tbalakapūranamattam
udakam. . . .

13. a. Tattha UPAKANDAKIN 'ti upakandakajātam.* . . .

b. APPATICOHAVIN 'ti obinnabhinnasariaccavim. . . .

c. DUGGATAN 'ti duggatigatam.

16. c. So kira Nandarājā ambhākam satthu mahāsāvako
Mahākassapattthero ahosi. tassa aggamaheṣi Bhaddakāpilā
'ti nāma. ayaṃ pana Nandarājā dasavāssasahassāni sayam
dibbavatthāni paridabanto sabbam eva attano vijitam
Uttarakurusadisam karonto āgatānam manussānam dibbā
nam dibhadussāni adāsi tay idam dibbavatthasamiddham
samdhāya ayaṃ peti āha. YĀVATĀ NANDANĀJASSA VIJITASMIN
PATICCHĀDĀ 'ti tattha vijitasmin 'ti ratthe PATICCHĀDĀ 'ti ca
vatthāni tāni hi paticebādenti etebhi paticebādā 'ti vuccanti.

20. b. APPATICOANDHIYĀ 'ti paṭikkulagandharahitā surabhi-
gandhā. VĀRIKINJAKKHAPŪRITĀ 'ti kamalakuvalayādinam
kesarasamchannena vārinā paripunnā.

II. 2.

3. a. KHELAN 'ti niṭṭbubhanam. SIŌHĀNIKAN 'ti mattha-
luṅgato viṣṇanditvā nāsikāya nikkhamamalam. SILESUMAN
'ti semham. VASAŌ OA DAYHAMĀNĀNAN 'ti cittakāya day-
hamānānam kalebarānam vāsātelaŋ ca.

5. d. NĪLAMASOAPARĀYANĀ 'ti susāne ohadditamālā² mañca-
sayanā. atha vā NĪLĀ 'ti chārikaṅgarababulā susānabhūmi
adhippetā tay' eva mañcam viya adhisayanā 'ti attbo.

II. 3.

5. d. KENĀSI PAMSUKUTTHITĀ 'ti kena kammunā samkāra-
pamsūhi ngunṭhitā sabbaso okiṇṇasarirā abū 'ti attho.

* C. upakaddha°.

² C. °malā°.

6. a. SISAM NAHĀTĀ 'ti sarīraṃ nahātā adhimattā 'ti adhikatarāṃ. SAMALAMKATARĀ 'ti sammā atisayena alamkatā 'ti. ADHIMATTĀ 'ti vā pāṭho. ativiyamattā mānamadamattā mānanissitā 'ti attho. TAYĀ 'ti bhotiyā.

7. b. SĀMIKENA SADDHIMĀ AMANTAYĪTI sāmikena saddhimā allāpasallāpavasena kathesi.

9. d. KHAJJASI KACCHEYĀ¹ 'ti kaccchurogena khādiyasitī attho.

10. a. BHESAJJAHĀRĪTI bhesajjahāriniyo osadhihārikāyo. UBHAYO 'ti dve tvaṃ ca ahaṃ cā 'ti attho. VANANTAN 'ti vadam.

c. TVAṆ CA BHESAJJAM AHĀRĪ TI² tvam vejjehi vuttam attano upakārāvaham bhesajjam āhari.

d. AHAṆ CA KAPIKACCHUNO 'ti aham pana kapikacchuphalāni dūpphassaphalāni āharim. kapikaccha (sic) 'ti vā sayamguttā vuccati tasmā sayamguttāya pattaphalāni āharantīti attho.

11. b. SEYYAM TY AHAṆ SAMOKIRIN 'ti tava seyyam aham kapiphalapattehi samantato avakiri.

13. a. SAHĀYĀNAN 'ti mittānaṃ SAMAYO 'ti samāgamo SĀTINAN 'ti bandhūnaṃ SAMITIN 'ti saṃnipāto.

c. ĀMANTITĀ 'ti maṅgalakiriyāvasena nimantitā.

d. SASAMĪ TI SAPATIKĀ SAHA BHATTUNĀ 'ti attho. NO OA KHO AHAṆ KHO (sic) 'ti no cā kho ahaṃ āmantitā āsin 'ti yojanā.

14. b. DUSSAM TY AHAṆ 'ti dussan te aham. APĀNUNIN 'ti corikāya avaharim aggahesim.

16. b. PACCAGGHAṆ 'ti abhinavaṃ mahaggham vā. ATHĀRESIN³ 'ti khipi.

17. b. GŪTHAGANDHĒNĪTI gūthagandhagandhinī karisavāyini.

18. d. YAM OEHE VIJJATE DHANAN 'ti yam gehe dhanam upalabbhāti⁴ tam tnyham mayham ñāti-amhākam UBHINNAM SAMAKAM tulyam eva āsi.

19. a. SANTESU 'ti vijjamānesu.

¹ D. khajjuyā.

³ C. āthā.

² D. bhesajjahārīti.

⁴ C. upalabbheti.

b. DĪPAN 'ti patittham puññakammam samdhāya vadati.

20. a. Tattha TAD EVĀ 'ti tadā evaṃ. mayham manu-
ssattabhāve t̥hitakālo yeva. tath' evā 'ti vā pāṭbo.

b. . . . PĀPAKAMMAN 'ti ādi vuttam pāpakammānīti pāli.

21. a. Tattha VĀMATO MAṀ TVAṀ PACCESĪTI vilomato maṃ
tvam avagacchasi tuyham bitesī na paccanikakārini katvā
maṃ gaṇbāsi.

b. MAṀ USŪYASĪTI mayham issayasi mayham issaṃ
karosi.

22. c. . . . PARIVĀRENTI paribbujante. IME 'ti bi lūga-
vipallāsena vuttam.

23. a. IDĀNI BHŪTASSA PITĀ 'ti idāni bhūtassa mayham
puttassa pitā kuṭumbiko ĀPANĀ āpanato imam gebam ehi
āgamissati.

d. MĀ SU TĀVA ITO AOĀ 'ti ito gebassa paccā vātthuto
mā tāva āgamāsīti annkampanā āha.

24. c. d. Tattha KOPĪNAM ETAṀ ITTHĪNAM 'ti etaṃ naggā-
dubbannatādikaṃ paṭicebādetabbatāya itthīnaṃ kopīnaṃ
rundhamānaṃ. MĀ MAṀ BHŪTAPITĀDDASĀ 'ti tasmā bhū-
tassa pitā kuṭumbiko mā maṃ addakkhīti lajjamānā 'va
vadati.

26. a. b. Tattha CATTĀRO BHIKKHŪ SAṂGHATO CATTĀRO
PANA PUḂGALĀ 'ti bhikkhusaṃgbato saṃghavasena cattāro
bhikkhū puggalavasada cattāro bhikkhū 'ti evaṃ attā
bhikkhū yathā ruciṃ bbojetvā taṃ dakkhiṇaṃ mama ādisi
mayham pattidānaṃ dehi.

35. b. VASAVATTĪNAṀ 'ti dibbena ādhipatsyena attano
vasaṃ vattentānaṃ.

36. a. SAMULAN 'ti salobbadosaṃ lobhadosā hi, mac-
chariyassa mūlaṃ nāma.

II. 4.

1. a. b. Tattha KĀLĪ 'ti kālavanṇā jbhāmaṅgārasadisā abosi.
PHARUSĀ 'ti kharattā. BHĪRUDAESANĀ 'ti bhayānakadassanā
sappatibhayākārā. bhīrudassadā 'ti (?) vā pāṭbo. bhāriya-
dassanā dubbannatādinā duddasikā 'ti attbo.

c. PIṆGALĀ 'ti piṅgalalocanā. KĀLĀRĀ 'ti kalāradantā.

II. 6.

1. Tattha KAṆHĀ¹ 'ti Vāsudevagottenālapati. KO ATTHO SUPINENA TE 'ti supinena tuḥmaṃ kā nāma vuddhi. SAKO NHĀTĀ 'ti sodariyo hhātā. HADAYAṢ CA CAKKHUṢ CA DAKKHIYAṢ 'ti hadayena me 'va dakkhiṇacakkhu nāma sadiso 'ti attho. TASSA VĀTĀ BALĪYANTĪTĪ tassa aparāparam uppajjamānā ummādavātā balavanto hontiva hyanti (sic) abhibhavanti. JAPPATĪTĪ sasam me dethā 'ti vippalapati. KESAṂVĀ 'ti so kira kesānaṃ soḥhanānaṃ atthitāya KESAṂVO 'ti vohariyati tena tam nāmena ālapati.

3. b. DVĀRAKAN 'ti Dvāravatinagaraṃ.

7. a. Tattha SĀTĪTĪ kknittham ālapati. ayaṃ c' ettha attho mayhaṃ piyaṇṇāti yaṃ atimadhuraṃ attano jivitaṃ tam vijahissasi maññe yo appatthetabbaṃ patthesi.

11. c. PAHŪTADHANADHANĀSĀSE² 'ti tinnaṃ catunnaṃ vā samvacccharānaṃ atthāya nidahitvā ṭhapetahassa niccayapariccayabhūtaṃ dhanadhaññaṃ vasena apariyanta-dhanadhañña.

12. c. ETE ti yathāvuttakhattiyādayo ASṢĀ 'ti anantarā evavannahūtā Ambaṭṭhādayo. JĀTIVĀ 'ti attano jātinimittam ajarāmarauā nāhesun 'ti attho.

13. a. MANTAN 'ti vedaṃ. PARIVATTENTĪTĪ sajjhāyanti vācenti ca. aṭha vā parivattentĪtĪ anuparivattentā homaṃ karontā japati.

b. CHAṬṬAṆGAN 'ti sikkhā-kāvya-nirutti-vyākaraṇa-joti-sattha-chandādhīti samkhātehi chahi. aṅgehi yuttam. BRAHMACINTITAN 'ti brāhmaṇānaṃ atthāya hrāhmaṇacintitam kathitam.

c. VIJJĀYĀ 'ti hrāhmaṇasadisavijjāya samannāgatā pi.

20. c. ANVEṢI anudesi.

II. 7.

4. a. Tattha DASANNĀNAṢ 'ti Dasannaratthaṃ evaṃ nāmakānaṃ ca rājūnaṃ. ERAKACCHAN 'ti tassa nagarassa nāmaṃ.

¹ C. opho.

² D. olose.

5. a. Tattha SAKATAVĀHĀNAN 'ti vīsatikkhāriko' vāho so sakataṇ 'ti pavnecati. tesam sakatavāhānaṃ asīti hiraṇṇassa kahāpanassa me ahoṣīti yojanā.

10. c. Yo SAMYAMO so VINĀSO 'ti lobhādivasena yaṃ sam-yamanam kassaci pi adānaṃ so imesaṃ sattānaṃ vināso nāma petayoniyam nibhatapetābam mahāvyaśanassa hetu-bhāvato yo VINĀSO so SAMYAMO 'ti iminā yathā vuttassa sattassa ekantikābhāvaṃ vadati.

11. a. Tattha SAMYAMISSAN 'ti sayam pi dānādipuṇṇa-kiriyato samyamanam saṃkopaṃ akāsim.

17. d. UPAOCĀPI PHALĀYITAN (sic) 'ti uppatitvā ākāseṇa gacchantānaṃ pi mokkho natthi yevā 'ti attho. upeccā 'ti pi pāli. ito vā etto vā palāyante tumhe 'nubandhissatīti adhippāyena upecca samcicca palāyantaṇaṃ pi tumhākaṃ tato mokkho natthi.

18. a. MATTEYYĀ 'ti mātu upatthānakaṛā tathā petteyyā 'ti veditaḥho.

II. 8.

1. a. Tattha PABBAJITO 'ti samaṇo. Rājā kira tam naggattā ca muṇḍattā pi naggo samaṇo ayan 'ti saṇḍāya NAGGO KISO PABBAJITO sīti ādim āha.

b. TASSA KISSA HETU 'ti kiṃ nimittam.

d. SABBENA VITTAṀ PAṬIPĀDATE TUVAN 'ti patiyaṇpakaraṇa-bhūtaṃ vittaṃ sabhena bhāgena tuyhaṃ ajjhāsayānnrūpaṃ sabhena vā ussāhena paṭipādeyya tadā kātum mayam app eva sakkuneyyāma tasmā ācikkha me taṃ etaṃ tava āga-manakāraṇaṃ mayhaṃ kathehīti attho.

2. a. Tattha DŪRAGHUTTHAN 'ti dūrato evaṃ tulāsaṃ-kitanavāseṇa ghositam sabhattha vissutaṃ pākataṇ 'ti attho.

b. APPHAKO 'ti addho mahāvibhavo. DĪNO 'ti nihīnacitto adānājjhāsayo. tenāhaṃ ADĀTĀ GATHITAMANO AMISAṀMIN 'ti kāmāmise laggacitto gedhaṃ āpanno.

3. a. So SŪCİKĀYA KILAMITO 'ti so ahaṃ vijjhanatthena sūcīsadisatāya sūcikāya laddhanāmāya jighacchāya kilamito nīrantaraṃ vijjhamāno. KILAMATHO 'ti ice evaṃ vā pātho.

4. c. UPAKKHATAN 'ti sajjitam. PARIVISANTIN (sic) bho-jayanti.

5. *d.* SADDHĀYITAN 'ti saddhāyitabbam¹ hetuvane 'ti hetuyuttam² vacanam³.

8. *a.* PARIVISAYĀNĀ 'ti bhojetvā.

9. *a.* NIPATITVĀ 'ti nikkhamitvā.

c. ĀROCAYI PAKATIM TATHĀGATASSĀ 'ti idam dānam bhante aññataram petam samdhāya katan 'ti pakatipavuttim bhāgavato arocesim.

II. 9.

Tatrāyam eamkhepakathā.

Ye te Uttaramadburādhipatino rañño Mahāsāgarassa puttā Upasāgaram paticca Uttarāpatho Kamsabhogo Asitañjanigāme Mahākamsassa dhitāya Devagabbhāya knechhiyam uppannā Añjanadevī Vāsudevo Baladevo Candadevo Suriyadevo Aggidevo Varuṇadevo Ajjuno Pajjuno Ghata-pandito Aṅkuro cā 'ti Vāsudevādayo daea bhātikā 'ti ekā-dasa bhātikā khattiyā. tesu Vāsudevādayo bhātaro Asitañjanagaram ādim katvā Dvāravatipariyosānesu eakala-Jambudīpesu tesatthiyā nagarasahassesu sabbe rājāno cakkena jivitakkhayam pāpetvā Dvāravatiyam vasamānā rajjam dasa koṭṭhāse katvā vibhajimeu. bhaginim pana Añjanadevim na sarimsu. puna earitvā ekādasa koṭṭhāse karomā 'ti vutte tesam eabbakanittho Aṅkuro nāma mama koṭṭhāeam tassā detha aham vohāram katvā jivissāmi tumhe attano attano janapadesu suṅkam mayham vissajjethā 'ti āha. te sādhu 'ti sampaticchitvā tassa koṭṭhāsam bhaginīyā datvā nava rājāno Dvāravatiyam vasimsu. Aṅkuro pana vañijjam karonto niccakālam mahādānam deti. tassa pan'eko dāso bhaṇḍāriko atthakāmo abosi. Aṅkuro paṣan-namānaso tassa ekam kuladhītaram gabetvā adāsi. so putte gabbhagate yeva kalam akāsi Aṅkuro tasmim jāte tassa pituno dinnam bhattavetanam adāsi. atha tasmim dārake vayappatte dāso na dāso 'ti rājakule vinicchayo uppajji tam sūtvā Añjanadevī dhenūpamam katvā mātubhujissāya putto pi bhñjeso eva 'ti dasavyato mocesi. dārako pana lajjāya tattha vasitum avisabanto Bheruvanagaram gantvā tattha aññatarassa tantavāsyaassa dhītaram gabetvā tantavāsippena jivitam kappesi.

Tena samayena Bheruvanagaro Asayhamahāsetthi nāma samanabrāhmaṇakapapiddhikavanibbakayūcakānaṃ mahādānaṃ deti. so tantavāyo setthino gharaṃ ajanantānaṃ pitisomanassajito hutvā Asayhasatthino nivasanaṃ dakkhiṇaṃ hāhumaṃ pasāretvā dassasi. ettha gantvā laddhabbaṃ labhantū 'ti. tassa kammaṃ pāliyaṃ yeva āgataṃ.

So aparena samayena kālaṃ katvā Marubhūmiyaṃ aññatarasmiṃ nigrodharukkhe bhummadaṇḍaṃ hutvā nibhatti tassa dakkhiṇaḥattho kāmadado ahoṣi. tasmim yava Bheruva aññataro puriso Asayhasatthino dāne vyāvato assaddho appasanno micchādittiko puññakiriyaṃ anādaro kālaṃ katvā tassa dāpantassa vasaṇatthānassa avidūra peto hutvā nibhatti. tena ca katakammaṃ pāliyaṃ yeva āgataṃ. Asayhamahāsetthi pana kālaṃ katvā Tāvatiṃsahavane Sakkassa davarāñño saḥavyataṃ upagato.

Atha aparana samayena Aṅkuro pañcali sakataṣaṭṭhi bhandaṃ ādāya aññataro pi brāhmaṇo pañcabi sakataṣaṭṭhi dāya janā sakataṣaṭṭhi Marukantāramaggaṃ paṭipannā maggamūlā hutvā bahudivase tatth' eva vicarantā parikkhīṇatīṇodakāhārā ahesuṃ. Aṅkuro assadūṭhi catūsu disūsu pāṇiyaṃ maggāpesi. atha so kāmadadaḥattho yakkho taṃ tessaṃ vyasanappattiṃ diṣvā Aṅkurena puhha attano kataṃ upakāraṃ cintatvā handa dāni imassa mayā avassayena bhavitabbaṃ 'ti attano vasaṇavātarukhaṃ dassesi. so kira vātarukkho sākhaṇīpasampanno ghaṇapālāso sandacchāyo anekasaḥassapāroho āyāmena vitthāreṇa ubbedhena ca yojanaparimāṇo ahoṣi. taṃ diṣvā Aṅkuro hatthattatthotassa hetthākhandaḥvāram bandhāpesi. yakkho attano dakkhiṇaḥattham pasāretvā paṭhamam tāva pāṇiyena saḥam janam saṃtappesi. tato yo yo yaṃ yaṃ icchati tassa tassa tam tam adāsi. evam tasmim mahājāna ānāvidhena annapānā dīnā yathākāmaṃ saṃtappite vūpaṇṇe maggaparissama so brāhmaṇavāṇiyo ayoniso ummajanto avam cintesi dhanalābhāya ito Kamhojaṃ gantvā mayam kiṃ karissāma imam ava pana yakkham yeva kenaci upāyena gaḥetvā yaṇam āropetvā ambhakaṃ nagaram eva gamissāma 'ti. evam pana cintetvā tam attham Aṅkurassa kathento. . . . gāthādvayaṃ āha.

1. *b.* DHANAHĀRAKĀ 'ti hbandavikkayena laddhadhana-hārino. . . .

d. NĪYĀMASE 'ti nayissāma.

2. *b.* SĀDHUKENĀ 'ti yācanena PASAYHĀ 'ti abhiḥbavitvā balakkārena.

6. *c.* TATTHA SAMŪLAM PI TAM ABBUYHĀ 'ti tam tattha saha mūlena samūlam pi abbūheyya uddhareyyā 'ti attho.

8. *d.* ADUBBHAPĀNĪTI ahimsakahattho hatthasamyato DAHATE MITTADUBBHIN 'ti tam mittadubbhīpuggalam dahati vināseti.

9. *c.* ALLAPĀṆIHATO roso 'ti allapāṇi nāma upakārakiri-yāya allapāṇinā dhotabatthena pubbakārīnā heṭṭhā vuttanayona hato bādḥito tassa vā pubhakārīno hādhanena hato allapāṇinā akataññupuggalo.

11. *b.* HAN 'ti asahano nipāto NA SUPPASAYHO 'ti appadhamsiyo.

12. *b.* PAṢCADDHĀRO 'ti pañcabi aṅgulīhi parehi kāmīta-vatthūcam dhārā ekassa santīti pañcadhāro MADHOSAVO 'ti madhurasavissandako.

16. *a.* ĀVESANAN 'ti gharam kammakaraṇasālā vā.

17. *b.* VANIBBAKĀ 'ti vaṇṇidipakā ye dāyakassa puñña-phalādīnaṃ oḃa guṇakittanādimukhena attano atthikabhāvam pavedentā viearanti.

23. *a.* ASAYHASĀHINO 'ti aññehi maccharīhi lohbābhiḥbhūtehi sahitam asakkuneyya pariccādivibhāgassa sappurisassa madhurassa sahanato Asayhasāhino. AṆOIRASASSĀ 'ti aṅgato nikkhamanañjutissa. raso 'ti hi jñtiyā adbhivacanam.

c. SUTAN OḃA ME VESSAVANASSA SANTIKAN 'ti api cā kho upatthānam gatena Vessavanamahārājassa santiko sutam etam mayā.

25. *c.* PATTHĀPAYISSĀMI ti pavattessāmi.

27. *a.* TATTHA KUNḌĀ 'ti kuṇṭā patikkuṇṭā anujubhūtā.

b. KUNḌALĪKATAN 'ti mukhavikārena vikūcitam samkuṇḍitam. PAGGHARANTĪ ti asuḃim visandenti.

28. *b.* GHARAM ESINŌ 'ti gharam āvasantassa gaḃatthassa.

32. *b.* PARAPATTIYAM parona pāpetabham sādhetabham kareyya.

37. *c.* SANTĀNĪTI parissamasampattāni¹ YOḃĀNĪTI

¹ C. parissamappattān'.

rathayugavāhanakā. ITO YOJENTU VĀHANAN 'ti ito yoggā samūhato yathā rucim tam gahetvā vāhanam yojentu.

38. c. IṬI SU 'ti nipātamattam. . . . KAPPAKĀ 'ti nahā-pikā SŪDĀ 'ti bhattakārā. MĀGADHĀ 'ti gandhino.

42. d. SURIYASS UOGAMANAM PATI 'ti suriyassa gamana-velāya.

44. a. Tattha NA SABBAVITTĀNI 'ti saviññānakāviññānakap-pabhedāni sabbhāni vittūpakaraṇāni dhanāni 'ti attho. PARE 'ti parasmim parassā 'ti attho. NA PPAVECOHATI na dadeyya dakkhineyyo laddhā 'ti katvā kiñ ci asetvā sabbhasāpateyya-pariccāgo na kātabho 'ti attho.

50. Tam sutvā Aṅkuro Dakkhinapatham gantvā Damiḷa-visaye samuddassa avidūratthāne mahatiyo dānasālāyo kārāpetvā mahādānāni pavattento yāvātāyukam 'thavā kāyassa bheda param maraṇā Tāvatisabbhavane nibbatti. tassa dānavibhūtim saggūpapattiñ 'ca dassento saṃgitikārā . . . gāthā āhamsu.

51. a. TISAHAṢṢĀNI SŪDĀNAN 'ti ca paṭhanti.

c. PĀVAṬĀ ussukkam āpannā.

52. d. KATTHAM PHĀLENTI MĀNAVĀ 'ti nānappakārānaṃ khajjabhojjanādi-āhāravisesānaṃ pacanāya alamkatapati-yattā taruṇamanussā katthāni phāleṇti vidāleṇti.

53. d. VIDHĀ 'ti vidhātābhāni bhojanayogāni kaṭukahhan-dāni piṇḍentīti pi savanavasena yojenti.

54. d. DABHIGĀHĀ 'ti katacchugābhikā UPATTHITĀ 'ti parivesanattānaṃ npagantvā 'thitā honti.

55. d. VITTIM KATVĀ 'ti gāravahānmanāyogena cittena karitvā pūjetvā.

68. a. CONITO BHĀVITATTENA 'ti pāramiparihbāvitāya ariyamaggabhāvanāya bhāvitattena sammāsambuddhena codito.

d. Tattha DAKKHINEYYENA SUSSATAN 'ti yam dakkhineyyena sūññattam rittakam virahitam tadā mahādānaṃ tasmā kim mayham tena dānenā 'ti attano dānapuññaṃ dānaṃ hīlento vadati.

70. a. UJJHANGALE 'ti ativiyaṭṭhaddhabhūmibhāge. upare 'ti keci vadanti.

72. c. Tattha SAMMĀDHĀRAM PAVECOHANTI 'ti (sic) vutthi-

dhāraṃ¹ sammad eva pavattents adḍhamāsaṃ anudasāhaṃ
anupañcāhaṃ deve vassante 'ti attho.

79. b. TADĪSŪ 'ti iṭṭhādīsu tādīlakkhaṇapattesu.

c. KĪRAṆ 'ti liṅgavipallāssna vuttam upakāro 'ti attho.

II. 10.

1-2. Imā dve gāthā saṃgītikārehi idha ādito ṭhapitā.

1. d. Tattha bhīruḍassanā 'ti bhayānakadassanā bhīru-
dassanā (?) 'ti vā pāṭho. bibhacchahlīrudassanā 'ti attho.

2. b. YĀVA BHUMMĀVALAMBARE 'ti yāva bhūmi 'v olambanti.

3. f. PĀNIYĀYĀ 'ti pāṇiyatthāya āhiṇḍantiyā mo pāṇiyam
dshi bhante 'ti yojanā.

7. d. PAVECCHATĪti deti. . . . idam pana dntiyapetavat-
tham dntiyasamgitiyam pana samgaham ārūlhan 'ti datṭha-
bbam.

II. 11.

4. a. Tattha SATTĀ 'ti vibhattilopena niddeso nissakke
vā etaṃ paccattavacanam. VASSASATĀ 'ti vassasatato sattahi
vassasatehi uddham tvam idhāgatā imam vimānam āgatā
idhāgatāya tnyham satta vassasatāni hontīti attho.

6. b. THERIN 'ti thāvarin 'ti chinna khinnan 'ti attho.

II. 12.

2. d. PUNḌARIKASAMOGATĀ 'ti sstapadumehi ca samokinnā

3. a. SURABHĪ SAMPAVĀYANTĪti sammad eva sngandham
vāyati pokkharapīti adhippāyo.

c. HANSAKOṆCĀBHIRUDĀ 'ti hansehi ca koṇcehi ca abhi-
nāditā.

4. b. NĀNĀSARAGANAYUTĀ 'ti nānā vividhavihamgavibhi-
rudāsamūhayuttā².

7. a. KAMBUEKĀYURADHARĀ 'ti saṅkhavalayakāyūravibhū-
sitā KANCANĀCELA VIBHŪSITĀ 'ti suvaṇṇavatthamsakasamalam-
katakesahatthā.

8. a. KADALIMIGASAMCHARNĀ 'ti kadalimigacammaṇaccat-

¹ D. vuddhi°.

² D. °bhū°.

tharanatthā. SAMJĀ 'ti' samṭhitā sayituyuttarūpā. OONAKA-SAMṬHITA 'ti' dighalomakena javena samṭhitā 'ti.

10. b. SADDALĒ 'ti tarunatipasaṁchayo. SUBHE 'ti suddhe SUBNE 'ti vā tassā ālapanam.

c. SA KANNA-MUNDO 'ti khaṇḍitakanno chinmakanno.

11. a. KHAYITĀ āsīti khāditā ahosi.

b. ATṬHISAMKHALIKĀ KATĀ 'ti atṭhisamkhalitamattā katā.

12. a. AṄGAPACCAṄGAN (?) 'ti paripunnasabbaṅgapaccaṅ-gavati.

15. a. Tattha ONANNAN 'ti etaṁ na yuttam. N'ETAṁ PAṬI-RŪPAN 'ti tass' eva vacanam YAN 'ti kiriyāparāmasanam ATICARĀSITI. aticarasi ayam eva pāṭho. yaṁ maṁ tvam aticarasi tattva yaṁ aticaranam n'etaṁ chānnam n'etaṁ paṭirūpan 'ti attho.

II. 13.

3. b. SAMPAÑNACARANO 'ti silasaṁpadāya indriyesu gutta-dvārātā bhojane mattaññutā jāgariyānuyogo satta saddham-mā cattāri rūpāvacarajjhānānīti imehi pañnarasehi cara-ṇasaṁkbathehi guṇehi sampanno samannāgato caraṇasa-m-panno 'ti attho.

d. Yo tatthāsum samāgatā 'ti vā pāṭho.

7. a. Tattha CĀLASĪTISAHAṢṢĀNĪTI chasaḥassādhika-asīti-saḥassānīti chasaḥassādhika-asītisaḥassasaṁkhā.

11. a. Tattha ATUME 'ti attani ITTHIBHŪTĀYĀ 'ti itthibhā-vaṁ upagatāya DIOHARATTĀYĀ 'ti digharattam. ayam h'ettha adbippāyo itthibhūtāya attani saḥakālam itthi yeva hoti udāhu purisaḥbhāvaṁ pi upagacchatīti. YASSĀ ME ITTHIBHŪ-TĀYĀ 'ti yassā mayham itthibhūtāya evaṁ tāva bahu sam-sāre mahesibhāvaṁ mahāmuni tvam bhāsasi katbesīti attho. ā hu me itthibhūtā 'ti pāṭho. tattha ā 'ti anusara-ṇatthe nipāto. hn me 'ti sayam anussaritam aññātam idam mayā itthibhūtāya itthibhāvaṁ upagatā evaṁ mayham ettakam kālam aparā 'va anuppatti ahosi. kasmā. yassā me itthibhūtāya sabbesam anupubbena mahesittam akārayi tvam mahāmuni samsāre bahum tāpesīti yojanā.

12. Tenāha bhagavā. anamataggāyaṁ bhikkhave sam-

sāro pubbā koṭi na paṇṇāyati avijjānīvarapaṇṇam sattānaṃ tanhāsamyojanānaṃ saritabbā na 'ti.

19. a. ABHĀVETVĀ 'ti vadḍhstvā bruhetvā ābhāvetvā 'ti keci paṭhanti tesam ākāro nipātamattam.

III. 1.

1. c. PUDDAṆḍHAPETO VĀ 'ti kāyassa purimaḍḍhena apeto viya apetayoniko devaputto viya.

2. a. Tattha CUNDATTHIKAN (!) 'ti evaṃ nāmakaṃ gāmaṃ. ANTARE VĀSABHAGĀMAṀ BĀRĀNASIVĀ SANTIKE 'ti Vāsabhagā-massa Bārānasiyā ca majjho. antarāsaddayogena h'etaṃ sāmī-attho upayogavacanam. Bārānasiyā santike hi so gāmo 'ti ayaṃ h'ettha attho.

3. d. PĪTAKAṀ CA YUGAṀ ANĀ 'ti pitakam suvaṇṇavaṇṇaṃ ekam vatthayugaṇ ca adāsi.

4. d. THĀNE 'ti thānaso tam khaṇaṃ yeva.

6. Tattha SĀHUNNAVĀSINO 'ti chinnabbinnapilotikakhaṇḍanivasanā. KESANIVĀSINO 'ti keseh' eva paṭicchāditakopīnā.

7. d. BHŪMIYAM PAṬISUMBHITĀ 'ti tāyā sva pucobāya (? mu^o) uppattiyā thatvā avakhattamattikā piṇḍā viya visntthā pathaviyaṃ patitā.

8. a. TATTHĀ 'ti gatattthāns DHŪMIYAM PAṬISUMBHITĀ 'ti pāpats patitā viya jighaccebādidukkhena thātum asamatttha-bhāvena bhūmiyaṃ patitā. tattha vā gatattthāne gbāsādi-naṃ alābhena chinnāsā hutvā kenaci paṭimukhaṃ sumbbitā patitā viya bhūmiyaṃ patitā hontiti attho.

9. d. DĪPAṆ 'ti paṭiṭṭhaṃ puṇḍan 'ti attho.

11. d. PAṬIOGAHE 'ti gaṇhanaks.

12. b. Idāni so na kiñci upakappatiti adhippāyo. na dāsiyo tān' evābbarāṇāni no 'ti etthāpi es' eva nayo. tattha no 'ti ambākam. TE 'ti gharādi ke ARSO 'ti apars PARIHĀRENTĪti paricaranti. paribhogā 'ti vasena niyogaṃ karontiti attbo.

13. a. Tattha VENIY VĀ 'ti vspī venijātikā ṇilivakārā nala-kārā hontiti attbo. VĀ saddo aniyamattho. AVANNA 'ti avañ-ṇeyyā avajānitaṭṭhā. vuttam hoti vambhanā 'ti vā pātho. parshi bādhanīyā 'ti attbo.

d. NAHĀMINĪti kappakajātika.

17. c. VIJITANGĀ 'ti vijjamānadehā MORAHATTHEHĪ MORAPiñjapaṭimaṇḍitavijjauhatthohi.

18. a. AṬKATO AṬKAṆ GACCHANTI 'ti dāraakakāle pi ṇūtinam dhātinañ ca aṇkaṭṭhānato aṇkaṭṭhānam eva gacchanti na bhūmitalan 'ti adhippāyo.

III. 2.

1. a. Kṇḍinagaro 'ti vā pātho.

b. SĀNUVĀSINIVĀSINO 'ti Sānuvāsipahhatanivāsi.

d. BHĀVITINURIYO 'ti ariyamaggaabhāvitāsaddhādi-indriyo arahā 'ti attho.

3. a. SŌIKATTHĀ 'ti pūtinā lūkhavattadinā² atthakā, sūcigatā 'ti vā pātho. vijjhauattheva sūcikā 'ti laddhānāmāya khuppipāsāya ajjhāpilitā. sūcikaṭṭhā² 'ti keci paṭhanti sūcichiddasadisā mukharā 'ti attho.

d. KURŪRINO 'ti dāruṇakammantā.

4. a. VITARITVĀ 'ti vitiṇṇo hutvā otappasamtāsahhaya 'ti attho. VITURETVĀ³ 'ti vā turito hutvā taramānarūpo hutvā 'ti vuttam hoti.

b. EKAPATHE 'ti ekapadike magge EKAKO 'ti ekiko adutiyo.

c. CATUKUṆḌIKO BHAVITVĀNĀ 'ti catūhi aṅgehi kuṇḍo 'ti attabhāvaṃ pavattetitī catukuṇḍiko. dvīhi jānūhi dvīhi hatthehi gacchanto 'ti ca evaṃbhūto hutvā 'ti attho. so hi evaṃ purato koci na paṭicchādauā hotitī tathā akāsi.

d. THERASSA DASSAYI 'TUMAN 'ti therassa attānaṃ uddis-sayi uddisesi.

9. d. BHATTAVISSATTAKĀRANĀ 'ti bhattakicca(m)kāraṇā bhuñjananimittam.

22. a. KŪṬĀGĀRĀ NIVESANĀ 'ti kūṭāgarabhūṭā tadanña-nivesanasamkhātā ca gharā līngavipallāsavaseva h'etaṃ vuttam.

24. c. KARAKAN 'ti dhammakarakam.

27. d. VĀRIKINJAKKAPŪRITĀ 'ti tattha tattha vārimatthake padumuppalādinam kesarabhāgehi⁴ samchāditavasena pūrītā.

² C. lūkhavattadinā.

² D. 'kaṭṭhā.

³ D. vita°.

⁴ C. 'bhārehi.

28. *d.* PHALANTĪti puppbanti. paṇhikapariyantādīsu vidā-sentitī attho.

29. *b.* SAKKHARE KUSAKAṆṬAKE 'ti kusakaṇṭakavati ca bbūmibhāge sakkhare kṇsakaṇṭake akkamantā 'ti attho.

30. *a.* SĪPĀṬIKAU 'ti ekapaṭalam upāhanam.

31. *b.* RATHENA M-ĀGAMUN 'ti makāro padasaṃdhikaro.

III. 3.

1. *d.* PATHADDHANĪti attano patbabbhūte addhani gagau-talamatte 'ti attho. PAṆṆARASE VA CANDIMĀ 'ti puṇṇamāsiyam paripuṇṇamaṇḍalo caudo viya vijjotamānā 'ti attho.

2. *a.* VANNO CA TE KANAKASSA SAMNIDHO 'ti tava vanna uggattasiṅgi—(C. uttagga°, uttatta°?) suvaṇṇena eadiso atiriyamaṇoharo tenūha uggatarūpo (C. uttagga°) DEUSA-DASSANIYĀ 'ti.

c. ATULE 'ti mahārahe. atule hi vā devatāya ālapanam asadisarūpe 'ti attho.

3. *b.* PAHŪTAMĀSĀ (C. D. oesā) kamalakuvalayādibahu-vividhekusumavatiyo.

c. SAMANOMOTAKĀ 'ti samantato okinnā.

d. PAṆKO PAṆNAKO OĀ 'ti kaddamo vā udakacikkhalo vā na vijjati.

4. *c.* SAMAYYĀ 'ti saṃgammā.

d. VIDUSSARĀ 'ti (sic) viassaṭṭhassarā saṃpiṇḍitassarā.

5. *b.* NĀVAYĀ 'ti doniyam pokkharaniyam hi padumini suvaṇṇanāvāya mabārabe pallaṅke nisiditvā ndakakilaṃ kilauti (D. ontē) disvā evam āha. AVALAMBA 'ti olambitvā apassenaapasāya (C. appasayyā) tiṭṭhasitī.

c. ĀLĀRACAMHE 'ti (C. ālārēcāmbbe 'ti) vellitadighaṇila-pamukhe.

6. *c.* ANOMADASSANE 'ti paripuṇṇaṅgatāya nandanadas-sane.

7. *a.* Tattha KAROHĪ KĀMMAM IDHA VEDANĪYAN 'ti idha imasmim dīpbatthāne vipaccanatavipākadāyakaṃ ku-salakammam karohi pasaveyyāsi. IDHA NTAN 'ti idh' upa-nitam. Idhāninam 'ti (?) vā pātho imasmim tbāne nin-aponapabbhāram tava cittaṃ bhavatu botv.

8. *c.* TAHIM VEDANĪYAN 'ti tasmim vimāne tāya saddhim

veditabbasnkham vipākam kusalakamma. . . . athāyasmā Mahāmoggallāno ekadivasaṃ pabbatacūrikam caramāno tam vimānañ ca vimānapetiñ ca disvā veḷuriyatbambham ruciraṃ pabbassaraṃ 'ti ādikēhi gāthāhi pucchī.

III. 4.

1. a. Tattha BHUSĀNĪTI palāsāni EKE 'ti eko SĀLIN 'ti sālino sāmi-atthe h'etam upayogavaceanam. sālino palāsāni pajjalantāni attano sise avakiratīti adhippayo. PUNĀPARE 'ti puna aparo yo hi so mātu sīsaṃ pabarati so ayomug-garehi attano sīsaṃ pabaritvā sīsahhedam pāpunāti. tam samdhāya vadati SAKAMAṂSALO HITAN 'ti attano piṭṭhimam-salohitañ ca paribhññatīti yojanā. AKANTIKAN 'ti akantam amanāpaṃ jeguecham.

III. 5.

1. e. SIVATHIKĀYĀ 'ti susāne.

ANOUTTHASNEHENA 'ti anuṭṭhato pavattasinehena devatāya anuṭṭhato paggharitakhirenā 'ti attbo.

2. c. PALAHISU PĀDE 'ti attano jivhāya pāde palahiṃsu.

3. d. SĀSAPADHŪPANAM VĀ 'ti yaṃ jātassa dārakassa rak-khanatthāya sāsapena dhūpanam karonti.

4. b. Na sabbadhaṅṅĀNI PI ĀKIRIṂSŪ 'ti maṅgalaṃ karontā agadavasena yaṃ sabbatelaṃissitaṃ sāli-ādi chaññaṃ ākiranti tam pi 'ssa nākamsū 'ti attbo.

d. RATTĀBHATAN 'ti rattiyaṃ ābhatam.

5. b. SASAṂSAYAN 'ti jīvati nu kho na nu kho jīvātīti sa-samsayittāya sasamsayan 'ti (C. D. °van 'ti). JIVITASĀVA-SESAN 'ti jīvitaṭṭhitiyā hstuhbūtānaṃ sādhanānaṃ abhā-vena kevalaṃ jivitaṃattāvasesakam.

III. 6.

4. a. Tattha ANĀVAJESU TITTHESŪ 'ti anivāritesu nadi-talākādīnaṃ titthapadesesu. yattha maṇussā nahāyanti udakakiccaṃ karonti tādīsesu ṭhānesu VICINI : APPHAMĀ-

SAKAN 'ti manussehi t̐hapetvā vissaritaṃ api nāṃ' ettha kiñci labheyyaṃ 'ti lobhābhibhūtā hutvā aḍḍhamāsaka-mattam pi vicini gavesi.

Atha vā ANĀVAJESU TITTHESU 'ti upasamkamanena kena ci anivāritesu sattānaṃ payogā(sa)ya suddhikarapabhāvena titthabbhūtesu samāṇabrāhmaṇesu vijjamānesu VICINI AḍḍHAMĀSAKAN 'ti maccheramalapariyutṭhitacittā kassaci kiñci adenti aḍḍhamāsakam pi 'vasesena vicini na samcini puññaṃ.

III. 7.

1. b. RAJANĪYE 'ti kāmaṇīyehi rāguppatihetubhūtehi KĀMAOUÑEHĪTI kūmakotṭhāsehi. sonnasiti samāṅgibhāvena virocasi rattiyaṃ 'ti adhippāyo.

c. DIVASAṃ ANUÑHOSI KĀRAṆAṆ 'ti divasabbhāge pana nānapakāraṃ kāraṇaṃ ghātaṇaṃ paccānubhavaṃ. RAJANĪTI rattisu ye 'ti nipātamattam.

9. c. PAṬIHATĀ 'ti paṭihatacittā bandhaghātā viya hutvā. . . .

III. 9.

1. a. MĀLI ti mālāhāri dībbapupphēhi patimaṇḍito 'ti abhippāyo. hiritīti (sic, D. haritīti) vetṭhitasīso. KĀYU-ÑIRI keyūri bāhalaṃkārapatimaṇḍito 'ti attho.

d. Aruṇasadisavaṇṇavā 'ti vā pāli. aruṇaṇ 'ti araṇīyehi devehi sadisavaṇṇa-ariyāvākāso 'ti attho.

4. b. UPAKKANTVĀ (C. nkkantītvā) (sic) 'ti ukkantītvā chindītvā 'ti attho.

6. b. SACCAKĀLE 'ti saccaṃ vattaṃ yuttakāle. . . .

III. 10.

2. d. KHĀBENA PARIPPHOSETVĀ 'ti avakantita-avakantita-kkhaṇe khārodakena paritosetvā^{*} siñcītvā pūnappunam pi avakantanti.

6. d. PACCATTAVEDANĀ 'ti paccattaṃ viṣuṃ viṣuṃ attanā anubhūyamāṇā mahādukkhavedanā.

8. b. Te puggalā tato puññato VIVECATETHA viveceyyātha

^{*} D. °sitvā.

parihāhire jāniyāthā 'ti aññāpadesena attano mahājāniya-
taṃ vibhāveti.

IV. 1.

1. *d.* KĪRAṆATTHIKO 'ti jīva bho jīvitam eva seyyo 'ti
vutte ath' assa kāraṇena atthiko.

2. *d.* PARICĀRIKĀ SĀ PĪTI YĀ ASITAPITAKKHĀDITAVATTHAPARI-
bhogādilakkhaṇā indriyānaṃ paricārikā sā pi imassa natthi
pariharaṇā sā pīti vā asitādi-paribhogavasena indriyānaṃ
pariharaṇā sā pi imassa natthi. vigatajīvitattā 'ti attho.
parivāraṇā sā pīti keci paṭhanti.

3. *d.* VIRĀDHITATTO 'ti pariccattasabbhāvo JAṆENA TENĀ 'ti
tena ñāti-ādijaṇena.

5. *c.* USSĀVAVINDU 'VA PALIMPAMĀNO 'ti tiṇagge limpamā-
na-ussāvavindusadiso.

6. *b.* UTTĀSITAN 'ti āvutaṃ āropitaṃ PICUMANDASSA SŪLE
'ti nimbarukkhassa daḍḍena katasūle. KENA VANNAṆĀ 'ti
kena kāraṇena.

7. *a.* Tattha SĀLONITO 'ti samāna-lohito yonisambandha-
ñātaḥ 'ti attho.

8. *b.* SATTUSSADAN 'ti pāpakārihi sattehi ussannaṃ. atha
vā pañcavidhabandhanamukhe tattalo-hasecanaṃ (D. tat-
tha lohitasecnaṃ) aṅgārapahbatāropanaṃ lohakumbhi-
pakkhepo. asipattavanappavesanaṃ Vetarāṇiyaṃ samo-
taraṇaṃ mahāniraye pakkhepo 'ti imehi pañcavidhaban-
dhanādīhi dārupakāraṇehi ussannaṃ uparupari nivisitā 'ti
attho.

9. *d.* EKANTATIPPAN 'ti ekanten' eva tikkhīnadukkhā-
niyatamahādukkhaṇ 'ti attho.

10. *d.* Tasmā tena kāraṇena MĀ ME 'KATO MAYĀ ekato
imassa jīvitassa UPARODHO mā hotū 'ti imassa santike idaṃ
vacanaṃ ahaṃ na bhaṇāmi.

11. *a.* Tattha ANNAṬO 'ti avagato.

12. *a.* ADDHĀ 'ti ekamsena.

c. AKĀMĀSADDHEYYAVAO akāmo eva saddhātahharacano
'ti katvā iminā kāraṇena PUCCHASSU MAṃ KĀMAṃ YATHĀ
VISAYHAM 'ti attano yathā icchitaṃ atthaṃ pucchassu
maṃ ahaṃ pāna yathā visayaṃ yathā mayhaṃ sahituṃ

sakkā tathā attano nānabalānurūpaṃ kathessāmīti adhi-
ppāyo.

13. Tassattho. ahaṃ kiñcid eva cakkhunā passissāmi taṃ
saḥhaṃ pi tad eva ahaṃ abhisaddaheyya paṭiññeyya taṃ
panā disvā tava vacanaṃ no ¹ pi (no) saddaheyya yakkha
mayhaṃ tiyassakammaṃ ² nigahakammaṃ kareyyāsīti.
atha vā. YAṃ KIŪCĀHAṃ OAKKHUNĀ PASSISSĀMĪTI ahaṃ yaṃ
kiñcid eva cakkhunā passissāmi acakkhuno parassa ada-
ssanato sadnaṃ pi TĀHAṃ ANHISANNAHEYYAṃ 'ti sabhaṃ pi te
ahaṃ dīttahaṃ sutahaṃ ayaṃ vāpi abhisaddaheyyaṃ tādiso
hi mayhaṃ tayaṃ ahlippasādo 'ti adhihippāyo.

Paechimāpādassa pana yathā vutto 'va attho.

14. a. SACCAPAṬIṢṢĀ TAVA ME SĀ HOTU 'ti tava eṣā paṭiññā
mayhaṃ saccaṃ hotu.

b. SUTVĀNA DHAMMAṀ LABHASSU PASĀDAN 'ti mayā vuccamā-
naṃ dhammaṃ sutvā sundarapasādam labhassu.

d. ASSATTHIKO 'ti ājānanaṃ atthiko.

15. a. YATHĀ PAJĀNAN 'ti yathā añño pi pajānanto yathā
pajānan 'ti vā mayā yathā nūtan 'ti attho.

d. ETAN 'ti vā nipātamattaṃ. . . . kissa te 'ti eṇaṃ keci
vadanti.

16. b. CIKKHALLAPABHĒ 'ti cikkhallavati samdhimhi NARA-
KAN 'ti āvātaṃ.

21. c. KIŪCATTHIKO 'ti hassādhihippāyo.

24. a. ĀSAMĀNĀ 'ti āsimsamānā patthayamānā.

30. d. TEN' AMHI NAOGO KASIRĀPAVUTTĪ ti tena duvidhena
kāraṇena idāni naggo niccolo amhi kasirā dukkhā vutti
jivikā hotitī.

32. a. Tattha KAPPITAKO ³ NĀMA 'ti jaṭṭasahassassa
abbhantare āyasmato Upālīththerassa upajjhāyaṃ samdhāya
vadati.

33. b. SUPPAṬIMUTTAKO OĀPI ⁴ ti sutthnpatimattabhānti
attho.

c. ARANAVIHĀRI ti mettāvihari.

34. a. VIDHĪMO 'ti vigatamicchāvitakkadhammo. ANI-

¹ D. to.

² C. niya°.

³ D. kampi°.

⁴ C. cāti.

oho 'ti niddukkho. . . . NIRUPADHĪTI kilesābhisamkhārādinpadhippahāyī. SABBAPAPAṢCAKHĪṆO 'ti parikkhīṇatanhādipapaṇṇico.

35. a. APPAṆSATO 'ti paramappicchatāya paṭicchannagunattāya na pākato ca na suḷāno 'ti gambhīrahāvena DISVĀ PI evamsilo evamdhammo evampaññā 'ti na saviññeyyo.

37. c. SA M' AJJĀ 'ti so ajja makāro padasamdhikaro.

38. a. Tattha KAPINACCANĀYAN 'ti kapinam vānarānam naecanena Kapinaccanā 'ti laddhavoḥāre padese.

c. SACCANĀMO 'ti jhāyī susilo arahā vimutto 'ti ādinā chābi guṇanāmehi yathā va nāmo aviparittanāmo.

39. a. Tattha KASSAMĪTI karissāmi.

40. b. Tattha SĀDHŪ 'ti āyācane nipāto. vo LICCHAVI N' ESA DHAMMO 'ti Licchavirāja tumhākaṃ rājūnaṃ esa dhammo na hoti yaṃ akāle npasamkamanam.

42. a. GĪṬIKICCĀNĪTI gehaṃ āvasantena katabbakuṭumba-kiccāni.

c. VICEYYĀ 'ti sindūravattham gahayattham^a vicinīva.

43. c. PAṬIKKAMAN 'ti piṇḍapātato paṭikkaman 'ti tenāha oocarato nivattan 'ti.

46. d. VIDĀLAYANTI ti vidāliyanti.

47. a. PĀḌAKUMĀRIKĀHĪ ti pādasamkhātāhi kudārikāhi.

b. PĀṬIYANTI ti parivārayanti.³

48. a. TENENĀPITI⁴ tinaggenapi.⁵

b. MŪLHASA MAGGAṀ PI NA PĀVADĀSĪTI maggamūlhasa maggaṃ pi tvam na kathayasi evāyaṃ puriso ito c'ito parihhhamatū 'ti kelisilo hi ayam rājā.

c. SAYAM ĀDĪYĀSĪTI andhassa hatthato yaṭṭhiṃ sayam eva acchinditvā gahhasi.

49. c. PACCEMI BHANTE YAṀ TVAṀ VADESĪTI bhante tvam pattāni bhijjantīti ādinā yaṃ vadesi taṃ paṭijānāmi sahaṃ yeva taṃ mayā kataṃ kārāpitam dasseti.

50. b. ETAṀ PI TI etaṃ khiddādhippāyena kataṃ pakhiddā 'ti khiddāya.

^a C. viveceyyā.

^a C. sindū. — D. sindhuravattam.

³ C. paricā.

⁴ C. tino natiti.

⁵ C. nagge.

c. PASAVITVĀ 'ti upacinitvā. d. VEDEṬI ti anubhavatīti. ASAMATTHABHOGI 'ti aparipunnabhogo tam eva aparipunnabbogataṃ dassetaṃ

51. a. DAHARO YUVĀ 'ti ādi vuttaṃ. NAOGANĪYASSĀ 'ti naggabhāvassa.

b. KIM SU TATO DUKKHATAR' ASSA HOTĪTI kim su nāma tato naggabhāvato dukkhatarataṃ assa petassa hoti.

53. a. BAHUDHĀ OA (?) SATṬHAN 'ti bahūhi pakārehi buddhādīhi vannaṃtaṃ.

b. AKKHAḬADHAMMAṀ ATTHŪ 'ti aparikkhayadhammaṃ hotu.

54. a. Ā(PA)OAMAYITVĀ¹ 'ti hatthapādadhovanapubbakam mukhaṃ vikkhāletvā.

55. a. CANDANASĀRALITTAN 'ti sārabbhūtaṃ caḍḍanallittaṃ.

b. ULĀRAVANNAṀ 'ti setṭharūpaṃ.

d. PARIVĀRITAN 'ti anukulavuttinā parajadena parivāritam.

58. a. EKADESAM ADĀSĪTI catūsu paccayesu ca ekadesabhūtaṃ vatthadānaṃ saṃdhāya vadati.

c. SAKKHIN 'ti sakkhibhāvaṃ.

59. b. MĀ (?) MĀSĪTI me āsi. DEVATĀSĪ mayhaṃ devatā āsīti yojanā.

60. b. VIPPAṬIPANNAOITTO 'ti micchādiṭṭhipaṭipannamānaso dhammiyaṃ paṭipadaṃ pahāya adhammiyaṃ paṭipadaṃ paṭipanno 'ti attho.

67. d. PAṆṬADANḌO 'ti ṭhapitasarīradanḍo. ANUSATTARŪPO 'ti rājanattasabhāvo.

68. a. VĪSATIRATTIMATTĀ 'ti vīsativattā ratthiyo. ativattā 'ti attho.

69. b. KO TAM VADETHĀ 'ti tathā dhammiyakammaṃ karontam tam imasmiṃ Vajjiratthe ko nāma āpamocehīti vadeyya evaṃ vattum koci pi na labhatīti attho.

86. c. Tattho KĀKAKARO 'ti upakārakārī.

87. d. UBHO PI ti dve pi sūlavuto rājā ca.

88. d. Tattha PHALAṀ KANĪṬṬHAN 'ti eotāpaṭṭiphalam.

¹ D. ācayitvā.

IV. 3.

1. a. Tattha RĀJĀ PIṄGALAKO NĀMA SURATṬHĀNAṀ ADHIPATI
ANŪ 'ti piṅgalacakkhunā Piṅgalo pākatanāmo Surattṭhade-
sassa issaro rājā ahosi.

c. MORIYĀNAN 'ti Moriyarājūnaṁ Dhammāsokaṁ sam-
dhāya vadati.

d. SURATṬHAM PUNAR ZOAMĀ 'ti Surattṭhavisayaṁ uddissa
ratthagāṁimaggam paccāgañchi.

2. b. PAÑEAN 'ti mudubhūmi.

d. VANNANĀPATHAN 'ti petena nimmitaṁ mudubhūmimag-
gam.

6. YAMAPURISĀNAṀ SANTIKE 'ti petānaṁ samipe.

7. a. AMĀNUSO VĀYATI GANDHO 'ti petānaṁ sariragandho
vāyati.

11. b. MEOHAVANNASIRANNIBHAN 'ti meghavannasamthā-
naṁ hutvā khāyamānaṁ.

15. a. PŪRAṀ PĀNŪAESA KARAKAN 'ti pāṇiyena puṇṇaṁ
pāṇiyabhājanam.

b. POVE 'ti khajjake. CITTE 'ti cittiyanane madhure
manuññā taḥiṁ taḥiṁ sarāve pūretvā pīne pūvo addasa.

25. b. Jettho eva natthi kuto jetthāpacāyiko jetthāpacā-
yanapuññam nāma natthi attho.

26. d. NIYATI PARINĀMAJAN 'ti ayaṁ satto sukham vā
dukkham vā labhanto niyati parināmajavaena labhati na
kammassa katattāya issarādinā vā 'ti adhippāyo.

27. d. SUNIṬITAN 'ti suttṭhunihitaṁ NA VIJJATI ti yaṁ sa-
manānaṁ dānaṁ nāma anugāmikaṁ nidānaṁ 'ti vadanti
taṁ na vijjati.

28. d. SATTANNAṀ VIVARAṀ ANTARE 'ti pāthavi-ādinaṁ eat-
tannaṁ kāyānaṁ vivarabhūte antare chinde satthaṁ pavi-
eati tēna eattā asi-ādīhi pahatā viya honti.

30. b. Suttaḡūle vivethetvā katasuttaḡūle khitte 'ti nib-
bethanavasena khitte nibbethentaṁ. PALĀYATI ti pabbate
vā rukkhagge vā thatvā nivethiyamaṇaṁ khittam eutta-
ḡūlaṁ nibbethantaṁ eva gacchati.

33. a. Ccāṭṭerīti caturāsīti.

b. MAHĀKAPPINO 'ti mahākappānaṁ tattha ekamhā mahā-

sarā Anotattādito vassasate vassasate¹ kusaggena ekekam udakavindum niharanti iminā upakkamena sattakkhattum tamhi sare ninnndake jāto eko mahākappo nāma hotīti vatvā evarūpānam mahākappānam caturāsītisatasahassāni samsārassa parimāṇan 'ti vadanti.

84. d. UDDHAM ME CHAHI MĀSEHĪTI āha.

37. b. TĀVADE tasimim kāle.

58. d. PĀMOKKHO 'ti pācīnadisābhimukho hntvā.

IV. 5.

2. a. KHAJJĀMI ti khādīyāmi asipattasamṭhānasadisehi nisitshi khādantehi viya ucchupattehi kantīyāmīti attho.

b. PARISAKKĀMĪTI payogaṃ karomi.

c. CHINNĀTUMO 'ti chinnabbāvo npacehinnathāmo parikkhinabalo 'ti attho.

3. a. VIGHĀTO 'ti vighātavā vihatabalo vā.

6. c. PACOĀSANTO 'ti paccāsimsamāno.

7. d. Ettha ETAN 'ti nipātamattam.

IV. 6.

4. a. Tattha MAHOSU VATA SANTESU 'ti. anekesu dakkhiṇsyyesu vijjamānesu.

6. d. MANUSSĀ UNNATONATĀ 'ti manussakāle sāmīno hutvā kālakatā kammavasena onatā caranti khuppiṇāsāya passa samsārapakatin 'ti dasseti.

IV. 7.

1. b. Tattha PUBBE KATĀNAM KAMMĀNAM VIPAKO MATHAYE MAHAN² 'ti purimajātisū katānam akusalakammānam phalam ulāram hntvā uppajjamānam sandabālānam citam pathayeyya abbiḥhaveyya. paresam anattakaraṇimukhena atfano attham uppādeyyā 'ti adhippāyo.

3. d. USOHO (?) PATTACATE RATAN (C. uñjo) 'ti uñchena bhikkhācārena laddhs ca tatte pattapariyāpanns āhāre ratam samtappam.

¹ C. omits.

² D. othan.

8. a. Uttāno nipanno.
9. b. Pūgānī ti vassasamūhe.

IV. 8.

4. c. AJJHĀSITO MAYHAM GHARE 'ti kulupakabbāvena mama gehe tanhābhiniyessase (?) abhinivittḥo. TASSĀ 'ti tassa kulupakabbhikkhussa.

8. a. YAM BHADDANTE 'HANANT' ASSĀ 'ti bhaddante Ayya-mahāmoggallāna tassa vaccaḥaṭṭiye yaṃ aṇṇe ohananti vaccam ossajanti.

IV. 10.

8. c. UTTĀNĀ PATIKIRAMĀ 'ti kadāci uttānā hutvā vikiriyamānāṅgā viya vattāma.

IV. 11.

1. d. NESSĀMI TAM PĀṬALIPUTTAM AKKHATAM 'ti idān' aham tam akkhatam tena pi aparikkhitamanussarūpen' eva Pāṭaliputtam nessāmi.

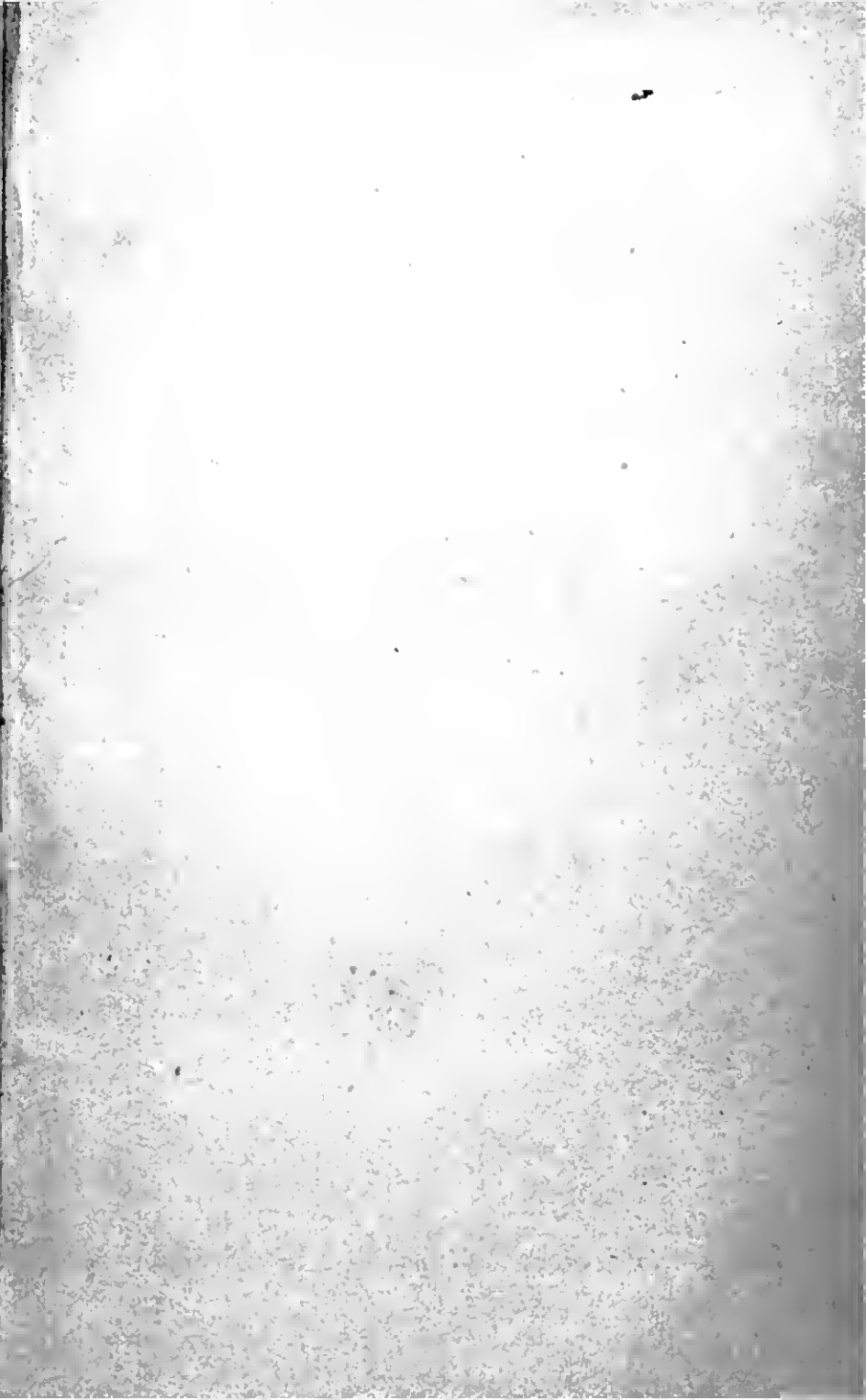
IV. 16.

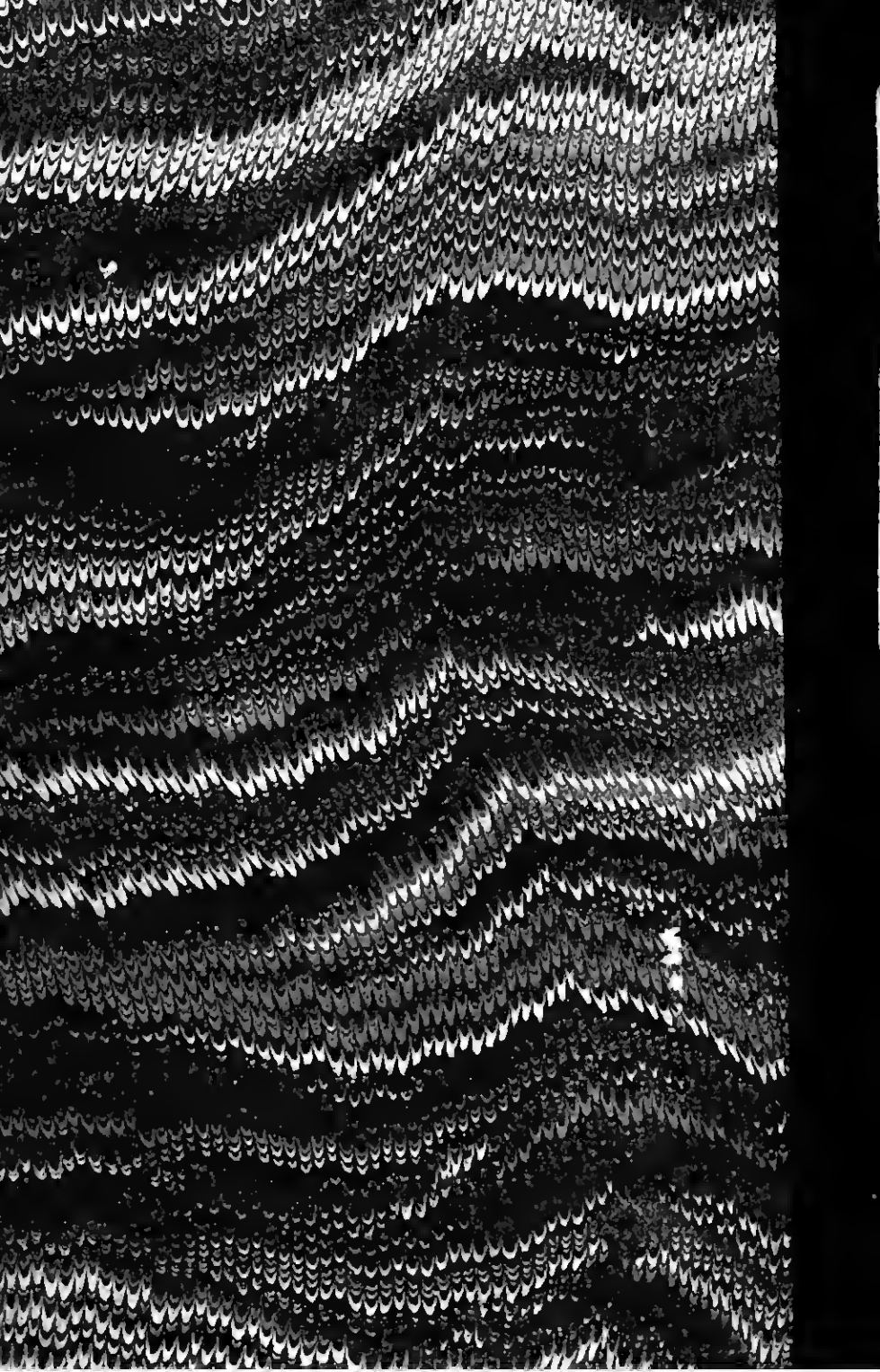
1. d. KIN NU SADDAYASE TUVAN 'ti kin nu kho tuvaṃ sad-dam karosi ativiyaṇissaram karonto vicarasi.

7. a. SĀLITTAKAPPAHĀRENĀ 'ti sālittakap vuccati dhanu-kena aṅgulīhi eva vā sakkharāḥhipanapayogo 'ti. tathā sakkharāya palāranena. sālittakappahāre 'ti vā pāṭho. Te (sic) bhinnissan 'ti te bhindim.

1. D. oyo.

Central Archaeological Library,
NEW DELHI.

Call No. D 5795-9186

Author—Munayeff (E.H.)

Title—Petavatt hu;
Pali Text Society

Borrower No.

Date of Issue

Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI

Please help us to keep the book
clean and moving.